

ΧΡΥΣΑΛΛΙΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ,

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ,

ΠΟΙΚΙΛΑ.

ΤΟΜΟΣ Γ'.

15 ΑΠΡΙΛΙΟΥ, 1865.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 55.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ

Ο ΕΞ ΑΠΟΡΡΗΤΩΝ.

ΚΑΘΩΣ ἐν μέσω βαθέος σκότους, διάττοντές τινες ἀστέρες, ἐκπέμποντες ἀναρίκτιν λάμψιν φωτίζουσι τὸν ἐσκοτισμένον ὄριζοντα καὶ χροποιοῦσι τὸν ἀπηλιπισμένον διαβάτην, τοιοῦτοτρόπως καὶ ἐν μέσω τῶν ζοφερωτέρων τῆς ἐθνικῆς ἱστορίας χρόνων ἐγεννήθησαν ἄνδρες τινες, οἵτινες, ὑπέρτεροι τῆς ἐποχῆς αὐτῶν ἀναδεικνύμενοι, ἦσαν προωρισμένοι ἀπ' ἐνὸς μὲν νὰ τείνωσι χεῖρα βοηθείας πρὸς τοὺς ποικίλα πάσχοντας ὁμογενεῖς των, ἀπ' ἑτέρου δὲ ν' ἀποδείξωσιν ὅτι οὐδέποτε ἡ Ἑλλάς καὶ ἐν αὐτῇ αὐτῆς τῇ ἐκπτώσει διετέλεσε στεῖρα σοφία. Οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι, ἐκ μικρῶν τὸ σύνθημα ὀρμώμενοι, ἐπέτυχον νὰ ὑψωθῶσιν εἰς μεγίστην πνεύματος καὶ ἀξιώματος περιωπὴν, διετήρησαν τὸν ἡμισοβεβημένον τῆς ἐθνικῆς ζωῆς σπινθῆρα καὶ μετέδωκαν εἰς τοὺς μετ' αὐτοὺς, λυπούμενοι μὲν διότι οἱ ἴδιοι δὲν ἐδύναντο νὰ ἀνάψωσι τὴν πυρκαϊάν, ἐξ ἧς ἐξήλθεν ὡς χρυσὸς δεδοκιμασμένος ἡ κωτερὰ Ἑλλάς, ἀλλὰ παρηγορούμενοι ὅτι ἕτεροι, εὐτυχέστεροι αὐτῶν, ἤθελον διαπράξει ὅ,τι ἐκεῖνοι δὲν ἐδυνάθησαν.

Καὶ ἔντως μεγάλου θαυμασμοῦ ἀξιοὶ εἰσιν οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι, οἵτινες ἐνῶ ἡ Εὐρώπη σύμπασα ἐκάθευδε τὸν παγετώδη τῆς ἀμαθείας ὕπνον, ἐνῶ παντὸς ἐστεροῦντο βοθητήματος, ἐνῶ ὑπὸ μυρίων περιεκυκλοῦντο περιπετειῶν καὶ κινδύνων, ἐκαλλιέργησαν τοσοῦτον ἐπιτυχῶς τὰς Μούσας, καὶ σοφοὶ ἀναδειχθέντες, ἐτίμησαν τὸ Ἑλληνικὸν ὄνομα καὶ κατέστησαν σεβαστὸν καὶ παρ' αὐτοῖς ἔτι τοῖς ἀσπονδοτέροις αὐτοῦ ἐχθροῖς, μὴ δισταζουσι νὰ ὁμολογήσωσιν ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ εὐφυΐα ὑπάρχει ἀπαρμιλλητος. Ἀξία θαυμασμοῦ ἐπίσης ὑπάρχει ἡ ἐπιτηδειότης, μεθ' ἧς πολιτευσάμενοι, κατήντησαν νὰ θεωρῶνται ἀναγκαῖοι εἰς τὴν ὑπηρεσίαν κράτους, οἷον τὸ τουρκικόν, παρ' ἧς δηλονότι πᾶσα ἱκνότης καὶ ἀξία περιεφρονεῖτο καὶ ἐδεσμεύετο ἐνώπιον τοῦ φανατισμοῦ καὶ τῆς τῶν κρατούντων θελήσεως. Κλίνωμεν λοιπὸν γόνυ πρὸ τῶν ἀθανάτων ἐκείνων ἀνδρῶν, τῶν γινομένων τὰ πάντα τοῖς πᾶσιν ἵνα τοὺς πάντας κερδίσωσι, καὶ παραδείγμασιν αὐτοῖς χρώμενοι ἀνυψώσωμεν τὴν λίαν ταπεινωθεῖσαν ἡμῶν πατρίδα, εἰς τὴν ἀρχαίαν αὐτῆς εὐκλειαν ἐπαναφέροντες! Τῶν τοιούτων θεσπεσίων ἀνδρῶν εἰς τῶν κορυφαίων ἐγένετο Ἀλέξανδρος ὁ Μαυροκορδάτος, τοῦ ὁποῦ καὶ ἡ γέννησις καὶ ὁ βίος δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς παράδοξος τῆς εἰμαρμένης ἐνέργεια. Ἰπῆρχεν ἐπὶ Σουλτάνου Ἀμουρά-

του του Δ'. ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἕλληνας τις προμηθευτὴς βοῶν καὶ προβάτων, ἐπιτετραμμένος συναμα τὴν προμήθειαν τῶν ἀνακτόρων, καλούμενος Σκαρλάτος. Ὁ ἀνὴρ οὗτος ἐκ τῶν πρὸς τοὺς μεγιστάνους Τούρκους σχέσεων του ἐκέκτετο ἀπείρους θησαυροὺς, τὸ δὲ πρῶτιστον, καὶ δύναιμι μεγίστην. Τῷ καιρῷ ἐκεῖνῳ οἱ δύο ἡγεμόνες τῶν παριστρίων ἡγεμονιῶν, Βασίλειος ὁ τῆς Μολδαυίας, καὶ Ματθαῖος ὁ τῆς Βλαχίας διετέλουν εἰς ἀσπονδον πρὸς ἀλλήλους μῖσος, ὑποβλέποντες ὁ εἰς τὸν ἕτερον καὶ παντοιοτρόπως προσπαθοῦντες ἵνα ὑποσκελίσωσιν ἀλλήλους· ἀλλ' ἐπειδὴ ἀμφοτέρω ἦσαν ἴσοι κατὰ τε τὰ πλούτη, τὴν δύναιμι καὶ τὰς παρὰ τῆ ὀθωμανικῆ Πύλῃ βραδιουργίας, ἀδύνατον τοῖς ἀπέβαινε νὰ καταβάλωσιν ἀλλήλους, δι' ὅπερ ποικίλα ἕκαστος ἐμηχανᾶτο σχέδια πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ του. Ὁ Σκαρλάτος ἐφαίνετο εὐνοῶν τὸν Βασίλειον, καὶ ἐπειδὴ εἶχε μεγίστην ἐπὶ τὸν Βεζύρην ἐπιβροήν, παρενέβαλε δυσχεραίας πολλὰς, τὰς ὁποίας ὁ Ματθαῖος ἀπεφάσισε νὰ ὑπερβῆ, ζήτησιν εἰς γάμον τὴν θυγατέρα ἐκείνου Λοξάνδραν καὶ ἐλπίζων τοιοῦτοτρόπως ὅτι διὰ τοῦ συνοικεσίου τούτου οὐχὶ μόνον τὸν ἀντίπαλον αὐτοῦ ἤθελε καταβάλλει εὐχερῶς, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἤθελε προσκτήσει μεγαλειτέραν παρὰ τῷ Σουλτάνῳ δύναιμι. Ὁ Σκαρλάτος ἐνέδωκε προθύμως εἰς τὴν περὶ γάμου τῆς θυγατρὸς του αἴτησιν τοῦ Ματθαίου, καὶ οἱ ἀβραβῶνες ἐτελέσθησαν ἐν Κωνσταντινουπόλει μετὰ πλείστης ὕψης ἐπισημότητος ὑπὸ τοῦ καπουεχαγιᾶ ἢ ἐπιτρόπου τοῦ τῆς Βλαχίας ἡγεμόνος, ὅστις ἐπεμψε πολυάριθμον συνοδείαν εὐγενῶν ἐκ Βουκουρεστίου ἵνα παραλάβῃ εἰς τὴν πρωτεύουσιν αὐτὴν τὴν μέλλουσαν σύζυγον του.

Ἐν τούτοις ὀλίγας μετὰ τοὺς ἀβραβῶνας ἡμέρας ἡ Λοξάνδρα προσεβλήθη ὑπὸ σφοδρᾶς εὐφλογίας, ἕνεκα τῆς ὁποίας οὐχὶ μόνον ἀπώλεσε τὸ κάλλος αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ δυσειδεστάτη καὶ μονόφθαλμος κατέστη, ὁ δὲ πατὴρ τῆς, λυπούμενος σφόδρα ἐπὶ τούτῳ ὑπέκρυψε τὸ πάθημα εἰς τὸν γαμβρόν του καὶ ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν μετὰ πλουσίας προικὸς τὴν θυγατέρα του, συστησάμενος ὁμως αὐτῇ νὰ καλύψῃ τὸ πρόσωπον κατὰ τὸν Τουρκικὸν τρόπον, καὶ νὰ μὴ ἀποκαλυφθῇ ἐνώπιον οὐδενὸς πρὶν ἢ περατωθῇ ἡ τοῦ γάμου τελετὴ, φρονῶν ὅτι ὁ Ματθαῖος, τελειωθείσης πλέον τῆς τοῦ γάμου ἱερουργίας, ἤθελεν ἐκὼν ἄκων κρατήσῃ τὴν σύζυγον του. Ἀνεχώρησε λοιπὸν ἡ Λοξάνδρα ἐκ Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἀφικομένη εἰς Ταργόβιστην κατέλυσε εἰς πλούσιον μέγαρον, ἔνθα

ἦσαν οἱ πρὸς προὔπαντησιν αὐτῆς ἐλθόντες, ὁ μελλοντικός της καὶ πολυάριθμοι εὐγενεῖς. Ἡ ἐπιμονὴ μεθ' ἧς ἡ Λοξάνδρα ἐκράτει κεκαλυμμένον τὸ πρόσωπον αὐτῆς, ἀπήρесе βεβαίως εἰς τὸν Ματθαῖον, ὅστις ἀφοῦ εἶδεν ὅτι οὐδ' αὐτὸν, οὐδὲ τὰς τῶν εὐγενῶν συζύγους, αἵτινες ἐσπευσαν νὰ τῆ προσφέρωσι τὰ σεβάσματά των, ἐδέχθη μὲ ἀποκεκαλυμμένον πρόσωπον, ἐξέφερε τὴν ὑπόνοιαν ὅτι ὑπὸ τὸ κρήδεμνον ἐκεῖνο καλύπτεται δυσμορφία τις· ἀλλ' ἡ Λοξάνδρα πληροφορηθεῖσα τοῦτο τῷ ἐμήνυσε τάδε «Ἐγὼ ὅ,τι ὀφείλει νὰ ἔχῃ μία κόρη, καὶ ἂν ὁ ἡγεμὼν μετανοῇ διὰ τὸ συνοικεσίου τοῦτο, εἰμὶ ἐτοίμη νὰ ἐπιστρέψω ἐκεῖ, ὅθεν ἦλθον. Ἡ θυγάτηρ τοῦ Σκαρλάτου δὲν θὰ δυσκολευθῇ ποτὲ νὰ εὖρῃ σύζυγον.» Λόγοι τοσοῦτον σφοδροὶ ἐτάραξαν τὸν ἡγεμόνα, ὅστις οὐδόλως ἀντιτείνας πλέον, ὠδήγησε τὴν Λοξάνδραν, πάντοτε κεκαλυμμένην εἰς τὰ ἀνάκτορα, ἔνθα ἐτελέσθη μετὰ μεγίστης ἐπισημότητος ἡ τοῦ γάμου τελετὴ. Ὅτε ὁμως ὁ Ματθαῖος ὠδήγησε τὴν σύζυγον του εἰς τὸν νυμφικὸν θάλαμον καὶ ἀπεκαλύφθη αὐτῇ, τότε ἔμεινε ὡς κεραυνόπληκτος ἰδὼν πρὸς ὅποιον τέρως συνεδέθη διὰ παντός. Τὴν ἀφίνει λοιπὸν, χωρὶς νὰ τὴν ἐγγίσῃ καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας τὴν ἀποστέλλει μετὰ τῆς προικὸς αὐτῆς καὶ μετὰ τῶν προγαμιαίων δώρων, ἅτινα συνεποσοῦντο εἰς ἑκτὸν πεντήκοντα πούγγια ἢ ἑβδομήκοντα πέντε χιλιάδας γροσίων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, πρὸς τὸν πατέρα τῆς. Ὁ Σκαρλάτος, μένεα πνέων κατὰ τοῦ πρῶτον γαμβροῦ του, προὔτιθετο νὰ ἐκδικηθῇ αὐτὸν φρικωδῶς, ὅτε ὁ θάνατος ἐματαιώσε τὸν σκοπὸν του, διότι ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν τῆς Λοξάνδρας ἐπιστροφὴν ἐφρονεῖτο ὑπὸ τινος Γκιαντζάρου, παροτρυνθέντος πρὸς τοῦτο, ὡς λέγεται, ὑπὸ τοῦ τῆς Μολδαυίας ἡγεμόνος Βασιλείου.

Ἐνῶ ταῦτα συνέβαινον, εἶχεν ἔλθει ἐκ Χίου εἰς Κωνσταντινούπολιν Παντελῆς τις Μαυροκορδάτος νέος εὐειδέστατος καὶ κομψὸς, ἀνήκων δ' εἰς εὐγενὴ οἰκογένειαν τῆς νήσου ἐκείνης, ἀλλὰ περιελθὼν εἰς μεγάλην ἔνδειαν, ἕνεκα τῆς ὁποίας ἐπορίζετο τὰ πρὸς τὸ ζῆν περιφερόμενος εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ πωλῶν εὐτελεῖ τῆς Χίου ἐμπορεύματα. Ὁ Παντελῆς οὗτος, διαβίωνων συνεχῶς ὑπὸ τὸν ἐν Φαναρίῳ οἶκον τῆς Λοξάνδρας προσεκαλεῖτο ἐν αὐτῷ πρὸς ἀγορὰν τῶν ἐμπορειῶν του, καὶ ἐπὶ τέλους τοσοῦτον ἐνέπνευσε πρὸς τὴν Λοξάνδραν ἔρωτα, ὥστε αὐτῇ λησμονήσασα ὁποῖος ἦν ὁ πατὴρ τῆς καὶ ὁποῖος ὁ πρῶτος σύζυγός της ἀπεφάσισε νὰ νυμφεῖται τὸν πτωχὸν ἐκεῖνον νέον,

καὶ τοιοῦτοτρόπως ἐτελέσθησαν οἱ γάμοι αὐτῆς, τῶν μὲν εὐγενῶν Φαναριωτῶν καγγαζόντων, τοῦ δὲ Παντελῆ μακαρίζοντος τὴν τύχην του.

Ἐκ τοῦ συνοικεσίου τούτου ἐγεννήθησαν ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ οὐχὶ, ὡς ὁ Βλαστός ἐν τοῖς Χιακοῖς αὐτοῦ λέγει, ἐν Χίῳ, δύο υἱοὶ Ἀλέξανδρος καὶ Ἰωάννης. Ὁ Ἰωάννης ἦτον ἄνθρωπος κοινῶς πνεύματος, δι' ὅπερ ἔζησεν ἰδιωτεύων καὶ ἀπέθανε καταλιπὼν δύο υἱοὺς τὸν Σκαρλάτον καὶ Κωνσταντῖνον, οἵτινες δὲν διέφερον ἐπίσης κατὰ τὸ πνεῦμα τοῦ πατρὸς των. Τοῦναντίον ὁ ἕτερος υἱὸς τοῦ Παντελῆ Ἀλέξανδρος διεκρίθη παιδιόθεν ἐπὶ εὐφυίᾳ καὶ φιλομαθείᾳ, καὶ ἀπορρανευθεὶς τοῦ πατρὸς του, ἐπαιδαγωγήθη ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Λοξάνδρας, ἥτις ἦτο μὲν δύσμορφος τὸ σῶμα, ἀλλ' ἦτο λίαν εὐπαιδευτος καὶ ἀνωτέρα, ἐν δώσωμεν πίστιν εἰς Ἰάκωβον τὸν Ἀργεῖον, καὶ αὐτῆς τῆς Ἰπατίας. Δωδεκαετῆς γενόμενος ἐπέμψθη εἰς Ῥώμην, Βονωνίαν καὶ Παταύιον, ἔνθα ἐπὶ δεκατέσσαρα ἔτη σπουδάζας τὴν φιλοσοφίαν, φιλολογίαν, ἐπιστήμας καὶ ἱατρικὴν ἀνηγορεύθη διδάκτωρ τῆς ἱατρικῆς καὶ φιλοσοφίας τοῦ Παταυῖου Πανεπιστημίου. Μεταβὰς ἐκεῖθεν εἰς Φλωρεντίαν συνέθετο Λατινιστὴ καὶ εἰς τὸν ἡγεμόνα τῆς Ἑτρουρίας ἀνέθετο τὸ περίφημον περὶ κυκλοφορίας τοῦ αἵματος σύγγραμμά του, ἐκ τοιαύτης τινος, ὡς ὁ Μελίτιος ἱστορεῖ, παρορμηθεὶς αἰτίας. Κατευθυνόμενος μετὰ τινος συμμαθητοῦ του εἰς Ἐνετίας εἰς Παταύιον εἶχε συμπλωτῆρα φράτορά τινα, ὅστις μεθυσθεὶς ἐκοιμᾶτο νήδυμον ὕπνον· ὁ συμμαθητὴς λοιπὸν τοῦ Ἀλεξάνδρου ἀνάψας λαμπάδα ἐκ στέατος καὶ εἰς τὸν πρῶτον τοῦ φράτορος, δίκην κηροπηγίου, χύσας, ἐδείκνυε τοῖς ἐν τῷ πλοίῳ. Τοῦτο μαθοῦσα ἡ Ἐνετικὴ ἀριστοκρατία ἀπὸ μῖσος σφοδρὸν κατὰ τῆς ὀρθοδοξίας ἐμπνεομένη, ἐθεώρησεν ὡς κατὰ τῆς δυτικῆς ἐκκλησίας ὕβριν, καὶ ἠθέλησε νὰ συλλάβῃ τοὺς ὕβριστάς· ἀλλ' οὗτοι κατέφυγον ἐγκαίρως εἰς Φλωρεντίαν, τῆς ὁποίας τὸν ἡγεμόνα ἵνα σαγηνεύσῃ ὁ Ἀλέξανδρος, συνέγραψε καὶ ἀνέθεσεν αὐτῷ τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος σύγγραμμα. Καὶ ἐπέτυχεν ὄντως εἰς τὸν σκοπὸν του, διότι οὐχὶ μόνον τὴν εὐνοίαν τοῦ ἡγεμόνος ἐκείνου προσεκτήσατο, ἀλλὰ καὶ δῶρα πολλὰ παρ' αὐτοῦ ἔλαβεν.

Ἐπανακάμψας εἰς Κωνσταντινούπολιν ὁ Ἀλέξανδρος, διωρίσθη διδάσκαλος τῆς φιλοσοφίας εἰς τὴν ἐν Φαναρίῳ μεγάλην τοῦ γένους σχολὴν, ἣν εἶχε συστήσει ὁ ἐκ Καζορίας Μανολάκης (1) ἀλλ'

(1) Ὁ ἀνὴρ οὗτος, εὐταλοῦς καταγωγῆς ὢν, ἐκτίσθη

ἐπειδὴ ἡ ἐκ τῆς διδασκαλίας ὠφέλεια δὲν ἦτο μεγάλη, μετήρχετο καὶ τὴν ἱατρικὴν παρὰ τοῖς μεγιστᾶσι Τούρκοις, μεγίστην παρὰ πάντων ἀπολαμβάνων εὐνοίαν. Ὁ Τουρνεφόρτιος ὅστις ἦλθεν εἰς συνέντευξιν μετ' αὐτοῦ ἐπὶ διαφόρων ἀντικειμένων τῆς ἱατρικῆς καὶ βοτανικῆς, ἐθαύμασε τὸ πνεῦμα καὶ τὴν πολυμάθειαν αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ IB. τῶν ἐπιστολῶν του ἀναφέρει αὐτὸν μετὰ πλείστων ἐπαίνων, καὶ θεωρεῖ ἑαυτὸν εὐτυχῆ, διότι ἔλαβε τὴν εὐκαιρίαν νὰ σχετισθῇ πρὸς ἄνδρα estimable par son merite et par sa dignité. Ἐπειδὴ ὁμως πρόσφατα παραδείγματα τὸν εἶχον πείσει ὅτι ἡ ἱατρικὴ ἀποβαίνει λίαν κινδυνώδης ἐν Τουρκίᾳ, ἠναγκάσθη νὰ παραιτήσῃ τὴν ἐξάσκησιν αὐτῆς καὶ ἐνησχολήθη περὶ τὴν ἐκμάθησιν ξένων γλωσσῶν, ὥστε ἐντὸς μικροῦ, ἐκτὸς τῆς Ἑλληνικῆς, Λατινικῆς καὶ Ἰταλικῆς ἄς ἐγίνωσκεν ἤδη, ἐξέμαθε τὴν Τουρκικὴν, Περσικὴν, Ἀραβικὴν, Γαλλικὴν καὶ Σλαυονικὴν.

Διὰ τοσοῦτων γνώσεων κατηρτισμένος, ὁ Ἀλέξανδρος, θανόντος κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον τοῦ διερχομένου τῆς ὀθωμανικῆς αυτοκρατορίας Παναγιώτου τοῦ Νικουῆ (1), προήχθη αὐτὸς ὑπὸ τοῦ μεγάλου βεζύρου Κουπρουλῆ Ἀχμέτ πασᾶ εἰς τὸ τῆς διερχομένης ἀξίωμα, καὶ ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου εἰς τὰ τοῦ μεγάλου Λογοθέτου τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃς Ἐκκλησίας. Ἐν τοῖς νέοις ἐκεῖ-

ἀπείρους θησαυροὺς, διότι κατὰ τὴν ἐπὶ Μωάμεθ τοῦ Δ'. ἐπανάστασιν τῶν Γκιαντζάρων, κατοικῶν εἰς τὴν ὁδὸν Γκιριτ-τζεσμᾶ, διετήρησε παρ' ἑαυτοῦ ἐπὶ εἴκοσιν ἑπτὰ ἡμέρας καὶ διέσωσεν ἀπὸ τῆς ὀργῆς τῶν ἐπαναστάντων τὸν βεζύρην Σουλεϊμάν πασᾶν, ἀνθ' οὗ ἀπῆλαυσε, παρελθούσης τῆς στάσεως, τὴν εὐνοίαν αὐτοῦ καὶ μέγιστα πλοῦτη. (Cantemir hist. de l'emp. Ott. 41. 38.) Ἐν τῇ σχολῇ ταύτῃ παρεδίδοτο ἡ Ἑλληνικὴ ἀρίστα καὶ ἡ φιλοσοφία καθ' ὅλους αὐτῆς τοὺς κλάδους καὶ ἕτεροι ἐπιστήμαι· ἐδίδασαν δὲ μεταξὺ ἄλλων ἐκεῖ Ἰωάννης ὁ Καρυσφυλλος, ὁ καὶ λογοθέτης τῆς Μεγάλῃς Ἐκκλησίας, Βαλάσιος ὁ Σκευοφύλαξ, Ἀντώνιος ὁ Σπανδωνῆς, Ἰάκωβος ὁ Ἀργεῖος, Σεβαστὸς Κυμηνίτης ὁ Τραπεζούντιος, Διονύσιος ὁ μοναχὸς καὶ ἄλλοι περὶ ὧν ἰδὲ Cantemir, hist. de l'emp. Othoman 14. 39. Ἐκτίσθη δὲ τὴν ἐν Φαναρίῳ Μεγάλῃν λεγομένην τοῦ Γένους Σχολὴν, ἥτις καὶ μέχρι τοῦ νῦν ὑπάρχει.

(1) Τὸ τῆς διερχομένης ἀξίωμα ἐδίδοτο κατὰ πρῶτον εἰς Ἰουδαίους ἢ ἀρνησιθρήσκους φράγκους μέχρι τοῦ Ἰταλοῦ Γάσπαρη, ὅστις τῷ 1618 ἐπὶ Μουσαφᾶ Α'. ἐγένετο ἡγεμὼν Μολδαυίας· ἀλλ' ἐπειδὴ ἦρε σημαίαν ἀποστασίας, προσβλήθεις ὑπὸ τοῦ Σκεντέρ πασᾶ καὶ τοῦ Χάνου τῆς Κριμαίας κατεπολεμήθη καὶ ἐν τῇ φυγῇ αὐτοῦ ἐφρονεῖτο ὑπὸ τῶν ἀρχόντων του Σεπελίτζ Χατμάνου καὶ ποσταλνίκου Γκόε. Πρῶτος δὲ Ἕλληνας διερχομένους ἐγένετο ὁ Παναγιώ-

νοις αξιώμασιν ἐπιήρξεσεν τὴν πρὸς αὐτὸν εὐνοίαν τῶν ἰσχυρῶν Ὀθωμανῶν καὶ ἰδίᾳ τοῦ παντοδυναμοῦ τότε Καρὰ Μουσταφᾶ πασᾶ, ἀλλὰ μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ, δι' ὕδατος ἐπελθόντα, τῷ 1683, ὁ Ἀλέξανδρος περιήλθεν εἰς μέγιστον κίνδυνον, διότι ὁ τοῦ Καρὰ Μουσταφᾶ διάδοχος Καρὰ Ἰβραήμ πασᾶς, συλλαβὼν καθείρξεν αὐτὸν ἐν τῷ δεσποτικῷ τῶν Ἑπτὰ Πύργων, ἐδήμεισε τὴν περιουσίαν του συγκειμένην εἰς 14 ἑκατομμύρια φλωρίων καὶ τὸν ἀντικατέστησε δι' ἀρχισιρῆσκου τινὸς φράγκου, μετονομασθέντος Σεφὲρ ἀγᾶ. Ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ γνωσθεῖσας τῆς ἀνικανότητος τοῦ νέου διερχομένου καὶ ἀναδάντος ἐπὶ τὸν θρόνον τῷ 1687 τοῦ Σουλεϊμάνου Γ'. ὁ Ἀλέξανδρος ἀνέλαβε τὸ πρότερον αὐτοῦ ἀξίωμα καὶ τὰ πρότερα μέσα τοῦ νὰ πλουτισθῇ.

Ὅποια δὲ ἦτον ἡ κατάστασις τῶν πραγμάτων τότε ἐν Τουρκίᾳ δεικνύει τὸ ἐξῆς ἀνέκδοτον. Ὅτε ὁ πρέσβυς τῆς Γαλλίας Κ. δὲ Νοαντέλ μιᾶ τῶν ἡμερῶν τοῦ ἔτους 1677 ἠθέλησε νὰ λάβῃ ἀκρόασιν τινα παρὰ τῷ μεγάλῳ βεζύρῳ Μουσταφᾶ πασᾶ, ἐπειδὴ πολλὰ τῷ πρεσβεύοντι δυσχέρεια, ἀγανακτῆσας ἀπεφάσισε νὰ εἰσέλθῃ βικίως εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ διβανίου. Οἱ ἔξωθεν ἰστάμενοι Τούρκοι ἠθέλησαν νὰ τὸν ἐμποδίσωσι καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Μαυροκορδάτος ἀκούσας τὸν θόρυβον καὶ ἐξελθὼν προσεπάθησε νὰ τὸν πρᾶνῃ ἀλλ' ὁ Γάλλος πρεσβευτὴς ἀμετάπειστος ὦν ὤθησε καὶ ἐκείνους καὶ αὐτὸν μετ' ὀρμῆς καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν. Οἱ ἐν αὐτῇ ἐπὶ μεγαλοπρεποῦς ἀνακλίντρον καθεζόμενοι μεγιστάνες, καίτοι δυσχερῆσθησαν διὰ τὴν τόλμην ταύτην ἐνὸς γυμνασίου, διέταξαν ὅμως ἐξ ἀδρότητος εἰς ἕνα ὑπέρτατον νὰ τῷ δώσῃ σκίμποδα τινα ὅπως καθεσθῇ. Ὁ Κ. δὲ Νοαντέλ, ὅστις εὗρισκε λίαν ταπεινωτικὸν νὰ ἐξακλωθῇ ἐπὶ σκίμποδος εὐτελοῦς, ἐνῶ πρέκει ἐκεῖτο πολυτελεῶς ἀνάκλιτρον, κατευθύνθη κατ' εὐθείαν πρὸς αὐτὸ καὶ ἐκάθησεν ἀτάραχος ἐγγὺς τῶν μεγιστάνων. Ἡ πράξις αὕτη ἤρεθισε σφόδρα τοὺς Τούρκους, οἵτινες τῷ παρετήρησαν ὅτι ὤφειλε νὰ λάβῃ τὴν ὑποδειχθεῖσαν αὐτῷ θέσιν, καὶ αὐτὸς δ' ὁ Μαυροκορδάτος προσεπάθησε παντοιοτρόπως νὰ τὸν πείσῃ πρὸς τοῦτο.

της Νικουσίας, περὶ οὗ ἰδὲ τὴν ἐν τῇ Πανδώρα ἀξιολογὸν διατριβὴν τοῦ Κ. Παπαρηγοπούλου. Διὰ δὲ τοὺς λοιποὺς διερχομένους ἰδὲ Λόγιον Ἐρμῆν τοῦ ἔτους 1818 «Ἱστορία καὶ βιογραφία καὶ Χρονολογικὸς κατάλογος τῶν ὀρθοδόξων μεγάλων ἑρμηνέων τῆς τῶν Ὀθωμανῶν βασιλείας» σελ. 298.

ἀλλ' ὁ Γάλλος πρέσβυς ἔμεινε ἀκκμπτos, καὶ ὅτε ὁ Μαυροκορδάτος γεγωνίει τῇ φωνῇ τῷ εἶπεν ἰταλιστὶ ὅτι ὁ μέγας βεζύρης ἐπιθυμεῖ νὰ καθῆσθαι εἰς τὸν σκίμποδα, ἐκεῖνος δυνατώτερον ἀπεκρίθη ὅτι ὁ βεζύρης δύναται νὰ διατάξῃ τὸν σκίμποδα, ὅχι ὅμως καὶ αὐτὸν, ὅστις προὔτιμα ν' ἀπέλθῃ εἰς τὸ μέγαρόν του ἄτρακτος μᾶλλον ἢ νὰ ὑποστῇ τοιαύτην ταπεινώσιν. Καὶ ὁ Κ. δὲ Νοαντέλ ἀνεχώρησεν ἐκ τοῦ διβανίου χωρὶς νὰ ἔλθῃ εἰς συνέντευξιν μετὰ τοῦ μεγάλου βεζύρου.

Τὸ Ὀθωμανικὸν κράτος ἐκυμαίνετο τότε εἰς τὸν πρὸς τοὺς Χριστιανούς βασιλεῖς πόλεμον καὶ ὁ Σουλεϊμάν ἄμα ἀναβὰς ἐπὶ τὸν θρόνον ἠθέλησε νὰ οὐλώσῃ τὰς πληγὰς αἱ οἱ ἀδιάληπτοι ἐκεῖνοι πόλεμοι εἶχον ἀνοίξει εἰς τὸ κράτος του. Ἀπεφάσισε λοιπὸν νὰ πέμψῃ πρὸς τὸν αὐτοκράτορα τῆς Γερμανίας Λεοπόλδον πρέσβεις τὸν Ἀλέξανδρον Μαυροκορδάτον καὶ τὸν Ζουλιανὸν ἐφέντην, λόγῳ μὲν ὅπως ἀναγγεῖλωσιν ἐκεῖνῳ τὴν τοῦ νέου αὐτοκράτορος τῶν Ὀθωμανῶν ἀνάβρῃσιν, ἔργῳ δὲ ὅπως ὑποκλέψωσιν οὕτως εἶπεν τὴν εἰρήνην. Ἀφικόμενοι οἱ δύο πρεσβευταὶ εἰς τὸ ἐν Βελιγρὰδι στρατόπεδον τῶν Γερμανῶν, ἀνήγγειλαν τὴν ἀποστολὴν αὐτῶν, ὁ δὲ στρατάρχης δοῦξ τῆς Βυαρίας τοὺς παρέπεμψεν εἰς Βιέννην μεταβάλλοντες ἐκεῖ ἐξήγγειλαν πάλιν τῷ αὐτοκράτορι μόνον τὸ περὶ ἀναβάσεως, προσδοκῶντες ἵνα ἐκεῖνος ποιῆσθαι ἔναρξιν διαπραγματεύσεων περὶ εἰρήνης. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἐκεῖνος οὐδόλως ἐπραττε τοῦτο, ὁ Ζουλιανὸν ἐφέντην, ἵνα μὴ δῆθεν παρεκκλίνῃ τῶν ὀδηγιῶν τοῦ Σουλτάνου, ἤρξατο τῶν διαπραγματεύσεων, αἵτινες ἐναυάγησαν ἀπέναντι τῶν ἀπειτήσεων τῶν Χριστιανῶν ἡγεμόνων καὶ τοιαυτοτρόπως οἱ δύο πρέσβεις ἐπέστρεψαν ἄπρακτοι εἰς Κωνσταντινούπολιν. Τέλος τῷ 1699 ἐπέμψθη ἐκ νέου μετὰ τοῦ Ρεῖξ ἐφέντου πληρεξούσιος εἰς τὴν ἐν Καρλοβίτζῃ σύνοδον καὶ τοσοῦτον ἐπιτηδεῖως συνωμολόγησε τὴν εἰρήνην, ὥστε ὁ μὲν Σουλτάνος ἐφ' ὄρου ζωῆς τῷ ἔδωκε τίτλον ὑψηλοτάτου, ὁ δὲ αὐτοκράτωρ Λεοπόλδος τῷ ἔδωκεντα πεντήκοντα χιλιάδας φλωρίων καὶ ἐν πολυτελεῶς σῶμα Βυζαντίδος ἐκ τῆς ἐν Βιέννῃ βιβλιοθήκης.

Ἡ ἐν Καρλοβίτζῃ γενομένη συνθήκη ἐξήγειρε τοὺς φανατικούς τούρκους, ἡγουμένου τοῦ Ἀλταβάν πασᾶ, κατ' αὐτῆς, καὶ στάσις ἐγένετο κατὰ τῶν αὐτοργῶν τῆς, οἷς ἀπέδιδον προδοσίαν κατὰ τῶν τοῦ ἔθνους συμφερόντων. Ὁ θάνατος τοῦ Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου ἀπηρτί-

το παρὰ τῶν στασιαστῶν, καὶ ὁ Σουλτάνος ἤθελεν ἐπὶ τέλους ἀναγκασθῆναι νὰ τὸν παραδώσῃ, εἰ μὴ, προλαβάνων, ἔφυγεν εἰς Σωζούπολιν. Διαλυθείσης δὲ τῆς στάσεως διὰ τῆς φρονήσεως τοῦ Σουλτάνου Ἀχμέτου καὶ τῆς ἡσυχίης ἐπανελθούσης, ὁ Μαυροκορδάτος ἐπέστρεψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν μετὰ τοῦ υἱοῦ του μεττημφισμένου εἰς μοναχόν. Δὲν ἐβράδυνε δὲ νὰ ἀναλάβῃ τὴν προτέραν αὐτοῦ θέσιν παραπλήσιος πρὸς ἡλίον λάμποντα μετὰ καταιγίδα, καὶ ἐπὶ τεσσαράκοντα ὄλα ἔτη χρηματίσας διερχομένου τοῦ Ὀθωμανικοῦ κράτους, ἀπεβίωσε τῷ 1719, ἢ, ὡς ὁ Σπρυγγέλιος λέγει τῷ 1710, ἐκ ποδηγίας, καταλιπὼν δύο υἱοὺς Νικόλαον καὶ Ἰωάννην καὶ δύο θυγατέρας Ἀλεξάνδρον καὶ Ἐλένην. Εἶχε δὲ καὶ τρίτον υἱόν, καλούμενον Σακράτον, ὅστις ἐγένετο μέγας Ἐπικέρνης τῆς Βλαχίας καὶ γαμβρὸς τοῦ ἡγεμόνος αὐτῆς Βρακοβάνου, ἀνὴρ πλείστων ἐλπίδων ἀλλ' ἀπέθανε νεώτατος πρὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. Ἐκ δὲ τῶν δύο ἐτέρων υἱῶν του, ὁ μὲν Νικόλαος ἐγένετο δεσπότης Μολδαβίας καὶ εἶτα Βλαχίας, ὁ δὲ Ἰωάννης διορίσθη μέγας διερχομένου τοῦ κράτους, διαδεχόμενος τὸν πρωτότοκον ἀδελφόν του, ὅστις εἶχε καθέξει τὴν θέσιν ταύτην πρὶν ἢ γαῖνη δεσπότης τῆς Μολδαβίας.

Συγγράμματα τοῦ Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου εἰσὶ ταῦτα.

De instrumento respirationis et circulatione sanguinis 1684. Ἐν τῷ συγγράμματι τούτῳ ὁ Μαυροκορδάτος ἀπέδειξε βασιμώτερον πάντων τῶν προκατόχων του τὴν διὰ τῶν πνευμόνων κυκλοφορίαν τοῦ αἵματος, βεβαιώσας τοῦτο διὰ πολυπληθῶν παραδειγμάτων καὶ εἰκόσιν ἀποδείξεων. Οἱ Τούρκοι, ἀδυνατοῦντες νὰ ἐνοήσωσι τὴν θεωρίαν τῆς τοῦ αἵματος κυκλοφορίας, ἐξέλαβον ὡς μάγον τὸν Μαυροκορδάτον· αὐτὸς δὲ ὅπως διασκεδάσῃ τὴν πρόληψιν ταύτην, ἐξέδωκεν Ἑλληνιστὶ καὶ Τουρκιστὶ ἴδιον περὶ κυκλοφορίας τοῦ αἵματος πόνημα, ὑπερπιθανὸν νὰ ἦτο ἐπιτομὴ τοῦ Ἀκτινιστὶ ἐκδοθέντος. Ἐξεδόθη δὲ τὸ τελευταῖον τοῦτο πολλάκις ἐν τῇ Ἰταλίᾳ, Βελγίῳ καὶ Γερμανίᾳ.

Ἰσρα Ἱστορία, ἑλληνιστὶ, ἐν Βουκουρεστίῳ τῷ 1716 ἐκδοθεῖσα.

Ἑρμηνεία εἰς τὸ περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς τοῦ Ἀριστοτέλους. Ἀνέκδοτος.

Ῥητορικὴ, τοιαύτην φέρουσα τὴν ἐπιγραφὴν. «Τοῦ σοφωτάτου καὶ λογιωτάτου μεγάλου ῥητορος τῆς μεγάλης ἐκκλησίας Κυρίου Ἀλεξάνδρου

ἱατροῦ τε ἀρίστου τοῦ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, σύνοψις τέχνης ῥητορικῆς κατὰ πεῦσιν καὶ ἀπόκρισιν. Σώζεται χειρόγραφος ἐν τῇ Ἀθήνῃσι βιβλιοθήκῃ τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου.

Γραμματικὴ, οὕτως ἐπιγραφομένη σ' Ἀλεξάνδρου τοῦ μεγάλου Λογοθέτου τῆς Ἀνατολικῆς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ ἐξ ἀπορρήτων τῆς κρατικῆς βασιλείας τῶν Ὀθωμανῶν, γραμματικὴ περὶ συντάξεως, ἐπιμελεῖσθαι καὶ διορθῶσαι Ἀλεξάνδρου Καγκελαρίου τοῦ ἱατροφιλοσόφου. Ἐνετίησι 1745 παρὰ Νικολάφ Γλυκαῖ.

Ῥωμαϊκῆς ἱστορίας τόμοι τρεῖς, ἦν ὁ μὲν Προκοπίου Δημήτριος ἀριθμεῖ ὡς ἴδιον σύγγραμμα τοῦ Μαυροκορδάτου, ὁ δὲ Ζαβίρας λέγει μετὰφρασιν ἐκ τῆς τοῦ Λιβίου συγγραφῆς.

Πολιτικὴ Ἰποθῆκη.

Φιλοσοφικὰ Ἰπομνήματα — Μεταφυσικὴν — Λογικὴν.

Λόγος ὑπὲρ εἰρήνης πρὸς τοὺς Γερμανούς.

Ἐπιστολαὶ πολυάριθμοι ὧν ἑκατὸν πενήκοντα ὁ Ζαβίρας εἶδε παρὰ τῷ ἐφημερίῳ τῆς ἐν Βιέννῃ ἀνατολικῆς ἐκκλησίας Γαβριήλ, τινὲς δ' ἐξεδόθησαν εἰς τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει τῷ 1804 τυπωθῆναι ἐν τῷ τοῦ Πατριαρχείου τυπογραφίῳ Ἐπιστολάριον.

Ἱστορία τῶν Ἰουδαίων μέχρι τοῦ ΙΖ'. αἰῶνος.

Τοιοῦτος ἐγένετο ὁ περιώνυμος ἐκεῖνος ἀνὴρ «δαμιόνιος, ὡς λέγει ὁ πολὺς Εὐγένιος, καὶ πολλὰ μὲν ἐκ στόματος διδάξας, πολλὰ δὲ καὶ παντοίας ιδέας συγγράμματα καταλιπὼν, περὶ οὗ τὸ μὲν τι διὰ τὸ περιὸν τῆς γνώσεως ὕψος, τὴν φιλοσοφικὴν καθέδραν ἐν Κωνσταντινουπόλει κοσμηῆσαι λαχόντος, τὸ δὲ καὶ διὰ βάθους φρονήσεως πολιτικῆς τὴν τε τοῦ μεγάλου ἑρμηνέως λειτουργίαν ἐν τοῖς βασιλείοις ἀναδεδειγμένου, ἐξῆς δὲ καὶ τὴν ἐξ ἀπορρήτων τάξιν ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν πιστευθέντος, ἔργον ἂν εἴη κρίναι πότερον τις ἄρα ἐπ' αὐτῷ τὸν ἐν τοῖς φιλοσοφοῦσιν οὕτω πολιτευσάμενον ἢ γοῦν τὸν οὕτως ἐν τοῖς πολιτευομένοις φιλοσοφῆσαντα, τάξιαι πρότερον ;»

ΕΠΛΜ. ΣΤΑΜΑΤΙΑΔΗΣ.

ΑΝΕΚΔΟΤΟΝ ΣΙΓΙΛΛΙΟΝ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ.

Τῇ Διευθύνσει τῆς Χρυσᾶλλιδος.

Σὺς ἐπισυνάπτω ἀντίγραφον συγγιλιώδους γράμματος ἐπὶ τοῦ Πατριάρχου Κυρίλλου Λουκάρεως

ὑπὲρ τῆς Μητροπόλεως Ἰωαννίνων ἐκδοθέντος. Τὸ πρωτότυπον ὑπάρχει ἀποτεθησαυρισμένον ἐν τῇ πλουσίᾳ συλλογῇ πάντων τῶν ἐκδεδομένων καὶ πολλῶν ἀνεκδότων μνημείων τῆς Νεοελληνικῆς φιλολογίας τοῦ Κυρίου Παύλου Λάμπρου, ὅστις ἐπέτρεψέ μοι τὴν ἀντιγραφὴν μετὰ τῆς ἀείποτε χαρακτηριστικῆς τὸν διάσημον τοῦτον πατριώτην ἐνζήλου προθυμίας, πρὸς πᾶν τὸ τὴν ἐθνικὴν δόξαν ἀποβλέπον. Καλὸν δὲ ἤθελεν εἶσθαι ἵνα τις τῶν ἐν ἡμῖν δυναμένων ἐκδώσῃ πλήρη συλλογὴν τῶν πατριαρχικῶν σιγγιλιῶν, τῶν ὁποίων ἄλλα μὲν τῆδε κκεῖσε ἀνεκδοτὰ ὑπάρχουσι διεσκορπισμένα, ἄλλα δὲ ὑπὸ ξένων κακῶς ἀναγνωσθέντα ἐξεδόθησαν, καὶ ἀφοῦ μάλιστα τοιαύτη συλλογὴ, οὐκ ὀλίγον συνεισφέρουσα εἰς διασάφισιν τῆς πατρῴου ἱστορίας, ὑπ' οὐδενὸς μέχρι τοῦδε ἐξεδόθη.

Ἐν Ἀθήναις τὴν 4 Ἀπριλίου 1864.

Κ. ΣΑΘΑΣ.

Κύριμος ἐλέω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ῥώμης καὶ Οἰκουμηνικὸς Πατριάρχης.

† Τὰ ἐξοχα καὶ μεγαλοπρεπῆ τῶν ὀνομάτων τῶν εἰς ἀποστολικὴν καὶ ἄλλην διακονίαν εὐδοκίμησάντων, ἐκ τῆς ἐνεργείας αὐτῶν ὑφ' ἧς τὰς ὀνομασίας ἐκτέλεσαν, κέκτηται τὸ εἶναι ὧν τὰ μὲν ὡς καθολικώτερα καὶ ἀπεριορίστως ἐνεργοῦντα, βάσιν γὰρ εἶναι λέγεται καὶ ὄδον τὸν βασιλέα λαοῦ, ἐν οὐδενὶ δυνατόν περικεκλησθαι (sic) τόπω· τὰ δὲ τῆς ἰδίᾳ μὲν οὐκ ἀπαξιοῦται πως καὶ τῆς αὐτῆς ἐνεργείας, ἐν οὐκ ἀπεριορίστῳ δὲ τόπῳ καὶ μερικῷ. Τοῦτο δ' οὐχ ἡ ἀρχαία παράδοσις ἀλλὰ καὶ βασιλικὴ διατύπωσις ἀποφαίνεται, καὶ νόμος διορίζεται, οὐ τοὺς παρὰ βασιλευσὶ μόνον καὶ βασιλείοις ὑπηρετοῦντας τοιοῦτοις διαπρέπειν ὀνόμασιν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐν τῇ βασιλευούσῃ τῶν πόλεων εὐρισκομένους κληρικούς τῆς μεγάλης ἐκκλησίας παρὰ τῷ κατὰ καιροῦς Οἰκουμηνικῷ Πατριάρχῃ ἵνα μὴ τὰ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας μικροπρεπέστερον τῆς βασιλικῆς αὐτῆς διακυβερῶτο· ὡς γὰρ ἀπεριορίστως οἱ παρὰ τῷ βασιλεὶ κέκτηνται τὴν τῶν ὀνομάτων λαμπρότητα, ταύτη καὶ οἱ τῇ μεγάλῃ καὶ καθολικῇ τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίᾳ δουλεύοντες, ἐξαιρέτως δὲ πάντων τοῖς τῆς πρώτης πεντάδος ἐλλογιμωτάτοις τὸ μέγας προσεπιπλέκεται. Ὅτι δὲ ταύτης τῆς ἐπωνυμίας καὶ μερικῶν ἐκκλησιῶν ἤξιώθησαν κληρικοὶ τῆς πρώτης πεντάδος οὐκ ἀπκρνούμεθα· ἐπειδὴ γούν καὶ κατὰ τὴν ἐπαρχίαν τῶν Ἰωαννίνων ἐδεήθη ὁ ἱε-

ρώτατος Μητροπολίτης Κύρ Παρθένιος ὑπέρτιμος καὶ ἐξαρχος Κερκύρας, ὁ ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητὸς ἀδελφός καὶ συλλειτουργός τῆς ἡμῶν μετριότητος, καὶ διὰ γράμματος Πατριαρχικοῦ καὶ συνοδικοῦ ταύτην τὴν ἐπωνυμίαν ἀσφαλίσαι, καὶ καλεῖσθαι τοὺς τῆς πρώτης πεντάδος κληρικούς τῆς Μητροπόλεως Ἰωαννίνων τὸ μέγας ἀπὸ τοῦ μεγάλου οἰκονόμου ἀρχόμενον μέχρι τοῦ ἐσχάτου τῆς πεντάδος αὐτῆς, καθὰ καὶ οἱ ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, τὸ αὐτὸ πρόνομιον κέκτηνται, ἀφ' οὗ ἡ τῶν Ῥωμαίων ἐκραταιώθη ἀρχή. Τούτου χάριν ἡ μετριότης ἡμῶν τὴν αἴτησιν αὐτοῦ μὴ παριδοῦσα, συνοδικῶς ἀποφαίνεται, συναίνεσει καὶ τοῦ μακαριωτάτου Πατριάρχου Ἰεροσολύμων κυρίου κυρίου Θεοφάνους καὶ πάσης Παλαιστίνης, τοῦ ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητοῦ ἀδελφοῦ καὶ συλλειτουργοῦ τῆς ἡμῶν μετριότητος μετὰ καὶ τῶν παρευρεθέντων ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων τῶν ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν τῆς ἡμῶν μετριότητος, ἵνα καὶ εἰς τὸν ἐξῆς ἅπαντα αἰῶνα τοῦντεῦθεν καλοῖντο οἱ τῆς πρώτης πεντάδος κληρικοὶ κατὰ μόνην τὴν ἐπαρχίαν τοῦ Ἰωαννίνων μέγας οἰκονόμος καὶ μετ' αὐτὸν οἱ καθεξῆς μέχρι τοῦ ἐσχάτου τῆς πεντάδος αὐτῆς, ὁ καὶ βουλόμεθα μένειν ἀπαρασάλευτον καὶ ἀμετάσπετον μέχρι παντός· ἂν δὲ τις πάντων βουληθεῖη ποτε ἀντιπεῖν τι περὶ τούτου, εἴη εἰς οὐδὲν τὰ παρ' αὐτοῦ λεγθησόμενα καὶ μελετηθησόμενα.

Εἰς γὰρ τὴν περὶ τούτου δῆλωσιν καὶ διηγεσὴ τὴν ἀσφάλειαν, ἐγκεχάρκαται καὶ τὸ παρὸν τῆς ἡμῶν μετριότητος σιγγιλιῶδες γράμμα, καὶ ἐγκεχέρισθω (sic) τῷ ἱερωτάτῳ τούτῳ μητροπολίτῃ Ἰωαννίνων κυρίῳ Παρθενίῳ παρὰ τῆς ἡμῶν μετριότητος ταύτην τὴν χάριν εὐληθῶς.

Ἐν ἔτει σωτηριῶ χριστοῦ ἐξακοσιοστῷ τριακοστῷ τετάρτῳ, μηνὶ Ἰανουαρίῳ, ἰνδ. β'.

† ΚΥΡΙΑΛΛΟΣ ἐλέω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ῥώμης καὶ οἰκουμηνικὸς Πατριάρχης.

† ΘΕΟΦΑΝΗΣ ἐλέω Θεοῦ Πατριάρχης τῆς Ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ.

- † Ὁ Ἐφέσου ΜΕΛΕΤΙΟΣ.
- † Ὁ Ἀδριανουπόλεως ΠΑΡΘΕΝΙΟΣ.
- † Ὁ Λαρίσσης ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ.
- † Ὁ Μονεμβασίας ΝΕΟΦΥΤΟΣ.
- † Ὁ Μελενίκου ΝΕΟΦΥΤΟΣ.
- † . . . . .
- † . . . . .

- † Ὁ Ἀθηνῶν ΣΩΦΡΟΝΙΟΣ.
- † Ὁ Δέρκων ΔΑΝΙΗΛ.
- † Ὁ Χαλκηδόνος . . .
- † Ὁ Αἰνίου ΠΑΙΣΙΟΣ.
- † Ὁ Κερνίτσης ΠΑΙΣΙΟΣ.

ΤΥΧΗΣ ΕΥΝΟΙΑ ΚΑΙ ΔΥΣΜΕΝΕΙΑ.

(Συνέχεια ἀπὸ φυλλῶδ. 53).

Καθ' ἣν ἡμέραν ὁ μεγαλοπρεπὴς οὗτος δρίζων ἀνεπετάσθη ἐνώπιον τοῦ Ἰακώβου, ἀφῆκε τὸ μικρὸν καὶ εἰς τὰ περίξ τοῦ Λουξεμβούργου κείμενον δωμάτιόν του, καὶ πρώτην ἤδη φοράν, ἐπαναπαυόμενος εἰς τὸ μέλλον του, ἀνέβη εἰς λεωφορεῖον ὅπως περιδιαβάσῃ ἐπὶ τοῦ βουλεβαρίου, θέλων οὕτω νὰ διασκεδάσῃ ὀλίγον. Ἀπὸ τοῦ βουλεβαρίου ἕως εἰς τὰ Ἠλύσια Πεδία τὸ διάστημα εἶναι μικρὸν. Διῆλθε πλησίον τῆς Ἁγίας Μαγδάληνῃς καὶ εὐρέθη πάραυτα ἐπὶ τῆς στρογγύλης πλατείᾳ καθ' ἣν ὦραν οἱ πλούσιοι καὶ οἱ εὐγενεῖς συνηθροίζοντο ἐκεῖ. Ὁ Ἰακώβος ἔβλεπε διερχομένους ἐνώπιόν του ἄμαξας ὠραίας πλήρεις κυριῶν, ἱππότητας σφριγγόντας καὶ ἐν γένει ὅλην τὴν ἀκολουθείαν τοῦ πλοῦτου καὶ τῆς πολυτελείας. Ἐβλεπε τὰς ὠραίας κυρίας ἐξηπλωμένας εἰς τὸ βάθος τῶν κομψῶν δίφρων των καὶ τῷ ἐφαίνετο ὅτι ἔβλεπε διερχόμενα ἐνώπιόν του θαλερὰ ἄνθη ἐντὸς κυλισμένων κανίφων. Πλούσιοι καθ' ἑαυτὸν ἐκ τῶν ὀνειροπολήσεών του, ἔβλεπεν ἄνευ ζήλοτυπίας τὴν κινητὴν ταύτην μεγαλοπρέπειαν πεποικιλμένην διὰ τῶν θελητήρων τῆς Παρισίνης χάριτος· τῷ ἐφαίνετο ὡς ποταμὸς χρυσοῦς διερχόμενος ἐνώπιόν του, ὡς Πεκτωλὸς μετὰ κυμάτων ἐκ μεταξωτοῦ, βελούδου καὶ ἀτλαζίου καὶ ἀφροῦ ἐκ γάζης καὶ δαντελλῶν.

Καὶ ὅμως πόσον μακρὰν ἦτο τῶν βράχων τοῦ Σαίντ-Μάλο, καὶ ὅποια διαφορὰ μεταξὺ τῶν λαμπροτήτων τούτων καὶ τῆς ταπεινῆς κατοικίας του ἐπὶ τῶν ὄχθων τῆς θαλάσσης. Ἐκ τῆς ἀντιπραθέσεως ταύτης καταληφθεὶς ἀνεμνήσθη τῆς νεότητός του· ἐν τῷ μέσῳ δὲ τοῦ θορόβου καὶ τοῦ θάμβους ἐνεθυμήθη ἐκείνων, αἵτινες μακρὰν ἐκεῖ καθήμενοι ἐπὶ τῆς ὄχθης ἐνώπιον τοῦ ἀπείρου διελογίζοντο περὶ αὐτοῦ ἀείποτε καὶ τὸν ἠκολούθουν διὰ τῆς καρδίας των. Τί θὰ ἔλεγον εἰάν διὰ θαύματος ἔβλεπον εἰς μαγευτικὸν τινα καθρέπτην τὸ θέαμα τὸ ὅποιον ἐξηπλοῦτο πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του! Τοιαῦτα διαλογιζόμενος ἠκολούθει τὸν δρόμον του, ὡς ἄνθρωπος ἄφροντις, εὐχαριστούμενος

ν' ἀγνοῇ ποῦ ἐβάδιζε. Διῆλθεν οὕτω τὴν ἀψίδα τῆς τύχης καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν λεωφόρον τῆς αὐτοκρατορίσσης, ὡς εἴαν ἤθελε νὰ περιπατήσῃ παρὰ τὸν ποταμὸν τῆς πολυτελείας. Σκεπτόμενος δὲ καθ' ἑαυτὸν εὕρισκεν ὅτι εἰς ὅλας ταύτας τὰς ὠραιότητας ὑπῆρχεν ὁ καταστρεπτικὸς σκόληξ τῆς θλίψεως, αἱ μαρμαρῶν φέρουσαι ἐπιθυμίαι τῆς ματαιότητος καὶ ἡ διασθορὰ τῶν καρδιῶν· καὶ βεβαίως ἐμάντευσεν ὅτι ἐπὶ τῆς κινητῆς ταύτης σκηνῆς πολλοὶ μὲν σήμερον ἀνεφαίνοντο ὑπὸ τὸν ἥλιον τῆς τύχης, τὴν ἐπαύριον δὲ κατεβυθίζοντο εἰς τὰ σκότη τῆς ἀπελπισίας ἄνευ ἠχούς. Ὅλα ταῦτα ἔτερπον τοὺς ὀφθαλμούς του καὶ ἐν τῇ ἀπλότητι τοῦ πνεύματός του ἔβλεπε μὲ ἀπάθεια τὴν παράστασιν ταύτην τοῦ μεγάλου κόσμου.

Οὕτω βεμβάζων ὁ Ἰακώβος ἐφθασεν εἰς τὸ δάσος τῆς Βουλόννης χωρὶς νὰ αἰσθανθῇ τὴν ἐλαχίστην κούρασιν. Ἐκεῖ παρετήρησεν ὅτι ὅλαι σχεδὸν αἱ ἄμαξαι διευθύνοντο πρὸς τὸ αὐτὸ μέρος εἰς δύο σειράς. Ἐνῶ δὲ ἀφ' ἐνὸς αὐταὶ περιήρχοντο τὴν δεινροστοιχίαν τοῦ δάσους δεξιόθεν, ἐξ ἄλλου μέρους νέοι ἐφιπποὶ καὶ τινες ἄμαξόνες διασταυρούμενοι ἐβάδιζον ἀνταλλάσσοντες ταχέϊαν τινὰ λέξιν, χαιρετισμὸν ἢ μειδιάμα. Ὁ Ἰακώβος ἀναβάς μέχρι τῆς κορυφῆς ὅπου ὑψοῦται ὁ μέλας κέδρος, καὶ ἐξ οὗ ὁ ὀφθαλμὸς διακρίνει τὰ γύρωθεν πολυάριθμα πολίχνια, τὰ περικυκλοῦντα τοὺς Παρισίους, ἐκάθισεν ὑπὸ τὴν σκιάν τοῦ γηραιοῦ δένδρου. Μετ' ὀλίγον αἱ ἄμαξαι ἤρχισαν ν' ἀραιῶνται ὁ δὲ χρυσοῦς οὗτος ποταμὸς ἐπανεκάμπτειν εἰς τὰς πηγὰς του εἰσερχόμενος εἰς Παρισίους. Ἀναπαυθεὶς ἐπὶ ἐν σχεδὸν τέταρτον τῆς ὥρας παρετήρησεν ὅτι ἦτο καιρὸς ν' ἀναχωρήσῃ, διότι ὤφειλε νὰ διανύσῃ μακρυνὴν ὁδὸν ὅπως ἐπιστρέψῃ εἰς Λουξεμβούργον. Ἐνῶ δὲ ἠγείρετο εἶδεν ἄμαξάν τινα φθάσασαν εἰς τὸ ὕψος καὶ σταματήσασαν ὀλίγα βήματα μακρὰν του. Νέα δὲ γυνὴ μετὰ μικροῦ παιδίου καταβάσα ἐξ αὐτῆς διῆλθε τόσον πλησίον τοῦ Ἰακώβου ὥστε διὰ τῆς μεταξωτῆς ἐσθῆτός της ἤγγισε τοὺς πόδας του. Τόσον δὲ ὁ Ἰακώβος ἐξεπλάγη, ὥστε ἔμεινεν ἐπὶ πολὺ ἀκίνητος παρατηρῶν τὴν ἐξαισίαν καλλονῆς τῆς γυναικὸς ταύτης, διότι ὀφθαλμοὶ ἐράσμιοι, βαθεῖς καὶ θελκτικοὶ τὸν περιεκύλωσαν διὰ τῶν ἀκτίνων των· τῷ ἐφάνη δὲ ὅτι ἡ ἀτμοσφαῖρα παρευθὺς ἔλαμψε δι' αὐτῶν καὶ ἄλλος ἥλιος λαμπρότερος καὶ ἠδύτερος ἀντικαθίστα τὸν πρὸ μικροῦ δύσαντα, ὁ ἥλιος τῶν καρδιῶν μας, ἡ ὠραιότης ἧτις γενεῖται καὶ αὐξάνει τὸν ἔρωτα. Ὁ Ἰακώβος συνεκινήθη καὶ

προσέλωσε τὸ βλέμμα του ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς Παναγίας, ἀλλ' αἱ ὠραῖαι γυναῖκες τὰς ὁποίας εἶχεν ἰδεῖ κατὰ τὸ διάστημα τοῦ περιπάτου εἶχον ἀναχωρήσει, καὶ οὐδεμίαν τῶ εἶχον ἀφήσει ἀνάμνησιν διότι ἀπλῶς τὰς εἶχεν ἰδεῖ διερχομένας πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του.

Ἡ νέα γυνὴ προχωρήσασα ὀλίγον ἐκάθησεν ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἐκείνης θέσεως ἣν αὐτὸς πρὸ ὀλίγου κατεῖχεν, ἔχουσα πλησίον τῆς τὸ μικρὸν παιδίον. Ὁ Ἰάκωβος ἀκίνητος ἐπὶ τῆς θέσεώς του παρετήρει ἀσκητικῶς τὰς κινήσεις αὐτῆς, πρὸς ἣν ἀόρατος δύναμις τὸν προσήλωνεν. Μετὰ τινος στιγμῆς ἡ ὠραία ἄγνωστος παρετήρησε μετὰ προσοχῆς τὸν ἐνώπιόν τῆς ἰστάμενον Ἰάκωβον, καὶ ἡ ἔκφρασις τῆς φυσιογνωμίας τῆς ἐδείκνυεν ὅτι δὲν δυσηρεστήθη ποσῶς ἐκ τοῦ ἀφελοῦς σεβασμοῦ τὸν ὁποῖον τῇ ἀπέδιδεν. Ἀλλ' ὁ Ἰάκωβος θεωρήσας τὴν ἐκεῖ διαμονὴν του κατὰ τι ἐπιλήψιμον ἐγένετο ἐρυθρὸς καὶ ἐχαμήλωσεν ἀμέσως τοὺς ὀφθαλμούς του, οἵτινες προσηλώθησαν ἐπὶ τῶν ὑποδημάτων του, τὰ ὁποῖα καὶ ἀκομψὰ ἦσαν καὶ πλήρη κονιορτοῦ, ἕνεκα τῆς ὁδοῦ τὴν ὁποίαν διήνυσεν. Πάραυτα λοιπὸν ἀπεφάσισε ν' ἀναχωρήσῃ χωρὶς νὰ στρέψῃ καὶ τοὺς ὀφθαλμούς του πρὸς αὐτὴν καὶ νὰ διευθυνθῇ εἰς Παρισίους. Διὰ τὴν νὰ μὴ εἶμαι, ἔλεγεν, ὡς ἐκείνους τοὺς νέους, οἵτινες διερχονται ἔριπποι ἐκεῖθεν! Τὴν γνωρίζουσιν ἄρα γε; Ἴσως ταύτην τῆς ἐσπέραν γελάσῃ μετ' αὐτῶν διὰ τὸν περιέργον λατρευτὴν τῆς. Τοιαῦτα ἦσαν αἱ ἰδέαι του αἵτινες τὸν ἀπησχόλουν κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν του. Ἐπανελθὼν δὲ εἰς τὴν οἰκίαν του ἐκάθησεν ἐπὶ τῆς κλίνης του καὶ ἤρχισε νὰ κλαίῃ. « Εἶμαι ἄχρησις, ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν, ἄλλως τε δὲν θὰ ἦμην δυσειδής πρὸς ἐπίμετρον τῆς δυστυχίας μου! Κατὰ πρώτην φοράν ἐθεώρησεν ἑαυτὸν ἐνώπιον καθρέπτου ἐκ τῆς ἐξετάσεως δ' ἐκείνης ἐσυμπέρανεν ὅτι δὲν ἦτο μὲν ἄσχημος, ἀλλ' ἡ μορφή του ἀπέειχε πολλὴν τὴν παρομοιάζῃ πρὸς ἐκείνας τῶν ὠραίων κιδῶν τοὺς ὁποίους εἶχε συναντήσῃ τῶ ἐπανήλθε δὲ ἡ ἰδέα ὅτι ἐκείνη εἶχε γελάσει μετ' αὐτῶν. Παρέτεινε τοὺς συλλογισμοὺς αὐτοὺς καθ' ὅλην τὴν ἐσπέραν, καὶ διὰ πρώτην φοράν ἡ ἰσχυρὰ ὀρεξίς του ἔλειψεν εἰς τὴν πρόσκλησιν τοῦ δείπνου. Ὅσάκις ἐξύπνα τὴν νύκτα ἔβλεπε τὴν νέαν γυναικᾶ Μήπως ἔσωθέν μου ἔγω, ἔλεγε, ὕψασμά τι εἰς τὸ ὁποῖον ἐκείνη ταχέως ἀπεικονίσθη, διότι μάλιστα τὴν εἶδον καὶ τὰ χαρακτηριστικά της ἔμειναν ἐντετυπωμένα ὡς νὰ μὴ εἶχον παύσει στιγμὴν νὰ τὴν βλέπω. Θὰ τὴν βλέπω οὕτω

καθ' ὅλην μου τὴν ζωὴν καὶ αἰώνως; » Κατὰ φιλοσοφικὴν ἔποψιν ἐσκέφθη ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἡμεθα μόνον ἐν σώμα καὶ ὀφθαλμοί, διότι ἄλλως ἀδύνατον νὰ διατηρήσωμεν τὴν ζωηράν ἐντύπωσιν τῶν ἀπόντων προσώπων. Ἡ εἰκὼν τῆς ἐνετυπώθη ἐπ' αὐτοῦ ὡς ἀστραπή, τὰ θέλητρα τῆς ὠραϊότητός της διήλθον τοὺς ὀφθαλμούς του καὶ εἰσεχώρησαν ἐκεῖθεν εἰς τοὺς βαθυτέρους πόπους τοῦ ἀόρατου ὄντος. « Εἶναι τι ἐν ἐμοὶ τὸ ὁποῖον αἰσθάνεται τὴν πληγὴν καὶ τὸ ὁποῖον βεβαίως δὲν εἶναι τὸ σῶμά μου, ἔλεγε· εἶναι ἄλλο τι τὸ ὁποῖον ὑπάρχει καὶ τὸ ὁποῖον πάσχει ἐν ἐμοί, ἐνῶ τὸ σῶμά μου δὲν ὑποφέρει ποσῶς. Ἄχ! πόσον εὐχάριστον θὰ μοι ἦτο ν' ἀποθάνω δι' αὐτήν. » — Ὁ ἐρωτευμένος, πρὸ πάντων ὁ εἰκοσαετής, ῥέπει εἰς τὴν μεταφυσικὴν. — Ὁ Ἰάκωβος ἠδύνατο νὰ κάμῃ τὰς αὐτὰς σκέψεις καὶ ὡς πρὸς τὴν ἀνάμνησιν ἣν διετήρει τοῦ πατρὸς του τῆς μητρός του καὶ τῆς ἀδελφῆς του, καὶ ἐν τούτοις ποτὲ δὲν ἐσκέφθη περὶ αὐτῶν, διότι ὁ ἔρωσ ὅστις καθιστᾷ μόνιμον τὴν παρουσίαν τοῦ ἀγαπητοῦ ὄντος, εἶναι τὸ ζωηρότερον δείγμα τὸ ὁποῖον ἡ ψυχὴ μας δύναται νὰ μᾶς δώσῃ περὶ ἑαυτῆς. Οὐδεμίαν τρανωτέραν ἔνδειξιν τῆς ὑπάρξεως τῆς ψυχῆς ἀπὸ τὸν ἔρωτα καὶ τὴν αὐτοχειρίαν.

Τὴν ἐπαύριον ὁ Ἰάκωβος ἠγέρθη πολὺ ἔνωρίς καὶ ἐμέτρησε τὰ ὀλίγα ἐν τῷ ἠθασυροφυλακείῳ του χαρμάτα, τὴν πρώτην οἰκονομίαν, πολὺ γλυκεῖαν κατὰ τὴν ἰδέαν του, καὶ διηυθύνθη εἰς κατάστημά τι ἐνδυμάτων, τὸ ὁποῖον εἶχε παρατηρήσει τὴν προλαβοῦσαν ἐπὶ τοῦ βουλευτηρίου. Ἐσκέφθη ὅτι οἱ ἔμποροι τοῦ βουλευτηρίου θὰ εἶχον ἐνδύματα τοῦ συρμοῦ καλλίτερα τῶν τῆς λατινικῆς συνοικίας μετὰ ταῦτα μετέβη εἰς ὑποδηματοποιὸν τινὰ τῆς συνοικίας του, καὶ ἔπειτα εἰς πλοιοπλῶν καὶ ἀφοῦ τὰ πάντα ἐπρομηθεύθη, εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν του, ἐνεδύθη ὅλως νέα καὶ εὔρεν ὅτι ὁ τρόπος τῆς ἐνδυμασίας του δὲν διέφερε πολὺ τῶν ὠραίων κυρίων τοῦ δάσους τῆς Βουλόνης. Ὅταν δὲ κατέβη ὁ οἰκοφύλαξ τῶ ἐνεχείρισεν ἐπιστολὴν τινὰ τὴν ὁποίαν ἠνοιξεν ἦτο δ' αὐτῆ τῆς μητρός του, ἀλλὰ τὸ γράψιμον ἦτο πολὺ τοῦ συνήθους τεταραγμένον. Ἀνέγνωσε δὲ τὰ ἑξῆς:

« Ἀγαπητέ μοι Γιέ!

Πρὸ πέντε ἡμερῶν εἶμαι ἀσθενής καὶ κατὰκοιτος ὁ ἰατρός Κ. Πέτρης μὲ βεβαιώνει ὅτι δὲν εἶναι τίποτε, καὶ τὸ πιστεύω ὁ ἱερεὺς ἦλθε καὶ μ' ἐπεσκέφθη μὲ εἶπε δὲ νὰ προσφυλαχθῶ διότι εἶμαι

προσμένη. Δὲν δύναμαι νὰ σοὶ γράψω ἐκτενέστερον σήμεραν. Ἡ Ζακελίνα ἦτις μὲ ἐξενόκησε, μοι εἶπεν ὅτι θὰ σοὶ γράψῃ αὐριον ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ ἀνησυχῆς ἠθέλησα διὰ τῆς χειρὸς μου νὰ σοὶ γράψω τὴν θέσιν μου.

« Ἐλπίζω αἱ παραδόσεις σου νὰ νύξησαν, καὶ νὰ ἤρχισαν ἡδὴ νὰ σὲ ἱκανοποιούσιν. Πολὺ ἐχάρημεν διὰ τὴν εὐτυχίαν σου, τέκνον μου. Ἰπομονὴ καὶ θάρρος! Ἰμεῖς παρακαλοῦμεν τὸν Θεὸν διὰ σέ. Ἰγίαινε Ἰάκωβέ μου.

Ἡ ἀγαπῶσά σε μήτηρ σου.

Ὁ Ἰάκωβος ἀφῆκε τὴν ἐπιστολὴν καὶ ἐθεώρησε τὰ νέα του ἐνδύματα· ἐρυθρίασε καὶ ἐλειονόγησε τὸν ἑαυτὸν του. Ἴδου ἑκατὸν φράγκα τὰ ὁποῖα ἐξώδευσα ματαίως, ἐψιθύρισεν, καὶ ἡ μήτηρ μου εἶναι ἀσθενής! Βεβαίως θὰ ἔχη ἀνάγκην χρημάτων διὰ τὰ ἱατρικά. Πῶς νὰ κάμω δὲ ὅπως τῆς στείλω ὀλίγα; Ἐσκέφθη νὰ μεταπωλήσῃ παρευθὺς τὰ ἐνδύματά του καὶ ἐστάθη διὰ τοῦτο εἰς τὸ παράθυρον, ἀλλὰ δὲν διέβη οὐδεὶς ἀγοραστής, καὶ ὤραιο νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ Λύκειον νὰ παραδώσῃ τὸ μάθημά του.

Ἡ Ζακελίνα ἐπληροφόρησε κατόπιν τὸν ἀδελφόν της ὅτι ἡ μήτηρ των εἶχε κρυώσει ἐπανερχομένη ἐκ τῆς πόλεως, ἐνῶ ἔβραχεν ἡμέραν τινὰ ἀγροῦς, ὅτι ἔβηκε πολὺ, καὶ ὅτι ἔκτοτε εἶχε πυρετόν· ἀλλ' ἐπρόσθετε συγχρόνως ὅτι ἀνησυχῆς ὀλιγώτερον ἀπὸ χθές, διότι ἡ ἀσθενής ἦτον καλλίτερα καὶ ἤθελε μάλιστ' ἀνασκηθῆ, ἀλλ' ἀπὸ προφύλαξιν ὁ ἰατρός διέταξε νὰ μείνῃ ἐπὶ τῆς κλίνης ἀκόμη.

Ἡ θλίψις εἶναι βαθυτέρα ὅταν τις εἶναι δυσχερατισμένος ἐναντίον τοῦ ἰδίου ἑαυτοῦ του· καθὼς ὅλα αἱ εἰλικρινεῖς, λεπταὶ καὶ παθητικαὶ φύσεις, οὕτω καὶ ὁ Ἰάκωβος ἐδεικνύετο πολὺ εὐαίσθητος διὰ τὰ ἰδιά του σφάλματα καὶ λίαν αὐστηρὸς πρὸς τὸν ἑαυτὸν του. Ἡ ἰδέα τῆς μητρός του ἀσθενούσης τῶ ἐπέφερε τύφιν συνειδότης διὰ τὴν τόσον ζωηράν του ἐνθύμησιν τῆς συναντήσεως εἰς τὸ δάσος τῆς Βουλόνης. Ἔμοσεν ὅθεν νὰ τὴν λησμονήσῃ καὶ ἤρχισε τὸ ἔργον του μὲ εἰδός τι ματαίως. Ἀντέγραψε πολλὴν μουσικὴν καὶ δὲν ἀφῆκε τὴν τράπεζάν του καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν. Ἐν τούτοις ὅταν ἔφθασεν ἡ ὥρα καθ' ἣν τὴν προλαβοῦσαν διηυθύνθη εἰς τὰ Ἠλύσια πεδία, ἠσθάνθη ἑαυτὸν ἀνήσυχον. Ἡ εἰκὼν τῆς ἀγνώστου τῶ ἐπαρουσιάσθη μετὰ τόσης ἰσχύος, ὥστε μάλιστα κατάρθωσε νὰ τὴν ἀπομακρύνῃ. Ἠγέρθη ἔκαμε γύρον τινὰ εἰς τὸ δωμάτιόν του, ἐθεώρησεν ἔξω, ἤρχισε τὴν

ἀντιγραφὴν καὶ ἔπειτα τὴν ἀφῆκε πάλιν. « Ὄχι! δὲν θὰ ὑπάγω, θὰ εἶναι παραφροσύνη! » ἀνέκραξε δυνατὰ. Ἀλλ' ἔλξιν τις ἀόρατος ἔσυρε τὴν καρδίαν του πρὸς αὐτὸ τὸ μέρος, ὡς ἂν ἦτο μετέωρος εἰς τι ἰδανικὸν ἄγκυστρον· ἐνίοτε μὲν ἠσθάνετο ὅτι ἐκρατεῖτο, ἄλλοτε δὲ ὅτι ἐκινεῖτο ἠδέως δι' ἀόρατου πινὸς χειρὸς. « Ὄχι, ὄχι! ἐπανέλαβε δὲν θὰ ὑποχωρήσω. . . . Πρέπει νὰ ἐξέλθω εἰς τὸν κήπον τοῦ Λουξεμβούργου διὰ ν' ἀναπνεύσω ὀλίγον ἀέρα καὶ νὰ καθησυχάσω. » Πῶς ἐν τούτοις ὁ Ἰάκωβος ἐνεδύθη πάλιν τὰ νέα του ἐνδύματα τὰ ὁποῖα εἶχεν ἐκδυθῆ, ἀγνοῶ. Πῶς διευθύνθη εἰς τὸ ὠδεῖον καὶ ἐκάθησεν ἐπὶ τοῦ λεωφορείου τοῦ Βουλευτηρίου ἐπίσης ἀγνοῶ. Τοῦτο μόνον ἠξέυρω, ὅτι ὁ Ἰάκωβος ἦτο ἐρωτευμένος. Τὴν φοράν ταύτην ἐστάθη εἰς τὴν ὁδὸν Ρίβολι καὶ ἔλαβε τὴν συντομωτέραν ὁδὸν πρὸς τὴν πλατεῖαν τῆς Ὀμονοίας· ἐβάδιζε δὲ τόσον ταχέως ὥστε ἔφθασεν ἄπνους σχεδὸν εἰς ὀλιγώτερον τῆς μιᾶς ὥρας εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ δάσους. Βαδίζων δὲ δὲν ἔλειπε τοῦ νὰ παρατηρῇ ἐκάστην ἄμαξιν ἣτις διέβαινον, ἀλλὰ ματαίως· διήλθεν ὡς ἀστραπή τὸ δάσος, ὡς ἂν οἱ πόδες του εἶχον πτερὰ, καὶ ἔφθασε τέλος πάντων εἰς τὸ γηραιὸν δένδρον· τὸ μέτωπόν του ἐκατάβραχεν ἀφθονος ἰδρώς, ἐκάθησε καὶ ἐπερίμενε πλέον τῆς μιᾶς ὥρας. Θὰ ἔλθῃ ἄρα γε; . . . ὁ καιρὸς ἦτο θολωμένος καὶ ἐπέκειτο βροχὴ. Ἐπεθύμει ὑπερβολικῶς νὰ ἔλθῃ, καὶ ἐν τὴν ἔβλεπεν ἐρχομένην εἶμαι ὑπερβέβαιος ὅτι θὰ ἐκρόπτετο διὰ νὰ τὴν θεωρήσῃ ἐν κρυπτῷ. Τῶ ἐξήρκει νὰ ἔβλεπε μακρόθεν κυμαινομένην τὴν κορδέλλαν τοῦ πῆλου τῆς. Ὁ ἀληθὴς ἦρωσ περικλείει ὅλα ὁμοῦ καὶ τὴν ἐσχάτην δειλίαν καὶ τὴν μεγαλειτέραν αὐθάδειαν· ὅτι ὁ Ἰάκωβος ἐφοβεῖτο πρὸ πάντων ἦτο ἡ εἰρωνεία τῶν χειλέων της, ἴσως καὶ ἡ περιφρόνησις ὅταν τὸν ἔβλεπε· ἠσθάνετο ὅτι ἡ ελαφροτέρα ἐνδειξις ὑπερηφανείας θὰ τὸν ἀπῆλπιζε.

Ἐκείνη ἐν τούτοις δὲν ἦλθεν, ὅθεν ἠναγκάσθη νὰ ἐπιστρέψῃ, ἀλλ' ἐβάδιζεν ἡδὴ ἀργὰ διότι ἀθυμία τὸν εἶχε κυριεύσει· ὀλιβεροὶ ἀναστεναγμοὶ ἐξήρχοντο τοῦ στήθους του· οὐδένα δ' ἐκ τῶν διαβαινόντων ἔβλεπε καὶ πολλάκις ἀκουσίως προσέκρουε μετ' αὐτῶν. Ἡ ὀμίγη ἐπιπτεν, ὥστε ὅταν ἔφθασεν ἐντὸς τῆς πόλεως ἤρχισαν ν' ἀνάπτωσι τοὺς φανούς. Ἐπανελθὼν εἰς τὸ δωμάτιόν του προσεπάθει εἰς τὴν κλονισμένην λάμπιν πτωχοῦ λύχνου νὰ χαράξῃ ἐπὶ τοῦ χάρτου τὰ ἐπὶ τῆς ἰδέας του ἐγκεχαραγμένα χαρακτηριστικά. Ἦτο ἀποζημιώσις τις τὴν ὁποίαν ἐζήτηε διὰ τὴν ἀπε-

στερημένην καρδίαν του. Ἀλλ' ἔπρεπε νὰ ἦναι ἡ γραφὴ τοῦ Πάραλλου ἢ τοῦ Κορρέγου διὰ νὰ ἐπιτύχη τὴν θεϊαν ταύτην εἰκόνα' ἐπιμένων εἰς ἀνωφελεῖς προσπαθείας δὲν κατώρθωσεν ἄλλο τι ὁ Ἰάκωβος εἰμὴ νὰ ἐντυπώσῃ ἐν ἑαυτῷ βαθύτερον τὰ ἀξιολάτρευτα ἐκεῖνα θέλητρα τὰ ὅποια ἡ ἐνθύμησις του ποσῶς δὲν ἤθελε νὰ πηρουσιάσῃ.

Ἐστενοχωρεῖτο εἰς τὸ δωμάτιόν του, ἀλλὰ διατί νὰ ἐξέλθῃ; ἡδύνατο νὰ διατρέξῃ ὅλους τοὺς Πιρσιούς καὶ νὰ μὴ τὴν συναντήσῃ. Ποῦ ἄρα γε ἦτο καὶ τί ἔκαμνε, κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν; ἐκείνη ἀνῆκε βεβαίως εἰς ὑψηλὴν τῆς κοινωνίας τάξιν, θὰ εἶχε τὸ θεωρεῖόν της εἰς τὸ Ἰταλικὸν μελόδραμα, . . . ἰδέα τις διεπέρασε τὸ πνεῦμα τοῦ Ἰακώβου καὶ ἐνεψύχωσε τὴν ἐλπίδα του· κατέβη τὴν κλίμακα ἀνὰ τέσσαρας βαθμίδας, καὶ ὑπῆγε ν' ἀναγνώσῃ τὴν εἰδοποίησιν εἰς τὴν γωνίαν τῆς ὁδοῦ. Παρίστατο εἰς τὸ Μελόδραμα ἡ Λουκία δὲ Λαμερμούρ. Δὲν ἤξεύρω ποῖα βεβαιότης τὸν ἔπεισεν ὅτι ἔμελλεν ἐκείνη νὰ ἦναι εἰς τὸ Μελόδραμα. Οἱ ἐρωτευμένοι πιστεύουν εἰς τὴν προαίτησιν. Ἡρχίζε με χαρὸν τινα, ὕθεν ἡδύνατο νὰ φθάσῃ ἀκόμη ἐγκαίρως ἂν καὶ ἦτο ἡ ἐνάτη ὥρα. Ὁ Ἰάκωβος ἐθεώρησεν ἄπαξ εἰσέτι τὴν εἰδοποίησιν. Τὸ βλέμμα του δ' ἔπεσεν ἐπὶ τῆς εἰδοποίησεως τοῦ Λυρικοῦ Θεάτρου. Ὁ Θεέ! ἐλησμόνησε τὴν εἰς τὴν ὀρχήστραν θέσιν του, καὶ ἀπὸ μιᾶς ὥρας τὸ θέατρον εἶχεν ἀρχίσει.

Ἐνῶ με κεφαλὴν πυρέσσουσαν ἔτρεχε πρὸς τὸ Μελόδραμα, ἡ φαντασία του τῷ παρίστανε τὰς πιθανὰς συνεπειὰς τῆς ἀπουσίας του ἐκ τῆς θέσεώς του καὶ ἐζήτηει πρόφασιν τινα — «Θὰ εἶπω ὅτι ἤμην ἀσθενής. Ὁ διευθυντής εἶναι καλὸς καὶ δὲν θὰ μ' ἀποβάλῃ. Ἀλλὰ θὰ ψευθῶ λέγων τοῦτο; . . . Ἐ! καὶ δὲν πάσχω διότι δὲν τὴν ἐπανεῖδον, δὲν πάσχω σκεπτόμενος περὶ αὐτῆς; . . . Οὕτω ὁ δυστυχὴς ἐσκέπτετο νὰ κολάσῃ τὸ πρῶτον τοῦ ψεύδους. Φθάσας εἰς τὴν ὁδὸν Λεπελλατιέρου ἐσκέφθη ἂν ἔπρεπε νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν πλατεῖαν ἢ νὰ πάρῃ θρονεῖον ἢ τὴν τελευταία του οἰκονομία ἣτις τοῦ ἔφευγε, καὶ ὁ Ἰάκωβος ἀπὸ πρῶτης δὲν εἶχε τίποτε γευθῆ. Ἀλλὰ τί τὸν ἔμελλε, ἂν τὴν ἐβλεπε θὰ ἐχόρταινεν.

Ἐἰσελθὼν ἐντὸς τοῦ Θεάτρου παρετήρησε μετὰ προσοχῆς ὅλα τὰ θεωρεῖα· ὁ καλὸς κόσμος μόλις τότε ἤρχετο καὶ κατὰ τὴν πρώτην πράξιν ὅλα τὰ θεωρεῖα ἐγένεσαν. Ἐν τούτοις ἐκείνη δὲν ἤρχετο. Ἡ πίστις τοῦ Ἰακώβου ἤρχισε νὰ ταλαντεύεται, καθόσον μάλιστα ἠεθάνετο αὐξανόμενας τὰς ἀνη-

συχίας του ἕνεκα τῆς ἀπουσίας του ἐκ τῆς θέσεώς του. Ἐκ τοῦ θρονεῖου τοῦ ἡδύνατο νὰ βλέπῃ ὅλον τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ Θεάτρου. Θεωρεῖν τι ἦνοιζε πλησίον τοῦ προσκηνίου πρὸς τὰ δεξιά· δύο κυρία εἰσῆλθον συνοδευόμεναι ὑφ' ἑνὸς κυρίου πεντηκονταετοῦς. Ἡ πολυτελής ἐνδυμασία καὶ ἡ λάμψις τῶν φώτων ἐπέφερον εἰς τὰς κυρίας σπουδαίαν ἀλλοίωσιν· ἐντούτοις ὁ Ἰάκωβος ἀνεγνώρισε τὴν κυρίαν τοῦ δάσους τῆς Βουλόνης· τὸ αἶμά του ὅλον ἐπλημμύρησεν εἰς τὰς φλέβας του· τὸ θεωρεῖον, οἱ ὑποκριταί, οἱ μουσικοὶ ἐκαλύφθησαν ὑπὸ νέφους· τοῦτο δὲ διήρκαζεν ὀλίγα λεπτὰ μετὰ παρέλευσιν τῶν ὁποίων συνῆλθεν. Ἡ σκηνὴ ὑψώθη διὰ τὴν δευτέραν πράξιν. Ἐνῶ δ' ἡ προσοχὴ τῶν θεατῶν συνεκεντρώετο ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἡδύνατο νὰ τὴν θεωρῇ ἐν ἀνέσει. Ἡ καρδία του ἐπλήσθη ἐκ τοῦ ποτηρίου τῶν ἡδονῶν τὰς ὁποίας οἱ ὀφθαλμοὶ της τῷ προσέφερον, ἔπιεν ἐξ αὐτοῦ εἰς μεγάλας δόσεις καὶ ἐμέθυσεν.

Ἐκείνη δὲν τὸν εἶχε παρατηρήσει εἰσέτι, καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐχάρη αὐτὸς διὰ τοῦτο, ἀλλ' ἔπειτα ἐπεθύμει πολὺ νὰ συναντήσῃ τὸ βλέμμα της· ὡς νὰ ἤκουσε δ' ἐκείνη τὴν ἐπιθυμίαν του, τὸ βλέμμα της κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν συνήντησε τὸ ἰδικόν του. Ὁ Ἰάκωβος ἐνόμισεν ὅτι κεραυνὸς ἐπέπεσεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του, καὶ τὸ θέατρον ἐνεπλήσθη λάμψεως. . . . Τὸ πάθος ἔκαμνεν ἔκρηξιν εἰς τὴν ἐρώσαν ψυχὴν του. Τὴν φορὰν δὲ ταύτην δὲν ἡδύνατο νὰ διακρίνῃ ἐπὶ τῶν χειλέων της τὸ ἐλάχιστον μειδίαμα. Ἀλλὰ δὲν εἶχεν ἰδεῖ ἑλαφρὰν τινα συγκίνησιν διαγραφείσαν εἰς τοὺς χαρακτῆρας της; Τὸν ἀνεγνώρισεν ἄρα γε; — Ἐκείνη δὲν τὸν παρετήρησε πλέον, ἀλλὰ τὸ πρόσωπόν της ἐστρέφετο ἐνίοτε πρὸς τὸ μέρος του, καὶ ἡ ἔκφρασις της ἐγένετο βεβωδωστέρα καὶ ἀπεκρίνετο διὰ τρόπου ἀφηρημένου πρὸς τοὺς συνοδευόντας αὐτήν. Ἦτον ὁ σύζυγός της, καὶ ὁ πατήρ της; Ὁ Ἰάκωβος εἶχεν ἀκούσει ὅτι εἰς Πιρσιούς ἄνδρες ἡλικιωμένοι νυμφεύονται νεανίδας νεωτάτας. Ἀλλ' ὄχι, τοῦτο ἦτο ἀδύνατον εἰς αὐτήν, διότι ἡδύνατο νὰ ἐκλέξῃ μεταξὺ ὄλων τὸν θελκτικότερον, τὸν ὠραιότερον καὶ τὸν εὐγενέστερον· ὅλος ὁ κόσμος ἦτο εἰς τοὺς πόδας της. Τὸ παιδίον τὸ ὅποιον εἶδε μαζί της εἰς τὸ δάσος βεβαίως θὰ ἦτο ἰδικόν της. Μὴ ἦτο χήρα; . . . Καὶ βέβαια, διότι δὲν εἶχε ποσῶς φιλαρέσκειαν. Ὁ Ἰάκωβος παρετήρει ὅτι τὰ δίοπτρα διευθύνοντο πρὸς τὸ θεωρεῖόν της, χωρὶς ἐκείνη νὰ φανῇ ἀνησυχουσα ἢ κατακευομένη· οὐδεμίαν κίνησιν ἐπρόδιδεν ἐν αὐτῇ

τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ ν' ἀρέσκη ἢ τὴν χαρὰν διότι ἐθαυμάζετο. Δὲν ἦτο περιφρόνησις οὔτε ὑπερηφάνεια, ἀλλ' οὔτε ψυχρότης, οὔτε προσποιήσις ἀδιαφορίας· οὐδὲν ἐκ τούτων ἐφάνετο ἐπὶ τῆς ἐξαιτίας φυσιογνωμίας της, τόσον γλυκειάς καὶ τόσον σοφῆς. Ὁφθαλμοὶ πλέον ἐξησκημένοι ἀπὸ τὸν τοῦ Ἰακώβου δὲν θὰ κατώρθωνε ν' ἀνακαλύψῃ ἴχνη λήπης.

Ἡ παράστασις ἐτελείωσεν· ὁ Ἰάκωβος εἶδεν ὅτι ἡ ὄρατις ἄγνωστος ἠγέρθη διὰ νὰ ἐξέλθῃ, καὶ ἔσπευσε νὰ σταθῇ εἰς τὸν διάδρομον καὶ εἰς τὴν κλίμακα, ὥστε ἡδυνήθη νὰ τὴν εἶδῃ ἀκόμη ἀναβαίνουσαν εἰς τὴν ἄμαξάν της, ἣτις ἀνεχώρησε ταχέως καὶ ἐχάθη εἰς τὴν γωνίαν τοῦ βουλευτηρίου. Ὁ Ἰάκωβος εἶδεν ὅτι ἔπιπτε πάλιν εἰς τὸ σκότος καὶ τὴν ἐρημίαν· ἀλλ' ἔφερε μετ' ἑαυτοῦ λάμπην ἀνανεωθεῖσαν ὑπὸ οὐρανοῦ τινος πλάσματος. Ἡ ἐπομένη ἡμέρα ὑπῆρξε διὰ τὸν δυστυχὴ μουσικὸν σκληρὸς ἰλασμός. Ὁ διευθυντής ἀπεποιήθη νὰ τὸν δεχθῇ καὶ περικωρίσθη εἰς τὸ νὰ τοῦ ἀναγγεῖλῃ μόνον ὅτι ἀντικατεστάθη εἰς τὴν ὀρχήστραν. Ὁ Ἰάκωβος κατελυπήθη διότι ἔχασε τὸ ἀσφαλέστερον τῶν κερδῶν του. Ἡγνῶει ὅμως ὅτι κατηγγέθη ὑπὸ ἀντιπάλου τινος ὅστις τὸν εἶδε ἐξερχόμενον τοῦ Μελοδράματος καὶ ὅστις ἐζήλευσε τὴν θέσιν του· ἐντούτοις ἠσθάνετο ὅτι εἶχεν ἀδικον καὶ ἡ ἀπόφασίς ἦτο μὲν αὐστηρὰ ἀλλὰ δικαία, ὕθεν ὑπῆγεν εἰς ἀναζήτησιν παλαιοῦ τινος σαλπικητοῦ μετὰ τοῦ ὁποίου εἶχε συνδέσει φιλίαν κατὰ τὰ μεταξὺ τῶν πράξεων διαστήματα. Ὁ καλὸς ἐκεῖνος ἄνθρωπος ματαίως ἐμεσίτευσεν ὑπὲρ τοῦ νέου συντρόφου του· ἔπρεπε νὰ δοθῇ ἐν παρῶντι ὅλη ἡ ὀρχήστρα ἐγνώριζεν ὅτι ὁ Ἰάκωβος εἶχε διέλθει τὴν ἑσπέραν εἰς τὸ Μελόδραμα. Ὁ γέρον σαλπικητὴς πλήρης θλίψεως ἦλθε νὰ ἀναγγεῖλῃ εἰς τὸν Ἰακώβον ὅτι δὲν ὑπῆρχε καμμία ἐλπίς. Τὸν παρεκάλεσε δὲ διὰ τρόπον εὐγενεοῦς νὰ δεχθῇ ἐν πεντάπρακτον. « Ἐάν ποτὲ εὐρεθῆς εἰς στενοχωρίαν, τῷ εἶπεν ἀναχωρῶν, ἐλθὲ νὰ προγευματίσῃς μετ' ἐμοῦ, στενοχωροῦμαι μόνος μου καὶ θὰ με ὑποχρεώσῃς τὰ μέγιστα. »

Κατὰ τὴν ἀποφράδα ταύτην ἡμέραν παρ' ὀλίγον ἄλλο τι δυστύχημα νὰ συμβῇ εἰς τὸν δυστυχὴ Ἰακώβον. Ἐφθάσε με κεφαλὴν τεταραγμένην εἰς τὸ Λύκειον. Ἐπειδὴ δὲ εἶχε λησμονήσει τὴν ὥραν ἦλθε τόσον ἀργά, ὥστε τὸ μάθημά του δὲν ἔγεινεν ἐντελές· ἐκτὸς τούτου παρέδωκεν ὡς ἄνθρωπος ἀφηρημένος, οἱ δὲ μαθηταὶ παρετήρησαν τὴν ταραχὴν του ταύτην διότι ἔκαμνε πλῆθος λαθῶν.

Διεσκέδαζον δὲ καὶ ἐγέλων κατὰ τὴν διακοπὴν, διηγοῦμενοι ὅτι ἔλαβε κανόνα νομίζων ὅτι εἶναι τὸ πλῆκτρον (δοξάρι), ὅτι δὲ διακόπη, καὶ ὅτι χωρὶς νὰ σκεφθῇ ὅτι εἶχεν ἐνώπιόν του μαθητὰς ἤρχισε ν' ἀναστενάξῃ βλέπων ἔμπροσθέν του. Ὁ ἐπὶ τοῦ σπουδαστηρίου ἐπιτηρητὴς ἠθέλησε νὰ μάθῃ διατί κατὰ τὴν μελέτην ἐψιθύριζον, καὶ ὁ νεαῖος Ἀλκίδας ῥητορικῶς διηγήθη τὴν ἱστορίαν μὲ τινὰς προσθήκας. Ὁ διευθυντής τοῦ καταστήματος πληροφορηθεὶς τὰ διατρέξαντα, παρ' ὀλίγον νὰ λάβῃ μέτρον τι λίαν αὐστηρόν· διότι ὁ ἄνθρωπος ἀκριβῆς καὶ ψυχρὸς δυσηρεστήθη πολὺ διὰ τὴν ἀργοπορίαν τοῦ Ἰακώβου κατὰ τὸ μάθημα καὶ διὰ τὸν ἀφηρημένον τρόπον τοῦ νέου διδασκάλου κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν. Ἐντούτοις ἀνέβλεπε τὴν ἀπόφασιν του συλλογιζόμενος ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος ἦτο πτωχὸς καὶ δυστυχὴς.

Ὁ Ἰάκωβος δὲν ἡδυνήθη ποτὲ νὰ μάθῃ ὅτι παρ' ὀλίγον ν' ἀποβληθῇ ἀπὸ τὸ Λύκειον. Ἀχ! ἐσκέφθη εἰσελθὼν εἰς τὴν κατοικίαν του, ἂν ἡδύναμην ν' ἀποτελέσω μέρος τῆς ὀρχήστρας τοῦ Μελοδράματος, ἔστω καὶ ὡς τελευταῖος βιολοπαίκτης θὰ τὴν ἐβλεπα συχνότατα τότε. Ἀλλὰ δὲν θὰ περιφρονήσῃ ἄρα γε ἀπλούστατον μουσικόν; Ἐάν ἐδίδον μεγάλην τινὰ συμφωνίαν βεβαίως θὰ ἤρχετο. Τὸ ἐνειροπόλημα ἐνοικεῖ πάντοτε εἰς εἰκοσαετῆ καρδίαν.

Καὶ κατ' ἐκείνην δὲ τὴν ἡμέραν ἡ κέδρος ἐπανεῖδε τὸν ἐρωτευμένον μας, μετὰ τὴν διαφορὰν ὅμως ταύτην ὅτι δὲν ἐπερίμενε πολὺ· ἡ κυρία τῶν Ἰδεῶν του ἦλθεν ἀκολουθουμένη ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ κυρίου, τὸν ὅποιον εἶχεν ἰδεῖ εἰς τὸ θεωρεῖόν της· εἶχεν ἀνάγκην θάρρους ὁ Ἰάκωβος διὰ νὰ μείνῃ εἰς τὴν θέσιν του· ἀλλ' ὅταν ἐκείνη ἐπλησίασεν, ἠγέρθη ὡς ἐξ ἐμφύτου ὄρμης καὶ ἐμεινεν ὄρθιος μέχρις οὗ ἐκείνη ἐκάθησεν· βεβαίως αὕτη θὰ ἐνόησεν ὅτι τὴν ἐπερίμενε, καὶ ἴσως ἡ μουσικὴ αὕτη παρακολούθησις θὰ τῇ ἀπήρσκει· ἀλλὰ παρρηθὺς ἐβεβαίωθη ὅτι ὄχι μόνον δὲν δυσηρεστήθη ὅταν τὸν παρετήρησεν, ἀλλὰ μάλιστα ἐφάνη εἰς τὸν Ἰακώβον ὅτι ταχεῖά τις λάμψις εὐχαριστήσεως διέτρεξε τοὺς ὀφθαλμούς της, ἴσως ὅμως αὐτὸ τὸ ὅποιον ἐβλεπε δὲν ἦτο ἄλλο τι εἰμὴ ἀπαύγασμα τῆς καρδίας της· ὁ ἔρωσις εἶναι τὸ βασίλειον τῶν ἀπατῶν. Ὁ Ἰάκωβος παρετήρησε προσέτι ὅτι ἐκείνη ἔφερε τὴν αὐτὴν ἐνδυμασίαν τὴν ὁποίαν καὶ ὅταν κατὰ πρῶτον τὴν εἶδε ἐφόρει ἐσθῆτα δηλ. φαιάν, μετὰ πύλου κυανοῦ ἀνοικτοῦ. Ἡ παρατήρησις αὕτη τῷ ἐπροξένησεν ἐπίσης χαράν. Διατί;

Ἡ νέα γυνὴ ἤρχισε νὰ συνομιλῇ μετὰ τοῦ γέροντος κυρίου. « Ἀγαπῶ ἰδίως τὸ φθινόπωρον, ἐλαγεν, εἶναι ἡ κατὰ προτίμησιν ἐποχὴ μου. Τὸ δάσος εἶναι τόσον θελκτικὸν κατὰ ταύτην τὴν ἐποχὴν τοῦ χρόνου! Νομίζετε ὅτι ἐὰν ὁ Βεθόβεν ἐγνώριζε τὸ δάσος τῆς Βουλόνης, εἶπεν ἐκείνη μετὰ μειδιάματος, δὲν θὰ τὸ ἐπροτίμα ἀπὸ τὰς μεγάλας δρεῖς καὶ τὰ δάση τῆς Γερμανίας; Ὡς πρὸς τὸν Δονιζέττην, αὐτὸς εἶχε γεννηθῆ εἰς τοὺς Παρισίους καὶ ἡ χαρίεσσα καὶ τρυφηλὴ αὐτὴ εὐανθὴ φύσις δὲν ἠναντιώθη εἰς τὴν φαντασίαν του. Ἡ Λουκία περιέχει πράγματα θελκτικώτατα· εἶναι μουσικὴ πλήρης τέρψεως καὶ θελκτικῆς μελαγχολίας, ἀλλ' ἡμεγάλη ἐμπνευσις δὲν εἶναι ἐκεῖ. »

Ὁ Ἰάκωβος ἔκρινεν οὕτω καὶ αὐτὸς (τοῦτο ἐννοεῖται) καὶ ἡ συμφωνία αὐτῆ τῶν γνωμῶν τὸν ἐξέπληξεν. Διὰ τὴν γυνὴ αὐτῆ προφέρουσα τὰς τελευταίας λέξεις εἶχεν ὑψώσει τὸν τόνον τῆς φωνῆς τῆς; μήπως ἐπεθύμει νὰ τὴν ἀκούσῃ αὐτὸς; Ὁ Ἰάκωβος ἂν καὶ δὲν ἦτο ποσῶς αὐτάρεσκος, τὴν ἡμέραν ὅμως ἐκείνην εἶχε συλλάβει ἀποφασιστικῶς εὐνοϊκὰς ὑπὲρ αὐτοῦ ὑποθέσεις· ἀλλ' ἐκείνο ὅπερ τὸν ἐθέλησε περισσότερο ἦτο ὁ ἦχος τῆς φωνῆς τῆς. Τὸ οὖς τοῦ μουσικοῦ εἶναι δύσκολον, νομίζει ὅτι ἀκούει τὴν γλυκυτέραν μουσικὴν. Τὸ ἐσπέρας ἀπεκοιμήθη νανουριζόμενος ἐκ τῆς ἀναμνήσεως ταύτης τῆς φωνῆς. Ἐν τούτοις ἡ νέα γυνὴ καὶ ὁ σύντροφός της ἀνέβαινον πάλιν ἐπὶ τῆς ἀμάξης, ὅτε διήλθε πλησίον των νέος τις ἔφιππος ὅστις τοὺς ἐχαιρέτησεν. Ἡ κυρία τῷ ἀνταπέδωκε τὸν χαιρετισμὸν διὰ φιλοφρονησάτης ὑποκλίσεως. Ὁ Ἰάκωβος παρητήρησε τὸν ἵππότην, συγκεχυμένη δὲ τις ἀνάμνησις ἠγέρθη ἐν αὐτῷ, καὶ ἐζήτησε νὰ διασαφίσῃ τὸ πρόσωπον ἐκείνου τὸ ὁποῖον δὲν τῷ ἐφαίνετο ἄγνωστον. Ὁ ἵππότης ὅμως ἤρχησε νὰ θεωρῇ τὸν Ἰάκωβον, ἐδίσταζε, ἔκαμε βήματα τινα πρὸς αὐτὸν, ἔπειτα ὡς ἄνθρωπος τοῦ ὁποῖου ἡ μνήμη ἔρχεται παρευθὺς: « Ἐ! σὺ εἶσαι, Κύριε Ἰάκωβε! » ἀνέκραξε, σταματῶν τὸν ἵππον του· τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὁ Ἰάκωβος τὸν ἀνεγνώρισεν ἐπίσης· ἐπλησίασε καὶ ἔλαβε τὴν χεῖρα ἣν τῷ ἔτεινε· ἦτο ὁ Κ. δὲ Πρέσλ τὸν ὁποῖον εἶχε συναντήσῃ εἰς Ρέννην, εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ ἐπισκόπου.

Ὁ Ἰάκωβος εἰς ὀλίγας λέξεις καὶ μετὰ πολλῆς προφυλάξεως διηγήθη εἰς αὐτὸν τὴν αἰτίαν τῆς εἰς Παρισίους παρουσίας του. Εἶδεν ὅτι ἐνδομύχως ὁ Κ. δὲ Πρέσλ δὲν τὸν κατέκρινε διὰ τὴν ἀποφασίαν του αὐτὴν. « Χαίρω διὰ τὴν συνάντησιν τῷ εἶπεν μετ' ἐγκαρδίου ἀγάπης· νὰ ἔρχησαι νὰ

μὲ βλέπῃς ὡς συμπατριώτης, καὶ θὰ χαρῶ πολὺ περισσότερο, ἐὰν δυνηθῶ νὰ σοὶ γίνω ὠφελίμος κατὰ τι. » Τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ὁ Κ. δὲ Πρέσλ ἠτοιμάζετο ν' ἀναχωρήσῃ ὁ Ἰάκωβος ἔλαβεν ὄλκον τοῦ τὴν γενναιότητα καὶ ὄλος ἐρυθριῶν τὸν ἠρώτησε ποῖα ἦτο ἡ κυρία, τὴν ὁποίαν πρὸ ὀλίγου ἐχαιρέτησε, προφασιζόμενος διὰ τὴν ἀδιακρισίαν του, τὴν μουσικὴν συνομιλίαν τὴν ὁποίαν ἤκουσεν.

— Εἶναι ἡ νέα κόμπεσα δ' Ἐδιάν, ἀπεκρίθη αὐτὸς χωρὶς νὰ παρατηρήσῃ ποσῶς τὴν ταραχὴν τοῦ Ἰακώβου· ἔπειτα κτυπῶν ἐξαιφνης ἐπὶ τοῦ ἐφιππείου του, Ἐ! Ἀλλὰ, εἶπεν, περὶ αὐτῆς σκέπτομαι· ποῖα εὐτυχὴς ἰδέα σ' ἔκαμε νὰ μ' ἐρωτήσης τοῦτο! Ἰσὶα Ἰσὶα ἡ κυρία αὐτὴ ζητεῖ διὰ τὸν ἀνεψιὸν τῆς διδάσκαλόν τινα τοῦ βιολίου, εἶσαι εὐρημα δι' αὐτήν. Θέλεις νὰ τῆς ὁμιλήσω περὶ σοῦ; »

Ὁ Ἰάκωβος ἔμεινεν ἐκστατικῶς ἐκ τῆς αἰφνιδίου ταύτης τύχης.

« Ἀλλὰ . . . εἶπε, δὲν εἶμαι . . . »

« Ἐμπρὸς, ἔμπρὸς, εἶσαι σύμφωνος, ἰδοὺ καὶ ἡ διεϋθύνσις τῆς κατοικίας μου. Ἐλθε αὔριον νὰ προγευματίσης μαζί μου, καὶ θὰ συνομιλήσωμεν. »

Καὶ ἀνεχώρησε καλὰ ζῶν, ὁ δὲ Ἰάκωβος ἔμεινε παραξάλισμένος. Ἡ τύχη του εἶχεν ἀλλάξει.

(Τὸ τέλος εἰς τὰ προσεχῆς φυλλίδια).

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΟΥΓΟΥ ΦΟΣΚΟΛΟΥ.

Ἐν τῇ Civiltà italiana ἐδημοσιεύθησαν ἐσχάτως τρεῖς ἐπιστολαὶ ἀνέκδοτοι τοῦ Οὐγου Φοσκόλου, ἐνὸς τῶν ἡμετέρων ποιητῶν, οὗ αἱ ἀρμονίαι ἐθαυμάσιαν ἐπὶ πολλὸν χρόνον τὰ ὅσα ἐτέρου λαοῦ, τοῦ Ἰταλικοῦ, ἐν τῷ ἰδιώματι τοῦ ὁποῖου ἐγραψεν ὁ Ζακύνθιος ποιητής. Ἐκ τῶν δημοσιευθεισῶν ἐπιστολῶν ἡ μὲν πρώτη καὶ τρίτη ἐπέμφθησαν πρὸς τὴν ἰδίαν ἐκείνην Ἰταλίδα, τὴν κόρην τῆς Ἰσαβέλλης Ρονσιώνης Θερεσίαν, ἣτις εἶναι καὶ ἡ ἡρώϊς τῆς περιφήμου μυθιστορίας του, τῆς ἐπιγραφομένης *Televaiaai* ἐπιστολαὶ τοῦ Ἰακώβου Ὀρτης. Ὁ Φόσκολος ἠσθάνθη φλογερὸν πρὸς τὴν νεάνιδα ἐκείνην ἔρωτα καὶ αὐτὸς τηρεῖται ἀμακίος ἐν ταῖς δύο πρώταις ἐπιστολαῖς· ἡ δευτέρα τῶν ὁποίων ἐπέμφθη πρὸς τινα φίλην κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἀπὸ τῆς Φλωρεντίας ἀναχωρήσεώς του. Ἀμφότεραι αἱ ἐπιστολαὶ αὗται φαίνονται ὡσεὶ ἀσπασμέναι ἀπὸ τῆς φλογερᾶς ἐκείνης συλλογῆς τῶν ἐπιστολῶν ἐξ ὧν ἀποτελεῖται τὸ μυθιστόρημα

του. Ἡ τρίτη ἐγγραφή πολλὸν μετὰ ταῦτα χρόνον ὅτε πλέον ὁ ἔρωτος εἶχε κατευνασθῆ, καὶ τὴν θέσιν τοῦ ὀρηκτικοῦ πάθους αἰσθητικῆς φιλίας εὐκρινεῖς καὶ ἡσύχου εἶχε καταλάβει. Νομίζομεν ὅτι οἱ ἀναγνώσται τῆς *Χρυσαλλίδος* εὐχαρίστως θέλουσιν ἀναγνώσει τὰς περὶ ὧν ὁ λόγος ἐπιστολάς, μεταπεφρασμένας ἐν τῇ ἡμετέρᾳ γλώσσῃ. Αὐταὶ εἶναι οἱ φλογεροὶ στεναγμοὶ ἐνὸς ἀτυχοῦς εἰς τὸν ἔρωτα ποιητοῦ.

I.

Τὸ καθήκον μου καὶ ἡ τιμὴ μου, πρὸ πάντων ἡ εἰμαρμένη μου μὲ ἐπιτάσσοσι ν' ἀναχωρήσω. Ἰσως ἐπιστρέψω. Ἄν τὰ δυστυχήματα καὶ ὁ θάνατος δὲν μὲ ἀπομακρύνωσι διὰ παντὸς ἀπὸ τῆς ἐπαρᾶς ταύτης γῆς, θὰ ἔλθω ν' ἀναπνεύσω τὸν ἀέρα τὸν ὁποῖον καὶ σὺ ἀναπνέεις, καὶ ν' ἀφήσω τὰ ὄστα μου εἰς τὴν γῆν ὅπου σὺ ἐγεννήθης.

Μοὶ εἶχε γενῆ πρότασις οὕτε νὰ σοὶ γράψω οὕτε νὰ σὲ ἴδω ἐφεξῆς. Ἀλλὰ . . . ὄχι, δὲν θὰ σὲ ἴδω. Ἰπόφερε μόνον τὰς τελευταίας μου ταύτας γραμμὰς τὰς ὁποίας διαβρέχω μὲ τὰ θερμὰ δάκρυά μου. Προσπάθητε νὰ μοὶ πέμψῃς ὅταν καὶ ὅπου δυνηθῆς τὴν εἰκόνα σου. Ἐὰν αἰσθητὰ τι φιλίας καὶ συμπάθειάς σοι λαλώσιν ὑπὲρ τούτου τοῦ δυστυχοῦς . . . μὴ μοὶ ἀρνηθῆς ἡδονὴν ἀντιζηρῖζουσαν ἀπάσας τὰς θλίψεις μου. Ὁ εὐτυχὴς ἐκείνος νέος ὅστις σὲ ἀγαπᾷ (1) θέλει σοὶ τὸ παραχωρήσει ὁ ἴδιος. Αὐτὸς ἀνταγαπάται καὶ μ' ἄλλον τοῦτο θρηνεῖ. Ἐκ τούτου δύναται νὰ ἐννοήσῃ κατὰ πόσον εἶμαι δυστυχέστερος ἐκείνου, τοῦ δυναμένου νὰ σὲ ἀκούῃ καὶ νὰ σὲ βλέπῃ καὶ νὰ συμμερίζηται μετὰ σοῦ τὰς θλίψεις του, ἐνῶ ἐγὼ κατὰ τὰς φαντασιώδεις στιγμὰς τῆς λύπης μου καὶ τοῦ πάθους μου, ἐνοχλούμενος παρ' ὄλου τοῦ κόσμου, δυσπιστῶν πρὸς πάντας, μελαγχολικὸς καὶ πλάνης, ἔχων τὸν ἕνα πόδα μου εἰς τὸν τάφον θὰ παραγορῶμαι ἀείποτε νυχθημερὸν ἀσπαζόμενος τὴν ἱεράν σου εἰκόνα· καὶ τότε σὺ μακρόθεν θὰ μοὶ δίδῃς ὑπομονὴν ὅπως ὑποφέρω εἰσέτι τὸν βίον μου. Ἀποθνήσκων δὲ, πρὸς σὲ θέλω στρέψῃ τὸ ἔσχατον βλέμμα μου, καὶ πρὸς σὲ θέλω παραδώσει τὸν τελευταῖόν μου στεναγμὸν ἐντὸς τοῦ τάφου μου θέλω φέρει καὶ σὲ μετ' ἐμοῦ . . . προσκεκολλημένην εἰς τὰ στήθη μου.

Ὅμοι! ἐνόμιζον ὅτι εἶμαι ἰσχυρότερος ἀφ' ὅ,τι εἶμαι — Δι' ἔλεος, μὴ μοὶ ἀρνηθῆς τὴν παραγορίαν ταύτην.

(1) Ὁ Μαρκετίος Βαρθολομαῖος, ὃν ὑπανδρεύθη ἡ Ρονσιώνη.

Παράδοσον αὐτὴν τῷ Νικολλίην. Ἡ φίλις εὐρίσκει πᾶν μέσον. Ἄν ἐγὼ ἀποθάνω, ἐκείνος θὰ τὴν διαφυλάξῃ ὡς ἀγαπητὴν καὶ πολύτιμον ἀνάμνησιν τοῦ κάλλους σου καὶ τῶν ἀρετῶν σου. Ἐκείνος θὰ θρηνῇ ἀείποτε τὸν τελευταῖον, ἀλλὰ καὶ ἀτυχῇ καὶ αἰώνιον ἔρωτα τοῦ δυστυχοῦς τοῦ φίλου.

Υγίαινε, υγίαινε. Δὲν δύναμαι περισσότερο.

Ἄσπασαι τὸν Σεκίην (2). Σοὶ γράφω ταῦτα κλαίων ὡς μικρὸν παιδίον.

Υγίαινε. Ἐνθυμοῦ ἐνίστε τὸν γράφοντα.

Σὲ ἀγαπῶ, καὶ θὰ σὲ ἀγαπῶ διὰ παντὸς, καὶ διὰ παντὸς θὰ μένω δυστυχῆς.

Υγίαινε.

Ὁ φίλος σου.

II.

ὦρα ὄ.

Ἀναχωρῶ, φιλότατη, μὲ τεθλιμμένην καρδίαν καὶ μὲ τὸ προαισθητικὸν ὅτι δὲν θὰ σὲ ἴδω ποτὲ πλέον. Ἐλπίζω ὅτι ἡ θεία ἐκείνη κόρη δὲν θὰ χολωθῇ ἐναντίον μου, καὶ ὅτι ἡ συμπάθειά της θέλει συνοδεύσει τὸν δυστυχῆ τοῦτον εἰς τὰ σκληρὰ ἀτυχήματα ἅτινα ἴσως τὸν περιμένουσι. Καὶ τί ἄρα θὰ δυνηθῇ νὰ παραύνη τὰ κακά μου εἰς χώρας ὅπου οὕτε νὰ τὴν βλέπω, οὕτε νὰ τὴν ἀκούω θὰ δύναμαι; Ἡ μόνη μου ἐνασχόλησις θὰ ἦναι τὸ νὰ τὴν θρηνῶ αἰώνιος . . . διότι ἀπώλεσα αὐτὴν ἄνευ ἐλπίδος.

Ἀλλὰ καὶ ἂν τυχὸν ἐπέστρεφον εἰς Φλωρεντίαν, θὰ τολμήσω ἄρα γὰρ νὰ τὴν ἴδω; Ὄχι, ὄχι! εἶθε ν' ἀποθάνω ἐκ τῆς λύπης μου πρὸ τοῦ νὰ γίνω ἀφορμὴ νὰ χύσῃ ἐν καὶ μόνον δάκρυον. Ἦτο μάλιστα ἀφροσύνη ἐκ μέρους μου νὰ σοὶ φανερώσω τὸ πάθος μου καὶ νὰ τῇ εἶπω . . . ὃ κελὴ φίλη! σὲ ἐξορκίζω μὲ δακρυσιμένους ὀφθαλμούς νὰ τηρήσῃτε ἀσφαλῶς τὸ μυστήριον. Σπλαγγίσθητι τὴν νεότητά μου, τὰ δυστυχήματά μου καὶ αὐτὴν τὴν πτωχὴν μου καρδίαν. Σιώπησον, ἂν τὸ νομίζῃς ἐρθότερον, σιώπησον τὰ πάντα· μὴ φανερώσῃς οὐδ' εἰς ἐκείνην μίαν ἂν λέξιν. — Εἶμαι ἀληθῶς παιδίον· μὴ δὲν ἐτόλμησα χθὲς τὸ ἐσπέρας; . . . καὶ ἐκείνη; . . . Ὅμοι! συλλογιζόμενος τοῦτο, αἰσθάνομαι ὀλόκληρον τὴν ζημίαν ἣν θὰ ὑποστῶ ἐγκαταλείπων αὐτήν.

Ἡ γυνὴ ἐκείνη εἶναι σύζυγος . . . — ἀλλὰ καὶ ἂν δὲν ἦτο, οὐδέποτε θὰ ἐτόλμων νὰ προσφέρω τὴν χεῖρά μου εἰς γυναῖκα πλουσιωτέραν ἐμοῦ. Ἡ

(1) Μικρὸν τῆς Θερεσίας ἀδελφόν.

ἀδροφροσύνη θὰ ὑπερτεροῦσε κατὰ τὴν περίπτω-
σιν ταύτην τὸν ἔρωτα. — Πλὴν οὐχὶ δι' ἄλλο
εὐκὴ ὅπως βίβθω ταχύτερον εἰς τὸν τάφον.

Ἰγίαινε, ὑγίαινε! συγχώρει μοι γράψε μοι πί-
στευε ἐντελῶς τῷ Νικολίῳ. Ἐγχειρίσατε αὐτῷ τὰς
ἀπαντήσεις ὅσον τάχος. Ἄσπασαι χιλιάκις ἐκ μέ-
ρους μου τὴν θεῖαν ἐκείνην κόρη. Πρακκάεστε
αὐτὴν νὰ περιπτυχθῇ τὸν ἀγαπητὸν μοι Σελίῳ.
νὰ φιλήτῃ αὐτὸν χιλιάκις καὶ νὰ τῷ ἀπομάξῃ τὰ
δάκρυα τὰ ὁποῖα μόνος ἴσως χάνει εἰς τὴν μνήμην
μου. Τὴν Κυριακὴν σὲ περιμένω παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ
Ἄρτου. Ἄν εὐρίσκομαι εἰς Φλωρεντίαν θὰ παρευρε-
θῶ ἐκεῖ.

Σὺ αὐτὴ μοι ἔλεγες ὅτι μὲ ἐθρήνει καὶ ὅτι . .
. . ὑγίαινε, ὑγίαινε. Συγχώρει μοι μὴ μὲ λησμο-
νῆς. Εἶμαι δυστυχῆς. Ἴσως δὲν θὰ τὴν ἴδω πλέον.

Πόσα πράγματα εἶχα νὰ σὲ εἶπω! Εἶμαι . . .
Ἄφες με, μετ' ὀλίγον ἀναχωρῶ. Ἀύριον τίς οἶ-
δε ποῦ. ὁ φίλος σου.

Τ. Γ. Ἦθελον νὰ γράψω καὶ ἕτερόν τι. — Οἶμοι!
ἂν σὺ ἠδύνασο νὰ εἰσελθῆς ἐδῶ, ἐντὸς τῆς ἐκ λύπης
πεπλανημένης καρδίας μου, δὲν θ' ἀπήγγελλον τὸ
ὄνομά μου τὰ χεῖλη σου χωρὶς νὰ μὲ θρηνῆς.

Σιωπῆ.

Δὲν ὑπάρχει θεραπεία. Ὀφείλω νὰ τὴν ἀφή-
σω. Ἄλλ' ἂς ἤμην τοῦλάχιστον βέβαιος . . ὦ
πόσον ἡ μακαριότης τοῦ ν' ἀνταγαπᾶται τις δια-
γλυκαίνει οἰανδήποτε θλίψιν!

III

Δὲν φοβοῦμαι, ἀγαπητὴ φίλη, ὅτι δῆθεν μ' ἐλη-
σμονήσατε, διότι πιστεύω ὅτι καὶ ἂν πάντες οἱ
λοιποὶ μ' ἐλησμόνουν, σεῖς θὰ ἐνθυμήσθε ἀείποτε
τὸν φίλον σας. Ἀλλὰ καὶ ἐγὼ, ὅτε ἀπαντῶ ἀγ-
γλον τινὰ, ἐπανερχόμενον ἐκ Φλωρεντίας, δὲν
παύω τοῦ νὰ τὸν ἐρωτῶ περὶ ὑμῶν, καὶ τινες, ἐν
οἷς αἱ δύο δεσποινίδες Βέρυ, μοι ἔδωκαν τοσαύ-
τας πληροφορίες ὥστε παραγοροῦμαι διὰ τὴν ση-
μερινὴν εὐτυχίαν σας, καὶ ἐγκαυχῶμαι προφητεύ-
σας ὅτι ἐν τῇ εὐτυχίᾳ θὰ τηρήσητε ἐξίσου ψυχὴν
εὐγενῆ, ὡς καὶ ἐν ταῖς τοῦ βίου δυσμοιρίαις. Ἦδη
ἀγαπῶ νὰ διακόψω τὴν μακρὰν σιωπὴν, ἣν θέλει
ἀκολουθήσει ἴσως μακροτέρα, διότι δύναμαι νὰ
σὰς φέρω εἰς γνωριμίαν μετὰ δύο προσφιλῶν μοι
προσώπων, ἅτινα θέλουσι σὰς πληροφορήσει τὰ
τοῦ βίου μου. — Ὄνομάζονται κύριος καὶ κυρία
Ἄννα Βιλδραχάμ. Ὁ κύριος Βιλδραχάμ εἶναι μέ-
λος τοῦ Κοινοβουλίου, ἡ δὲ κυρία εἶναι θυγάτηρ
τοῦ λόρδου Φορτεσκύ, καὶ ἀνεψιὰ τοῦ περιπόστου
Πίτ καὶ τοῦ λόρδου Γρενβίλ.

Τὰς εἰδήσεις ταύτας δὲν σὰς μεταδίδω πρὸς
σύστασιν αὐτῶν, ἀλλὰ πρὸς πληροφορίαν σας· κα-
θότι ἡ ἀνατροφή των καὶ ἡ φυσικὴ των ἐρασιμώ-
της συσταίνουσιν ἀναμφιβόλως αὐτάς· ἄλλως τε,
δὲν σκοπεῖτε νὰ διαμείνωσιν ἐν Φλωρεντίᾳ,
ἀλλὰ διευθύνονται κατ' εὐθείαν εἰς Νεάπολιν, ὅ-
που ἡ Κυρία Ἄννα ἐλπίζει ν' ἀναλάβῃ ἐκ τοῦ κλη-
ματος τὴν ὑγείαν της, ἣν ἀπόλεσεν ἐν Ἀγγλίᾳ.

Ἄν ὑμεῖς ἐν τῷ βραχυτάτῳ διαστήματι τῆς
αὐτοῦ διαμονῆς των φερθῆτε πρὸς αὐτάς περι-
ποιητικῆ καὶ φιλόφρων συσχετίζουσα αὐτάς μετὰ
τῆς κομῆσης Ἀλβάνη, οὐδὲν ἄλλο πράττετε, ἀγα-
πητὴ μοι φίλη, ἢ νὰ ἀνταποδώσῃτε ἐν μέρει τὰς
φιλοφροσύνας ἃς αὐτὴ τε καὶ πολλοὶ τῶν συμπο-
λιτῶν της ἀπονέμουσι τοῖς Ἰταλοῖς — μάρτυς ὁ
μαρκήσιος Καππώνης. Ἰγίαινε. Ἄσπασαι καὶ πε-
ριπτύχθητι ἐκ μέρους μου τὸν υἱόν σας, — ὅστις
ἤδη θὰ ἦναι ὠραῖος ἀνὴρ, ἐνῶ ἐγὼ ἀρχίζω νὰ γί-
νωμαι ἄσχημος γέρον.

Χαῖρε ἐκ ψυχῆς.

Ἐν Λονδίῳ, τῇ 10 Σεπτεμβρίου 1819.

Ὁ φίλος σας

Οὐγος Φόσκολος.

Ο ΦΛΥΑΡΟΣ.

Ἐπάρχει εἰς τοὺς ἀγροὺς μικρὸν τι φυτὸν τὸ
ὁποῖον ἄμα ἐλθῆ εἰς ἐπαφὴν μὲ τὸ ἔνδυμά σου,
κολλᾷ ἐπ' αὐτοῦ καὶ δὲν ἀποχωρίζεται πλέον·
τοιοῦτος εἶναι καὶ ὁ φλύαρος. Ἀποφρευγέ τον ὄσω
δύνασαι, διότι ἂν πέσης ὑπὸ τοὺς ὄνυχάς του,
ἐλπίς σωτηρίας δὲν ὑπάρχει! Ὁ φλύαρος εἶναι
φίλος ὅλου τοῦ κόσμου, διακρίσεις δὲν κάμνει.
Τὸν συναντᾷ πρῶτην φοράν; τόσω χειρότερον,
θὰ ἀκούτης καὶ ἐν προοίμιον περιπλέον, παρ' ὅτι
οἱ φίλοι του. Τὸν βλέπεις καθ' ἐκάστην; ἀδιάφο-
ρον, αὐτὸς εἶναι πηγὴ ἀνεξάντλητος, καὶ ἂν παρ'
ἐλπίδα δὲν εὖρη πρόχειρόν τι νέον, διηγείται τὰ
παλαιά. Εἰς ὅλα εἶναι ἐνήμερος καὶ τίποτε δὲν
διαφεύγει τῆς περιεργείας του.

Προχθὲς ἠτοιμαζόμεν νὰ ἐξέλθω, ἀλλ' ἰδοὺ ἀ-
νοίγει ἡ θύρα καὶ μοι παρουσιάζεται ὁ κύριος Θω-
μᾶς μειδιῶν, τρίδων τὰς χεῖρας καὶ ἀκονίζων τὴν
γλῶσσαν — Μὲ συγχωρεῖτε ὅτι δὲν ἤλθον τόσας
ἡμέρας νὰ σὰς ἐπισκεφθῶ, μοι λέγει, ἀλλ' εἶχον
πολλὰς ἀσχολίας, διότι ἠναγκάσθη νὰ περιποιηθῶ
δύο ξένους ἐλθόντας πρὸ πάντε ἡμερῶν, τοὺς ὁ-

ποῖους μοὶ ἐσύστησε στενωῶς ὁ ἐν Κωνσταντινου-
πόλει ἐξάδελφός μου· δὲν ἤξεύρω ἂν γνωρίζη-
τε τὸν ἐξάδελφόν μου, σὰς βεβαιῶ ὅμως ὅτι εἶναι
ἐξαίρετος νέος, καταγίνεται εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ
κερδίζει πολλὰ χρήματα. Ἄ αὐτὸ τὸ ἐμπόριον
εἶναι τυχερὴν πράγμα· μίαν φοράν ἤμην εἰς τὴν
Σαβύνην καὶ ἠγόρασα δέκα ὀκάδας καπνοῦ, κατὰ
παραγγελίαν ἐνὸς στενοῦ μου φίλου, θὰ τὸν γνω-
ρίζετε βεβαίως, τοῦ κυρίου Μελισσοῦργου· ὁ καυ-
μένος ἀπέθνηκε! ἀλλὰ τί τοῦ πταῖω; ἐγὼ τοῦ τὸ
ἔλεγα, θὰ πάθης ἀπὸ τὴν ἀπροσεξίαν σου, καὶ
τῶντι μίαν ἡμέραν ἐμβαίνει εἰς τὴν θάλασσαν ἰ-
δρωμένος καὶ μετὰ ἔνδεκα μῆνας καὶ δέκα ἡμέ-
ρας ἀπεθνήσκει φθισικός· πόσα καὶ πόσα ἐξώδευ-
σεν εἰς ἰατροὺς καὶ εἰς ταξείδια! ἀλλ' ὅλα εἰς μά-
την. Ἄλλοιμονον ὅταν πέση τις εἰς τὰς χεῖρας τῶν
ιατρῶν! ἐγὼ ἐγνώρισα ἓνα ἐμπειρικὸν ὅστις ἔβα-
ζε τὰ γιλιὰ εἰς τὸν καλλίτερον ἐπιστήμονα, ἤ-
ξευρε μάλιστα τὸ μυστικὸν νὰ θεραπεύῃ τὸ ἄσ-
θμα ἐντὸς δύο ἡμερῶν, ἀλλ' οἱ ἐξοχότατοί μας
ἰατροὶ δὲν καταδέχονται νὰ προσέξουν εἰς τοὺς
ἐμπειρικούς. . . . — Κύριε Θωμᾶ, τί ὦρα κά-
μνετε, σὰς παρακαλῶ; διότι εἰς τὰς δύο θὰ ὑπά-
γω εἰς τὸ δικαστήριον. — Ἢ, μέχρι τῶν δύο ὥρῶν
ἔχομεν εἰσέτι δεκαεὶ λεπτὰ καιρὸν, ὄχι, ὄχι, ἔ-
σφαλον, δεκαεννέα, διότι μένω ἐπίσω τρία λεπτά.
Χθὲς τὸ ἐσπέρας ἐλησμόνησα νὰ κορδίσω καὶ τὸ
ὄρολόγιόν μου ἐστάθη· θὰ μ' ἐρωτήσητε πῶς ἐλη-
σμόνησα τοιοῦτον πράγμα ἐγὼ ὁ τόσῳ τακτικός.
Τῶντι εἶναι περίεργον, διότι ποτὲ δὲν λησμονῶ
τίποτε· ἔχω, βλέπετε, προσδιορισμένας τὰς ὥρας
μου, καλῶς καὶ τὰ πράγματά μου τακτοποιημέ-
να· τὸ ἐσπέρας πρὶν κοιμηθῶ θὰ βάλω ἐκεῖ τὸ
μανδύλι μου, ἐδῶ τὸ ὄρολόγιόν μου, ἀφοῦ πρῶτον
τὸ γυρίσω, ὑπερτον θὰ πίνω τὸ χμαίμηλόν μου,
διότι πρέπει νὰ ἤξεύρετε ὅτι ἐγὼ πίνω τακτικῶς
τὸ χμαίμηλον. . . — Κύριε Θωμᾶ, παρῆλθε τὸ
τέταρτον καὶ θὰ μὲ συγχωρήσητε νὰ ὑπάγω. —
Ἀμέσως καταβαίνομεν μαζί, διότι καὶ ἐγὼ θὰ ὑ-
πάγω εἰς τὸ δικαστήριον, ὥστε καθ' ὁδὸν σὰς διη-
γοῦμαι τὸ τέλος τῆς ἱστορίας τὴν ὁποίαν σὰς διέ-
κοψα, δηλαδὴ περὶ τῶν δύο ξένων τοὺς ὁποίους
μοὶ ἐσύστησεν ὁ ἐξάδελφός μου. Κκέτύσαν εἰς
τὸ ξενοδοχεῖον. . . τῆς . . . τοῦ . . . ἐλησμόνησα
τὸ ὄνομα, ὦ δυστυχία! δὲν ἔχω μνημονικόν, μοὶ
ἔρχεται εἰς τὰ χεῖλη, ἀλλὰ δὲν τὸ ἐνθυμοῦμαι.
Τώρα νὰ σὰς παραστήσω ποῦ εὐρίσκεται αὐτὸ τὸ
ξενοδοχεῖον· γνωρίζετε βεβαίως τὴν ὁδὸν φιλελ-
λῶνων, λοιπὸν ὅταν φθάσητε εἰς τὴν Ῥωσικὴν

ἐκκλησίαν. . . Ἀληθινά, εἶπα Ῥωσικὴν καὶ ἐνθυ-
μήθητε νὰ σὰς ἐρωτήσω κάτι τι. Δὲν μοὶ λέγετε,
ὑπήγατε ποτὲ εἰς τὴν Ῥωσίαν; — Ὅχι, κύριε Θω-
μᾶ, διότι οἱ Ῥῶσοι εἶναι φλύαροι καὶ τοὺς
φλύαρους ἀνθρώπους ἐγὼ τοὺς ἀποστρέφομαι καὶ
τοὺς ἀποφεύγω — Εἰς αὐτὸ συμφωνοῦμεν πληρέ-
στατα, διότι καὶ ἐγὼ δὲν ὑποφέρω τὰς φλυκρίας,
ἀλλὰ σὰς ἐρώτησα, ἐπειδὴ μοὶ ἐφάνη ὅτι ἔχετε
ἓνα κάποιον ἀέρα Ῥωσικόν. . . ὦ! ὦ! — Τι
ἐπάθετε, κύριε Θωμᾶ; — Μὲ κατέλαβε ἐξαίφνης
ὀξύτατος πόθος εἰς τὸν στόμαχόν μου καὶ τὴν κοιλίαν.
— Τότε μὴ χάνετε καιρὸν, ἐπιστρέψατε εἰς τὴν
οἰκίαν σας καὶ βάλετε μερικὰ καταπλάσματα
σὰς συμβουλεύω μάλιστα νὰ μὴ ἐξέλθητε ἐκ τῆς
οἰκίας σας ἐπὶ δεκαπέντε ἡμέρας τοῦλάχιστον, διὰ
πάν ἐνδεχόμενον — Δόξα τῷ Θεῷ παρῆλθεν, ἦτο
πόνος στιγμιαῖος καὶ προῆλθεν ἀπὸ τὸ φαγητόν.
Χθὲς εἰς τὴν ἀγορὰν ἀνεκάλυφα φασούλια καλό-
βραστα, καὶ σήμερον εἰς τὸ πρόγευμα ἔφαγον δύο
πινάκια πλήρη καὶ ὀλίγον ἀυγοτάραχον, τὸ ὁποῖον
ἔφερα πρὸ δύο ἐτῶν ἀπὸ τὸ Μεσολόγγιον ὅτε ἡ-
μην ἐκεῖ ἐπαρχος. . . ἀνεγνώτατε ποτὲ τὴν περι-
γραφὴν τῆς ἠρωτικῆς ἐξόδου; . . .

Εὐτυχῶς ἐφθάσαμεν εἰς τὸ δικαστήριον κατὰ
τὴν στιγμὴν τῆς ἠρωτικῆς ἐξόδου· ὤρμησα λοιπὸν
τότε καὶ ἐγὼ γενναίως, καὶ ἀναμιχθεὶς εἰς τὸ
πλῆθος τὸ συνωθούμενον εἰς τὸ προαύλιον, ἐλυ-
τρώθη τὸ τέλος πάντων ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ ἀλι-
τηρίου Θωμᾶ, ἐξακολουθούντος νὰ φωνάζῃ «Κύριε,
ἐδῶ εἶμαι νὰ μὴ χαθῶμεν! . . »

Θ.*

Η ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΝ ΑΜΕΡΙΚΗ.

Ἡ παρελθούσα πέμπτη (2 μαρτίου ν. ε.) ὑπῆρ-
ξεν ἡ λαμπροτάτη καὶ ἐπισημοτάτη τῶν ἡμερῶν,
ὅσαι ἐφαίδρυνάν ποτε τὰ τε ὄμματα καὶ τὰς καρ-
δίας τῶν εὐχομένων καὶ μοχθούντων ὑπὲρ τῆς ἐ-
νώσεως τῶν Χριστιανῶν. Πρῶτην φοράν ἀπὸ μιᾶς
χιλιοστηρίδος ἐτελέσθη δημοσίᾳ ἐν τῷ νέῳ κό-
σμῳ ἡ θεία μυσταγωγία ὑπὸ ἱερέως τῆς Ὀρθοδό-
ξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας. Πρῶτην ἤδη φοράν
ἀπὸ τοῦ μεγάλου Σχίσματος ἐψάλη ἐν Νέα Ἰόρκη
τὸ ἱερὸν τῆς πίστεως σύμβολον καὶ ἐν τῇ ἀγγλι-
κῇ γλῶσσῃ ἄνευ τῆς προσθήκης «καὶ ἐκ τοῦ γίου»
(Filioque) Ἐν τῷ αὐτῷ δὲ νῶ, ἔνθα ταῦτα
ἐγένοντο πρὸ μεσημβρίας, παρέστη κατὰ τὴν ἐ-
σπέραν εἰς ἐπίσκοπος τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας

καὶ μέγας κληρικός, ὅστις κατ' ἐπίμονον παρά- κλησιν τῶν εὐσεβῶν ἀνέπτυξεν ἐνώπιον πολυαριθ- μού ἀκρατηρίου τὰ οὐσιωδέστερα στοιχεῖα τῆς ὀργανικῆς ἐνώτιας τῶν Χριστιανῶν.

Ἡ φιλοφροσύνη, ἥς ἔτυχεν ὁ ὀρθόδοξος ἱερεὺς Ἀγάπιος δὲν ἦτο ἀπροσδόκητος, ἀλλὰ προμελε- τημένη καὶ ἐπανειλημμένη πρότασις τοῦ Ἐπισκό- που τῆς Νέας Ἰόρκης, ἣν οὗτος ἐποίησε πρὸ δύο ἐτῶν πρὸς τοὺς ἱερεῖς τοῦ ῥωσικοῦ στόλου. Ἡ ἀ- νέλπιστος αὕτη φιλοφροσύνη Ἐκκλησίας οὐδὲν σκοπὸν κοινὸν ἐχούσης πρὸς τὴν ὀρθόδοξον Ἀνα- τολικὴν (διότι καὶ ἡμεῖς ἐτηρήσαμεν τὴν ἐν τῷ συμβόλῳ ῥωμανοκαθολικῆν προσθήκην «ἐκ τοῦ Ἰησοῦ») δὲν ἠδύνατο νὰ γένῃ τότε δεκτὴ παρὰ τῶν ῥώσων ἐκείνων ἱερέων, ἐὰν μὴ ἐλάμβανον ῥητὴν ἄδειαν παρὰ τῆς ἐν Ῥωσίᾳ Ἐκκλησίας. Ἐπειδὴ ὅμως καὶ ἡ ἄδεια αὕτη ἐχορηγήθη, καὶ τὰ δύο μέλη τοῦ ἑλληνορωσικοῦ συλλόγου ἔτυ- χον ἐν Ῥωσίᾳ φιλοφρονεστάτης δεξιώσεως, ὁ τῆς Νέας Ἰόρκης Ἐπίσκοπος ἀνενέωσε τὴν πρότασιν τοῦ μετὰ χροῆς μεγάλης καὶ ὄντως χριστιανικῆς ἀγάπης. Τοιαύτη πράξις θὰ μαρτυρῆ εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας τὴν ἐνδοξὴν ἐπισκοπεῖαν τοῦ Πανιε- ρωτάτου Κ. Πότερ. Πρῶτος οὗτος ἐκ τῶν ἐπισκό- πων τοῦ νέου κόσμου ἠνέωξε τὴν ὁδὸν ἐν τῇ ἐ- περχίᾳ τοῦ πρώτου ἐψάλη τοῦ ἁγίου τῆς Χριστιαν- ικῆς πίστεως σύμβολον ἐν τῇ ἀγνῇ καὶ πρωτο- τύπῳ ἑλληνικῇ γλώσσῃ ὅπως συνέταξαν αὐτὸ αἱ ἁγία οἰκουμενικαὶ σύνοδοι ἀνευ τῆς προσθήκης ἧτις ἐπὶ χίλια ἤδη ἔτη διακονοῦσι τὸ ἀρχαῖον σχί- σμα. Ἄς τηρηθῇ ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Ἐπισκόπου εἰς αἰώνιον τῶν γενομένων μνημόσυνον. Ἡ ἐπιστολὴ τοῦ εὐλαβεστάτου ἱερέως καὶ θεολογοδιδάκτορος Διξ μαρτυρεῖ περὶ πλέον ποῖα τὰ αἰσθητά ὅλου τοῦ παρ' ἡμῖν κλήρου.

Οὐδαὶς δύναται νὰ περιγράψῃ ἀκριβῶς τὴν λα- μπρότητα τῆς τελετῆς. Ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Ἀ- γίας Τριάδος ἡ μεγαλοπρεπὴς εἰκὼν τοῦ Σωτῆρος, τῶν ἐκατέρωθεν αὐτοῦ ἱπταμένων ἀγγέλων, καὶ τῆς ὑποκάτωθεν χορείας τῶν ἀποστόλων ἀνε- πλήρουσαν τὸ εἰκονοστάσιον τῶν ὀρθοδόξων ἀνατο- λικῶν ἐκκλησιῶν. Ἀναριθμητὰ ἦσαν τὰ φῶτα τῶν πολυελαίων. Ὁ ἱερεὺς ἐφόρει στολὴν λευκὴν καὶ χρυσοῦφαντον. Τοῦναντίον οἱ παριστάμενοι ἱερεῖς ἡμῶν μετὰ τοῦ ἐπισκόπου ἐμελανοφόρου. Ὅτε πρῶτον ἐφάνη ὁ πατὴρ Ἀγάπιος καὶ προσε- κύνησεν εὐλαβῶς ἐνώπιον τῆς ἁγίας τραπέζης, ἡ βιβλεὶα σιωπῆ διεκόπη ὑπὸ τῆς προστάτης καὶ γλυκυτάτης φωνῆς του, ἀπαγγελιάσης σλαβωνι-

στὶ τὸ «Εὐλογημένη ἡ βασιλεία τοῦ Πατρὸς» κλ. Διὰ μιᾶς ἀνηγήθη ὅλον τὸ περισταμένον πλήρωμα τῶν πιστῶν καὶ μετὰ θεοῦ φόβου καὶ εὐλαβείας ἠκραάσατο τῆς τελετῆς μέχρι τέλους. Ἡ ἀπὸ διακροσίων ἐτῶν συνήθης ἐν Ῥωσίᾳ μου- σικὴ ἐφάνη εἰς ἅπαντας λιγυρὰ, σπουδαία, νη- φάλιος καὶ πιστικὴ. Ἀδιακόπως ἐφαλλεν ὁ χο- ρὸς τὸ «Γοσπόδη πομίλου.» Οἱ μακαρισμοὶ ἐψάλησαν ἀγγλιστὶ καὶ οὕτω διεκόπησαν οἱ ἡ- χοὶ ἀγνώστων φωνῶν. Τὸ τρισάγιον ἐψάλη ἑλ- ληνιστὶ, τουτέστιν εἰς τὴν θεῖαν γλῶσσαν ἐν ἧ ἐγράφη τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον, καὶ τοῦ Χρυσοστό- μου ἡ λειτουργία. Τὸ καθολικὸν τῆς Ἐκκλησίας ἐξεπροσώπισαν Ἕλληνες, Σλάβοι, Ἀμερικανοὶ ἄ- δοντες ἕκαστος ἐν τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ. Πάσας μὲν τὰς εὐλαβεῖς ψυχὰς συνε- κίνησεν ἡ ἀρμονία τῶν γυναικείων φωνῶν ἐν τῷ Τρισάγιῳ, ἀλλ' ἡ ἐντύπωσις ἦν ἐνεποίησεν ἡ μουσι- κὴ τοῦ Χαιρουβικῦ ὕμνου εἶναι ἄρκτος καὶ ἀπε- ρίγραπτος. Τὸ σύμβολον τῆς πίστεως ἐψάλη το- σούτον ἤρέμα σαφῶς καὶ εὐκρινῶς, ὥστε διεκρί- νετο πᾶσα λέξις ἢ δ' ἐν αὐτῷ φράσις «τὸ ἐκ τοῦ πατρὸς ἐκπορευόμενον» ὑπέδειξε πόσον εὐκό- λως ἠδύνατο νὰ συνδιαλλαχθῶσι δύο μεγάλοι τῆς Ἐκκλησίας κλάδοι ἐπὶ τῶν ἀρχαίων θεμελιῶν τῶν καταβληθέντων παρ' αὐτῶν τῶν ἁγίων οἰ- κουμενικῶν συνόδων.

Ἀφ' οὗ τὰ τίμια δῶρα προστέθησαν ἐπὶ τῆς ἁγίας τραπέζης, εὐώδης θυμιάματος στήλη ἀνέ- θαιναν ἐκ διακλειμμάτων εἰς τοὺς οὐρανοὺς. Ἡ ἀγ- γλιστὶ ἀπαγγελθεῖσα κυριακὴ προσευχὴ συνήνωσε πάλιν ἅπαντας τοὺς παρευῶτας ἐν τῇ λατρείᾳ τοῦ Θεοῦ ἐν ἐνὶ στόματι καὶ μιᾷ καρδίᾳ. Μετ' ὀλίγον ἀντήχησεν ἡ θελητικὰ ἀρμονία τοῦ κοινωνικοῦ. Μετὰ τὴν λειτουργίαν ὁ πατὴρ Ἀ- γάπιος, οἱ κληρικοὶ, ὁ χορὸς καὶ πάντες οἱ ὀρθό- δοξοὶ γονυπετήσαντες ἐδεήθησαν τοῦ Κυρίου ὑπὲρ τοῦ Ἀυτοκράτορος Ἀλεξάνδρου, ἀκολούθως δὲ ἐ- ψάλη ἀγγλιστὶ ὑπὸ παντὸς τοῦ πληρώματος ἡ λίαν ἐναρμόνιος ῥωσικὴ δοξολογία. Εἴθε ἡ τελε- τὴ αὕτη νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἀρχὴ νέας ἐποχῆς «εἰρήνης καὶ εὐδοκίας» μετὰ τῶν ἐπὶ τοῦ πα- ρόντος κεχωρισμένων κλημάτων μιᾶς καὶ τῆς αὐ- τῆς ἐν Χριστῷ ἀμπέλου.

Ἡ λειτουργία, ἡ δοξολογία καὶ ὁ καθ' ἐσπέ- ραν λόγος τοῦ Ἐπισκόπου, γενομένα αὐθημερὸν ἐν τῇ πρώτῃ πόλει τοῦ νέου κόσμου, θὰ δώσωσι τοῖς πᾶσιν ἱκανὴν ὕλην σκέψεως, καὶ θὰ ἐξεγεί- ρωσι τοὺς ληθαργοῦντας. Οἱ ὑπολαμβάνοντες τὴν

τοιαύτην σύμπτωσιν ὡς τυχαῖόν τι εἶναι κατὰ νοῦν τυφλοὶ. Ἀπὸ χιλίων καὶ ἐπέκεινα ἐτῶν οὐδέ- ποτε παρέστη τοσοῦτον αἰαία σύμπτωσις ἐν τῷ Χριστιανισμῷ, οὐδέποτε ἐξεδηλώθησαν τοσοῦ- τον σπουδαῖοι πόθοι καὶ εὐχαὶ ὑπὲρ τῆς ἐνώ- σεως. Ἄς κρατύνωμεν τὴν πίστιν, ἄς ἐνισχύσω- μεν τὴν ἐλπίδα, ἄς εὐρύνωμεν τὴν ἀγάπην ἡμῶν, ἄς ἀναπέμψωμεν πρὸς τὸν Κύριον διακροστέρας καὶ ἐκτενεστέρας δεήσεις, ἄς ἀγωνιζώμεθα καὶ ἄς κοπιῶμεν ἐν συνέσει καὶ ἐπεικειᾷ ὅπως ἀξιωθῶ- μεν τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, παρ' οὗ καὶ προσδοκῶ- μεν ὅπότεν ἔλθῃ τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου τὴν πλήρη ἀποκατάστασιν τῆς ἐνώσεως τῶν Χρι- στιανῶν.

ΣΗΜ. ΧΡΥΣ. Τὸ παρὸν ἄρθρον ἂν καὶ δημο- σιευθὲν εἰς τινὰς ἑλληνικὰς ἐφημερίδας δὲν ἐνομι- σκίην περιττὸν νὰ ἀναδημοσιεύσωμεν καὶ διὰ τῆς Χρυσάλλιδος, διότι πραγματεύεται σπουδαιότα- τον περὶ ὀρθοδοξίας καὶ ἐνώσεως τῶν ἐκκλησιῶν ζήτημα.

Ο ΘΥΓΑΛΟΣ

Ὁ περὶ τοῦ περιπλανωμένου Ἰουδαίου.

Συνήθως εἶνε ἀδύνατος ἡ ἀνεύρεσις τῆς ἀλη- θεῖας καταγωγῆς δημῶδους τινὸς διηγήματος καὶ ὁ διορισμὸς μάλιστα τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν αὐτὸ ἔργον νὰ διαδίδεται εἰς τὸν κόσμον. Δύναται τις καὶ τὸ συγκρίνῃ σχεδὸν πάντοτε πρὸς ἐπιδημίαν, ἥς αἱ κρύφιοι αἰτίαι διαφεύγουσι τὰς ἐρεύνας τῆς ἐπιστήμης καὶ ἧς ἡ ὑπαρξίς δὲν εἶνε μᾶλλον ἐγνω- σμένη ἢ ἡ τοῦ θρύλου, ὡς οὐδὲ τὰ ἀποτελέσματα ἀπαθῆλα, ἀλλὰ σκοτεινὴ ἡ πορεία, ἣν οὐτε νὰ προῖδη τις, οὔτε νὰ σταματήσῃ δύναται.

Οὕτως ὁ θρύλος ὁ περὶ τοῦ περιπλανωμένου Ἰουδαίου, ὅς τις ὑπῆρξε τὸ ἀντικείμενον τῆς ὀμι- λίας καὶ ἅπαντα τὸν μέσον αἰῶνα, κυκλοφοροῦ- μενος εἰσέτι παρὰ τοῖς ἀγροδιαίτοις λαοῖς κατὰ τὰς πλείστας τῆς Εὐρώπης χώρας, ἀναμφιβόλως εἶνε πολὺ προγενέστερος τοῦ ἰγ. αἰῶνος, καὶ τοι- δὲν εὐρίσκει τις ἶχνος αὐτοῦ πρότερον ἐν ταῖς χρο- νικοῖς. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης μόνον βεβαιουσι κατὰ διαστήματα τὴν καθ' ὅλου πίστιν τὴν πα- ραδεχθεῖσαν αὐτὸν ὡς γεγονὸς ἀληθεῖον, μάλιστα ἐν Γερμανίᾳ, ἐνθα τὰ πνεύματα, φύσει ὄνειροπο- λητικὰ καὶ μυστικά, ἦσαν προκλινεστέρα εἰς τὴν δαισιδαμονίαν καὶ τὴν τυφλὴν πίστιν, ἅτινα ἀ- ποτελοῦσι τὰ κατὰ τὰ δημῶδη διηγήματα.

Ὁ πολυθρύλητος οὗτος θρύλος ἐπήγαγεν ἀναμ- φρίστως ἐκ τινος καλῆς καὶ σεμνῆς ἀλληγορίας, ἣν ἐφαντάσθη ἱεροκῆρυξ τις, ἢ μᾶλλον ποιητῆς, προσωποποιήσας τὸ Ἰουδαϊκὸν ἔθνος ὑπὸ τοὺς χα- ρακτῆρας τοῦ περιπλανωμένου Ἰουδαίου. Οἱ Ἰου- δαῖοι ἀπήτησαν παρὰ τοῦ Πιλάτου τὸν θάνατον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ λέγοντες, «τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν.» Οὗτοι ἐσταύρωσαν τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ ὑβρίζοντες αὐτὸν ἐσταυρωμέ- νον ἢ τιμωρία τῶν προσελέχθη ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Ἰη- σοῦ Χριστοῦ, προσιπόντος δάκρυα εἰς τὴν ἱερου- σαλήμ, καταδεδικασμένην εἰς καταστροφὴν. Μετὰ τὴν ὑπὸ Τίτου ἐκπόρθησιν τῆς πόλεως ταύτης ἐξεδιώχθησαν τῆς πατρίδος τῶν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ διεσκορπίσθησαν ἀνα τὸ ῥωμαϊκὸν κράτος.

Ἀπὸ τότε βλέπει τις ἐκτελουμένην τὴν παρά- δοξον ἐκείνην εἰμαρμένην λαοῦ ἐπιζήσαντος μετὰ τὴν διασπορὰν καὶ διατηρουντος μετὰ ἄλλων λαῶν τὴν ἐθνικότητα, τὸν χαρακτῆρα, τοὺς νό- μους καὶ τὴν θρησκείαν του, καὶ τοι ὕφισταμένου ἀπανταχοῦ πολλὰς συνεχεῖς καταδρομάς, ἐξυβρι- ζομένου, συλευομένου, διωκομένου, οὐδέποτε δ' ἀποθαρρυνόμενου, μεταβάλλοντος ἄσυλον μετὰ καρτερίας καὶ πεισμονῆς, ἐπιστρέφοντος ἀδιακό- πως εἰς τοὺς ἰδίους τόπους, καταφρονοῦντος ἐκ δευτέρου τῶν κινδύνων οὗς μόλις διέφυγεν, ἐπι- θυμούντος τῆς πτωχείας ἵνα πλουτήσῃ ἀτιμωρητῆ, κρυπταμένου ὅπως ἀπορύγη τοὺς προπηλακισμοὺς καὶ τὰς τιμωρίας, μὴ θέλοντος ἐν τοσοῦτῳ νὰ παραιτήσῃ τὴν φυσιογνωμίαν καὶ τὴν ἐνδυμασίαν του, καθὼ ἐπιμένοντος ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ μέχρι τῆς τοῦ Μεσσίας ἐλεύσεως, ὅν μετὰ πίστεως προσδοκᾷ. Τοιαύτη ὑπῆρξεν ἡ τύχη τῶν Ἰουδαίων μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων. Τοιαύτη εἶνε ὡσαύτως ἡ λυ- πρὰ κατάστασις τοῦ περιπλανωμένου Ἰουδαίου ἐν τῷ θρύλῳ.

Δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι ἡ ἀπόφασις τοῦ Θεοῦ ἢ πλήξασα τοὺς Ἰουδαίους πρὸς ἐξαγνισμὸν ἀπὸ τοῦ ἐγκλήματος τῆς θεοκτονίας καὶ ἀναγκάσασα αὐτοὺς νὰ φέρωνται ἀθλιῶς ἀπὸ τοῦ ἐνὸς ἄκρου τῆς οἰκουμένης μέχρι τοῦ ἐτέρου, οὐδόλως τῆς προσωπότητός των ὑπὸ τῶν ξένων ἐθνῶν, παρ' οἷς οὗτοι αἰωνίως πλανῶνται, πνιγομένης ἢ ἐξα- λειφομένης, θαυμασίως ἀπεικονισμένη εὐρίσκειται ἐν τῷ περὶ τοῦ περιπλανωμένου Ἰουδαίου θρύλῳ.

Πρὸ τῆς γ'. ἑκατονταετηρίδος ὁ θρύλος οὗτος τὰ μέγιστα ἐπιστεύετο ὑπὸ τῶν χριστιανικῶν λαῶν. Οἱ σταυροφόροι τὸν μετεβίβασαν ἐκ τῆς Παλαιστίνης ἢ μᾶλλον συνεδέετο οὕτως μετὰ τῶν

ἐπιστήμων ἐκείνων τοῦ χιλιοστοῦ ἔτους πικρὰ δόσεων, αἵτινες κατ' ἐσφαλμένην τινὰ ἑρμηνείαν χωρίου τινὸς τοῦ εὐαγγελιστοῦ ἐγρημάτισαν ἢ φρίκη ἢ καθολικῆς ἐκκλησίας.

Τὸ χιλιοστόν ἔτος ἐδείκνυε τὴν συντέλειαν τοῦ αἰῶνος, τὴν ἔλευσιν τοῦ Ἀντιχρίστου καὶ τὴν τελευταίαν κρίσιν. Ὁ Ἀντίχριστος δὲν ἦλθεν οὐδὲ περὶ τὸ τέλος τοῦ κόσμου, καίτοι πολλῶν σημείων ἀπειλητικῶν, κατάκλυσμών, λιμῶν καὶ λοιμῶν, ἐκλείψων τῆς σελήνης καὶ τοῦ ἡλίου, κατὰ τὸ φαινόμενον, τὸ τέλος τοῦ κόσμου ἀναγγελλόντων.

Ἄλλ' ἐπειδὴ ἀναμφιλέκτως οἱ ἀπατεῶνες δὲν ἔλειψαν τότε νὰ μετριάσωσι τὸν καθολικὸν φόβον ὑποκρινόμενοι τὸν Ἀντίχριστον, συλλέγοντες πολλὰ ἐλέη ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦτον, ἐνομίσθη ὅτι οἱ ὑποτιθέμενοι οὗτοι Ἀντίχριστοι οἱ ἔνθα καὶ ἔνθα ἀναφνέντες δὲν ἦσαν ἄλλοι ἢ ὁ περιπλανώμενος Ἰουδαῖος, ὅστις μὴ δυνάμενος νὰ ἐνδικιτᾶται ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ μετεφέρετο ἀπ' ἀνατολῶν ἡλίου πρὸς δυσμὰς μετὰ ταχύτητος ἀνέμου καὶ ἀστραπῆς.

Ἐκτοτε αἱ φαντασίαι ἐπλήχθησαν ὑπὸ τοῦ ἀλλοκότου καὶ ὑπερφουοῦς θρύλου, ὃν διεθρύλουν περὶ τοῦ ἀθλήτου τούτου Ἰουδαίου, ὅς τις ἐφείλκυεν ἐφ' ἑαυτὸν μέρος τοῦ μίσους, ὑπερ ἔτρεφον καὶ ὄλου κατὰ τῶν Ἰουδαίων.

Οἱ σοφοὶ θεολόγοι παρέλαβον τὸν θρύλον τοῦτον, ὃν ἐναμίλλως ἐπικνελάμβανον ἅπασαι αἱ ἀφελεῖς φωναὶ τοῦ λαοῦ καταστήσασαι αὐτὸν σύμφωνον, ὅσον τὸ δυνατόν, πρὸς τὸ κείμενον τοῦ εὐαγγελίου, καὶ τινὲς μὲν ἐξ αὐτῶν ἐπειράθησαν ν' ἀποδείξωσιν ὅτι ὁ περιπλανώμενος Ἰουδαῖος ἦτον ὁ Μάγος, οὗ τινος τὸ οὖς ἀπέκοψεν ὁ ἀπόστολος Πέτρος ἐν τῷ κήπῳ τῶν ἐλαιῶν, ἕτεροι δὲ δὲν ἐδίστασαν νὰ ὑποστηρίξωσιν ὅτι ἦτον ὁ κακὸς ληστὴς, ὅς τις ὑφίστατο τὴν τιμωρίαν του ἐν τῷ κόσμῳ, ἐν ᾧ ὁ ἀγαθὸς ληστὴς ἐκάθητο ἐκ δεξιῶν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ οὐρανίῳ Ἱερουσαλὴμ, ἄλλοι δὲ εἶπον μετ' ὀλιγωτέρας βεβαιότητος ὅτι ὁ περιπλανώμενος Ἰουδαῖος ἐνδέχεται νὰ ἦνε αὐτὸς ὁ Πιλάτος, ἀλλ' ὁ λαὸς προσέτιμπε νὰ ἐμμένῃ εἰς ὅ,τι ἐγνώριζε περὶ τοῦ περιπλανώμενου Ἰουδαίου μὴ θελήσας νὰ μεταβάλῃ οὐδὲν ἐκ τοῦ θρύλου τοῦ θρυληθέντος αὐτῷ ἐν τῇ ἀγραμμάτῳ καὶ εὐσεβεῖ ζέσει του.

Ἐν τούτοις τοῦ περιπλανώμενου Ἰουδαίου μὴ ἀναφνέντος ἐν τῇ Εὐρώπῃ ἀπὸ τοῦ ἔτους χιλιοστοῦ ὑπέθεσαν, ὅτι ἔβλεπόν που αὐτόν. Ἀπλῶς

ἐνόμισαν ὅτι οὗτος ἔπρεπε νὰ ἀρέσκηται μᾶλλον ἐν τῇ Ἀνατολῇ περιπλανώμενος, ἀσμενέστερον δ' ἐν ταῖς ἀγυαῖς τῆς Ἱερουσαλὴμ ἢ ἐν ταῖς τῶν Περσίων, τῆς Ρώμης καὶ τοῦ Λονδίνου.

Ἠρώτησαν λοιπὸν τοὺς ἐκ τῆς ἀγίας γῆς ἐπαγερομένους ἄνδρας ἂν εἶδάν που τὸν περιπλανώμενον Ἰουδαῖον, καὶ οἱ μὲν ἀπεκρίθησαν ναί, οἱ δὲ οὐ. Διότι οἱ περιηγηταί, εἴτε σταυροφόροι εἴτε προσκυνηταί ἦσαν, δὲν ἦσαν ἤττον ἐπιρροεῖς κατὰ τὸν χρόνον ἐκεῖνον εἰς τὸ νὰ μορφῶσι μυθοπλαστίαι, ἀλλ' ἐφευρετὰς ἐνόμιζαν ἑαυτοὺς τούτων.

Ἐν ἔτει χιλιοστῷ διακοσιοστῷ εἰκοστῷ ὀγδόῳ παρέλαβον ἐκ στόματος ἀξιοσεβάστου τινὸς μάρτυρος ἀκριβεῖς τινὰς λεπτολογίας περὶ τοῦ μοναδικοῦ τούτου προσώπου, οὗ τινος ἢ ὑπαρξίς ἀνατιρητήτως ἦτον ὁμολογουμένη. Ἀρχιεπίσκοπος τῆς μεγάλης Ἀρμενίας, ἐλθὼν εἰς Ἀγγλίαν ἵνα ἐπισκεφθῇ τὰ λείψανα καὶ τοὺς ἀγίους τόπους, παρέμεινεν ἐν τῷ περιήμῳ μοναστηρίῳ τοῦ ἀγίου Ἀλθανοῦ, ἔνθα τὸν ὑπεδέχθησαν μὲ οὐκ ὀλίγον σέβας καὶ τιμῆν. «Τὸν ἠρώτησαν περὶ τοῦ περιήμου Ἰωσήφ, περὶ οὗ συνεχῶς λόγος γίνεται παρὰ τοῖς ἀνθρώποις, τοῦ παρευρεθέντος κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ πάθους τοῦ Σωτῆρος, τοῦ ὁμιλήσαντος μετὰ τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ εἰσέτι ὄντος δεύματος τῆς χριστιανικῆς πίστεως.»

Ὁ ἀρχιεπίσκοπος ἀπεκρίθη ἐν τῇ ἀρμενικῇ του γλώσσῃ, ἣν οὐδεὶς τῶν μοναχῶν ἐνόει, ἀλλ' ἰππότης τις τοῦ Ἀντιόχου, ὅστις ἀπετέλει μέρος τῆς συνάδας του, ἔσπευσε νὰ μεταφράσῃ γαλλισί τὴν ἀπόκρισίν του καὶ διηγήθη τὰ κατὰ τὸν Ἰωσήφ, παρόντος τοῦ ἡγουμένου καὶ τῶν μοναχῶν, ἅτινα συλλεχθέντα ἐν αὐτῇ τῇ μονῇ μετ' ὀλίγα ἔτη ὑπὸ τοῦ Matthieu Paris μονάζοντος ἐκεῖ ἀναφέρονται κατὰ πλάτος ἐν τῇ μεγάλῃ του ἱστορίᾳ ἣτις φερωνυμεῖται «*Historia major, sive rerum anglicarum historia*» ἔθεν μεταφράζομεν κατὰ γράμμα τὴν βάρβαρον λατινικὴν γλῶσσαν τοῦ ἀρχαίου χρονογράφου, οὗτινος τὴν ἱστορίαν δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν ὡς τὸ πρῶτον ἱστορικὸν σύγγραμμα, ἔνθα κατὰ πρῶτον γίνεται λόγος περὶ τοῦ περιπλανώμενου Ἰουδαίου.

«Ὅταν ὁ Ἰησοῦς μετεφέρθη ἀπὸ τοῦ κήπου τῶν ἐλαιῶν εἰς τὸ πραιτώριον τοῦ Πιλάτου ἵνα δικασθῇ, ὁ Πιλάτος μὴ εὐρίσκων αὐτὸν ἐνοχον εἶπεν εἰς τοὺς Ἰουδαίους τοὺς κατηγοροῦς του — λάθετε αὐτὸν ὑμεῖς καὶ κρίνετε κατὰ τὸν νόμον ὑμῶν — τῶν δὲ Ἰουδαίων ἀναδιπλασιάζοντων τὰς

φωνὰς των ὁ Πιλάτος ἀπέλυσε τὸν ληστὴν Βαραββῆν παραδῶσας αὐτοῖς τὸν Ἰησοῦν πρὸς τὸ σταυρωθῆναι. Οἱ Ἰουδαῖοι ἔσυρον τὸν Ἰησοῦν ἐκτὸς τῆς αἰθούσης τοῦ πραιτωρίου καὶ πεσόντος αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ κατωφλίου τῆς θύρας ὁ Καρτάφιλος, ὅς τις ἦτο θυρωρὸς τοῦ πραιτωρίου τὸν ἔθησε περιθροιστικῶς γρονθοκοπῶν αὐτὸν κατὰ τὰ νῶτα καὶ ἐμπαικτικῶς τινι γέλωτι προσλέγων αὐτῷ, βιάδιζε ταχύτερον Ἰησοῦ, βιάδιζε, διὰ τί στέκει; Ὁ δὲ Ἰησοῦς στρέψας πρὸς αὐτὸν τὸ σεμνὸν πρόσωπόν του ἀπεκρίθη, ὑπάγω, σὺ δὲ θὰ παραμῆνης ἕως ἂν ἐγὼ ἔλθω! Ὁ Καρτάφιλος λοιπὸν κατὰ τὸν λόγον τοῦ κυρίου περιμένει εἰσέτι τὴν ἔλευσιν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ἦτο τριάκοντα ἔτων κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ πάθους καὶ πάντοτε ὁσάκις φθάνει τὸ τέρμα τῶν ἑκατὸν ἔτων ὑπὸ παραδόξου ἀδυναμίας κυριεύεται, ἣτις φαίνεται ἀνίατος καὶ λαμβάνει τέλος διὰ ληθάργου, δι' οὗ πάλιν νέος ἀποκαθίσταται, ὡς ἦτο κατὰ τὸν καιρὸν τοῦ πάθους. Ἐν τούτοις μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἰησοῦ ὁ Καρτάφιλος ἔγεινε Χριστιανὸς, ἐβαπτίσθη ὑπὸ τοῦ ἀποστόλου Ἀνανίου μετονομασθεὶς Ἰωσήφ. Σήμερον ὁ Ἰωσήφ οὗτος κατοικεῖ τὴν τε μικρὰν καὶ τὴν μεγάλην Ἀρμενίαν καὶ τὰς διαφόρους τῆς Ἀνατολῆς χώρας, εἶνε ἄνθρωπος ἅγιος καὶ εὐέντευκτος καὶ τὰ μέγιστα εὐσεβῆς, ὀλίγα λαλῶν καὶ μετὰ προσοχῆς οὕτως ὡς τε οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ ἐὰν μὴ παρακαλέσωσιν αὐτὸν ἐπὶ τούτῳ οἱ ἐπίσκοποι καὶ οἱ μοναχοί, μεθ' ὧν διάγει τὸν βίον του. Τότε ὁμιλῶν περὶ τῶν ἄλλοτε πραγμάτων διαλέγεται ἀσμένως περὶ τοῦ πάθους καὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, διηγούμενος ἀπάσας τὰς μερικότητας τῆς ἀναστάσεως ταύτης κατὰ τὴν μαρτυρίαν ἐκείνων, οἵτινες συνανέστησαν τῷ Χριστῷ καὶ ἐνεφανίσθησαν πολλοῖς πολλαχοῦ, διηγούμενος ἐπ' ἱσῆς πῶς οἱ ἀπόστολοι ἐχωρίσθησαν ὅπως ἀπελθόντες διακηρύξωσι τὸ εὐαγγέλιον. Καὶ λέγει ταῦτα οὐδέποτε μειδιῶν, ἄνευ κουφότητος λόγων, ἄνευ τινὸς ἐπιδείξεως μνησικαχίας ἢ λόγου διότι βεβουλισμένος εἰς δάκρυα καὶ πλήρης φόβου πρὸς τὸν κύριον ἀδικῶπως ἀναμένει νὰ ἔλθῃ ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς, τρέμων μὴ εὐρῆ ἐτι αὐτὸν ὀργισμένον κατ' αὐτοῦ ἐν τῇ ὥρᾳ τῆς τελευταίας κρίσεως. Ἀγγελῆδὸν προστρέχουσιν ἀπὸ τῶν μᾶλλον ἀπομεμακρυσμένων τοῦ κόσμου μερῶν ἵνα ἴδωσι καὶ ἀκούσωσι τὸν ἅγιον τούτον ἄνδρα.

«Ἐὰν τὸν ἐρωτῶσιν ἀξιόσυστατοι ἄνδρες ἀπαντᾷ διὰ βραχείων εἰς τὰς ἐρωτήσεις των, ἀπορρίπτει δὲ πάντα τὰ προσφερόμενα εἰς αὐτὸν δῶρα ὀλιγαρκῆ τινι τροφῇ καὶ μετρία ἐνδυμασίᾳ ἀρκούμενος. Ὁ Καρτάφιλος ἀναθέτει τὴν ἐλπίδα τῆς αἰώνιου σωτηρίας του εἰς τὴν ἀγνοίαν ἐν ἣ εὐρίσκετο, καθ' ὅσον ἀποβλέπει εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, ὅστις τοιάνδε τινὰ παράκλησιν ἔκαμεν εἰς τὸν πατέρα του «Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς, οὐ γὰρ οἶδασιν τί ποιοῦσιν.» Ἀναμνησεται ὅτι ὁ Πέτρος ἤμαρτεν ὡς αὐτὸς καὶ ἔγεινεν ἄξιος τῆς χάριτος τοῦ Χριστοῦ, ὡς καὶ ὁ ἀπόστολος Πέτρος ὁ ἀρνηθεὶς τὸν κύριόν του ὑπ' ἀδυναμίας μᾶλλον ἢ ὑπὸ φόβου. Εὐελπιστεῖ λοιπὸν νὰ ἐπιτύχῃ ὁμοίως τῆς θείας ἐπισκεψίας καὶ ἐνασμενίζεται τῇ ἐλπίδι ταύτῃ τῇ καλυούσῃ αὐτὸν τοῦ ἐπιβουλεύειν τῇ ἰδίᾳ ζωῇ.»

Ὁ ἀρμένιος ἀρχιεπίσκοπος ὁ ἀναφέρων τὴν θαυμασίαν ταύτην διήγησιν εἰς τοὺς καλοὺς μοναχοὺς τοῦ ἀγίου Ἀλθανοῦ εἶπε προσέτι ὅτι προσωπικῶς ἐγνώρισε τὸν Καρτάφιλον καὶ ὅτι τὸν εἶχε συμπαραλάβει ὁμοτραπέζον του ὀλίγον πρὶν ἢ ἐπιχειρήσῃ νὰ περιηγηθῇ ἀνὰ τὴν δύσιν.

Ἡ ἀμφιβολία πλέον δὲν ἦτο δυνατὴ μετὰ τοιαύτην μαρτυρίαν τοσοῦτον ἀξιοσεβάστου πρωτοιερέου, πόρρω παντὸς ψεύδους καὶ πλάνης· ὁ θρύλος ὁ περὶ τοῦ περιπλανώμενου Ἰουδαίου μετέβη ἔκτοτε ἀπὸ στόματος εἰς στόμα τοιοῦτος, οἷον συνέλεξαν οἱ τοῦ ἀγίου Ἀλθανοῦ μοναχοί, καὶ ὡς ἀνέγραψεν αὐτὸν ἐν ταῖς χρονικοῖς του. Ὁ Matthieu Paris ὅς τις ἀναφέρει ἐν ἔτει χιλιοστῷ διακοσιοστῷ πεντηκοστῷ δευτέρῳ, ὅτι ὁ Ἰωσήφ εἰσέτι ἔζη. Ὅπως ποτ' ἂν ἦ ὁ θρύλος διεξεπεραιώθη τὴν θάλασσαν, διδόθη εἰς Γαλλίαν, ὕστερον εἰς τὰς Κάτω χώρας, εἶτα εἰς Γερμανίαν, ἔνθα φαίνεται τυχῶν πλειοτέρας πίστεως καὶ συμπαιθείας ἢ ἀλλαχόθι που, ἀναμφιλέκτως διότι οἱ Ἰουδαῖοι οἱ ἐν Γερμανίᾳ ἦσαν πολυπληθέστεροί ἢ οἱ ἐν τῇ λοιπῇ Εὐρώπῃ.

Ἐν τούτοις εἰς μόνον ἱστορικὸν σύγγραφον τῷ Matthieu Paris μείναν ἔκαμε τοῦ Καρτάφιλου καὶ τῆς τιμωρίας του. Ὁ Φίλιππος Μούσκης ἐπίσκοπος Τερνέυ, ἀποθανὼν τῷ χιλιοστῷ διακοσιοστῷ ὀγδοκοστῷ δευτέρῳ ἔτει, ἐν τοῖς ἐναστίχοις χρονικοῖς του τοῖς δημοσιευθεῖσιν ὑπὸ τοῦ βαρῶνος Roiffenberg ἐν Βρυξέλλαις ἐν ἔτει 1838, μεταφράζει τὴν ἱστορίαν τοῦ μοναχοῦ τοῦ ἀγίου Ἀλθανοῦ, ὁμιλῶν περὶ τοῦ ἐπισκόπου τοῦ ἐλθόντος ἀντίπεραν τῆς θαλάσσης καὶ ἀποδράντος ἐκ τῆς

Ἀρμενίας, καθὼς καὶ τοῦ περιπλανωμένου Ἰουδαίου.

Al cief de Cans le voit — on
Rajovenir en cel roion,
Et ne morra pas voirement
jusques au jour del' jugement.

Εἶνε θαυμαστόν ὅτι ἅπαντες οἱ μεσαιωνικοὶ ποιηταί, μυθιστοριογράφοι, περιηγηταί, λογογράφοι, φιλόσοφοι, σχολιασταὶ τῶν ἁγίων γραφῶν, πλὴν τοῦ Matthieu Paris καὶ τοῦ Φιλίππου Μούσκῃ, οὐδὲν ἔγρουζαν ὡς πρὸς τὸ ὑπακείμενον τοῦ τοσοῦτον τὴν περιεργίαν τῶν δυτικῶν χριστιανῶν κατὰ τὰς σταυροφορίας προκαταλαβόντος. Αἱ ἀπεχθεῖς καταδρομαὶ τῶν Ἰουδαίων αἱ γενόμεναι ὑπὸ πάντων τῶν χριστιανῶν οὐδαμοῦ φαίνονται ἐπικαλούμεναι τὴν μεγάλην συμβολικὴν μορφήν τοῦ περιπλανωμένου Ἰουδαίου.

(ἀκολουθεῖ)

ΣΕΡΒΙΚΑ ΑΣΜΑΤΑ.

Μετάφρασις.

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΤΟΜΑΖΑΙΟΥ.

Στέλνει ὁ Κύριος ὁ Θεὸς
στέλνει τρεῖς ἀγγέλους·
—Σύρτε σεῖς, ἀγγέλοι μου,
σεῖς οὐράνιοι βότθονδες
ἀπ' τὸν οὐρανὸν εἰς τὴν γῆν.
Ταμπουράδες κάμετε
ἀπὸ ξύλο ἀρμονικὸ,
καὶ τὸν κόσμον πρέξετε
σὰν γιὰ τ' ἄνθη ἢ μέλισσα.
Κάθε πίστι βλέπετε
κάθε χώρα καὶ χωριό,
ἂν κ' ἐμὲ καὶ τ' ὄνομα
τὸ δικό μου φέρουνε.
Τότε οἱ ἀγγέλοι ἐπήγανε
ἀπ' τὸν οὐρανὸν εἰς τὴν γῆν,
ταμπουράδες κάνουνε
μ' ἓνα ξύλο ἀρμονικὸ
καὶ τὸν κόσμον ἔτρεζαν,
σὰν γιὰ τ' ἄνθη ἢ μέλισσα·
κάθε πίστι ἐκούτταξαν
κάθε χώρα καὶ χωριό.
Τὸν Θεὸν καὶ τ' ὄνομα
τοῦ Θεοῦ ὅλοι ξέρουνε.
Εἰς τὰ σπήτια ἐφθασαν
τοῦ Γαβάνου τοῦ ἄρχοντα.

Ἰαία τοῦτο ἐγένετο
τὴν ἁγία Κυριακή,
Κ' ἔρθιοι ἀπέξω ἐστάθηκαν.
Μεσημέρι ἐπέρασε,
'μέρα καλοκαιρινή·
τὰ κουνούπια διώχοντας
τὰ ποδάρια ἐπόνεσαν
καὶ τὰ χέρια τὰ ὠμορφα.
Τότε ἡ Ἑλένη φέρεται
μιὰ κυρὰ 'περίφανη'
πάνε ὀμπρὸς κι' ὀπίσω τῆς
θάλασσης δούλες ὠμορφαίς.
Κάνουν παγωνιοῦ περὰ
ἴσκιον στὸ κεφάλι τῆς.
Βγαίνει ἡ Ἑλένη φέροντας
κλόνα μὲ ξερὸ ψωμί,
τοῦ μὴ ἡμέρα ἐζύμωσε
καὶ μιὰν ἄλλη ἐψησε
καὶ μιὰ τρίτη ἐφούρτισε.
Τὸ ψωμί δὲν τὸ 'δωκε
ἡ κυρὰ ἡ περίφανη,
σὰν ποῦ ὁ Κύριος ἀγαπᾷ,
μόν' ἡ Ἑλένη τὸ 'ριξε
μὲ τὸ πόδι τὸ δεξιό.
—Πάρτε το, βρωμὸφτωχοί!
Πῶς εἶν' τοῦτος δυστυχὴς
ὁ Θεὸς ποῦ δὲν μπορεῖ
νὰ βοηθᾷ τοὺς δούλους του
καὶ σ' ἐμὲ σὰς ἔστειλε;
ἔχω ἐγὼ στὰ σπήτια μου
τὸν δικό μου τὸν Θεό.
Τοίχους 'κειὸς σιδερίνους,
καὶ τραπέζια μου ἐφίασε
ὅλο ἀσῆμι λαμπερὸ,
κάθε πλοῦτος καὶ καλὸ.
Σὰν οἱ ἀγγέλοι ἐπήγανε
βρίσκουνε τὸν Στέφανο,
δούλο γεροπούτ'ζικο
τοῦ Γαβάνου τοῦ ἄρχοντα.
Τότε λέγουν—'Ἀκουσε,
ἀδελφέ μου Στέφανε,
πόρευσε γιὰ ψυχικό.
Τότε λέει ὁ Στέφανος·
—'Ἀδελφοί μου ἀκούστε με·
'Γὼ δὲν ἔχω τίποτε
πρὸς μόνον ἓν ἄρνι.
Ἐννέα χρόνια ἐδούλευσα
τὸν Γαβάνο ἄρχοντα,
τίποτε δὲν μοῦ 'δωκε,

καὶ σὰν πλοῖο εἰς τὴν θάλασσα,
λάμνετε στὰ βάρσανα.

ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΙ ΛΕΞΕΙΣ ΠΕΡΙΦΗΜΩΝ ΑΝΑΡΩΝ. (1)

Τὸ δρᾶμα ἐτελείωσεν. — Αὐγουστος.
Καὶ σὺ Βρούτε; — Καίσαρ.
Εἰς τοῦτο συνίσταται ἡ πίστις σας; — Νέρων.
Οἱ καλόγηροι! οἱ καλόγηροι! οἱ καλόγηροι! —
Ἐξέδικος Η΄.
Εἰς χεῖράς σου, Κύριε, παραδίδωμι τὸ πνεῦμά
μου. — Τάσσο.
Ὅλον τὸ Βασιλείον μου δίδω δι' ἓν λεπτόν ὀ-
κόμη. — Ἡ Βασίλισσα Ἐλισσάβετ.
'Ἀρκετά — Λόκ.
Δὲν ὑπάρχει αἷμα εἰς τὰς χεῖράς μου. — Φρε-
δερίκος Ε΄.
Τοῦτο μόνον εἶναι ὁ θάνατος; — Γεώργιος Δ΄.
'Ἀφήσατέ με νὰ ἀκούσω ἅπαξ ὀκόμη τοὺς ἡ-
χους τούτους, οἵτινες ὑπῆρξαν ἐπὶ τόσον μακρὸν
χρόνον ἡ περηγορία καὶ ἡ χαρὰ μου — Μαζάρτ.
'Ἐσώθη — Κρόμβελ.
Ὁ Θεὸς νὰ σὲ εὐλογῆσῃ, φίλη μου — Ὁ Δό-
κτωρ Ζόνσον. — Πῶς; Ὁ ἐχθρὸς φεύγει; ἀποθνή-
σκω εὐχρηστημένος. — Ὁ στρατηγὸς Wolf.
ἔσο σπουδαῖος. — Γρότιος.
Ἡ ἀρτηρία δὲν κτυπᾷ πλέον. — Χάλλερ.
Ἰπάχομεν ὅλοι εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ ὁ Βανδὺν
μεθ' ἡμῶν — Ὁ Ζωγράφος Gainsborough.
Δόσατε μίαν ἔδραν εἰς τὸν Λαυρόλ. — Chester-
field.
Καλῶς. — Οὐάσιγκτων.
'Ἀφήσατέ με νὰ ἀποθάνω εἰς τὸν ἦχον τῆς
μουσικῆς. — Μιραβώ.
Μὴ ἀφήσατε νὰ πεινάσῃ ἡ δυστυχὴς Νέλλη,
(μικρὰ σκύλλα.) — Κάρολος Β΄.
'Ἐλεύθερος διὰ παντός — Ἄδαμς.
Πάντοτε κάλλιον πάντοτε ἡσυχότερος — Σχίλ-
λερ.
Ἠγάπησα τὸν Θεὸν τὸν πατέρα μου καὶ τὴν
ἐλευθερίαν. — Κ. Στάελ.
Φάλαγξ κατὰ μέτωπον! — Ναπολέων.
'Ἰδοὺ ἡ στιγμή τοῦ ὕπνου. — Βύρων.
Σφίγγον τὴν χεῖρά μου, ἀγαπητέ φίλε, ἀποθνή-
σκω. — Ἀλφιέρς.
(1) Τὰς λέξεις ταύτας ἀπηύθυνεν εἰς τὸ κοινὸν τῶν Ῥω-
μαίων ὁ δραματοποιὸς κατὰ τὸ τέλος τοῦ δράματος. Valet et blaudite.

πρὸς μόνον ἓν ἄρνι.
Πάντα γάλα ἐζήτησα
καὶ τ' ἄρνάκι ἀνέθρεψα.
Τώρα μ' αὖξῃσε τ' ἄρνι
κ' ἔγεινε καλλίτερον
ἀπὸ κάθε πρόβατον.
Ἄν ἐδὼ ἦταν τ' ἄρνι,
στὴν στιγμήν σὰς τὸ 'δυνα.
Πονηροὶ τζοπάνηδες
λέν νὰ μοῦ τὸ κλέψουνε.
Οἱ φτωχοὶ τοῦ κρίνουσε·
—Σ' εὐλογοῦμε, Στέφανε·
Ἄν μιᾶ ἡ καρδοῦλά σου
σὰν μιᾶ κ' ἡ γλῶσσά σου,
θὲ νᾶν τώρα ἐδὼ τὸ ἄρνι.
Βλέπει 'πίσω ὁ Στέφανος,
νὰ τ' ἄρνάκι κ' ἔργεται
στὸ χορτάρι τρέχοντας
καὶ βελάζει τρυφερά.
Τὸν τζοπάνη ἐχαίδευσεν
σὰν παιδί τὴν μάννα του.
Τ' ἀγκυλιάζει ὁ Στέφανος,
τρεῖς φορὰς τὸ φίλησε
στοὺς ἀγγέλους τὸ 'δωκε.
—Πάρτε το, ἀδελφοί φτωχοί
νᾶν γιὰ σὰς περηγορία
καὶ γιὰ μὲ παράκληση.
—Σ' εὐλογοῦμε, Στέφανε!
Τότε οἱ ἀγγέλοι ἐκούπισαν
καὶ τ' ἄρνάκι ἠφέρανε.
Σὰν οἱ ἀγγέλοι ἀνέβαιναν
ποῦνε ὁ Θρόνος τοῦ Θεοῦ
ὅλα ὁμολογήσανε
σὰν ἐγένικαν εἰς τὴν γῆ.
Κάλλια ὁ Κύριος τὰ 'ζερ
πρὸς ἐκεῖνοι λέγουνε.
Λέει ὁ Κύριος ὁ Θεός·
—Σύρτε σεῖς, ἀγγέλοι μου,
εἰς τὰ σπήτια τὰ λαμπερά
τοῦ Γαβάνου τ' ἄρχοντα·
Ποῦν' τὰ σπήτια τὰ λαμπερά
μαύρη λίμνη ἀνοίξετε,
τὴν Ἑλένη πιάσατε,
πιάσατε τὴν περίφανη·
στὸν λαιμό τῆς τὸν ψηλὸ
κακὴ πέτρα δέσατε
καὶ εἰς τὴν πέτρα δέσατε τὴν.
Ἐργισμένοι δαίμονες
πάντα νὰ τὴν σέρνετε,

Αισθάνομαι ότι αναγεννώμαι. — Βάλτερ Σκώτ.
 Ἀφήσατε νὰ ἐμβῆ τὸ φῶς. — Γκαίτ.
 Καλῶς — Οὐελλιγκτών.
 Θὰ ἐπανιδοθῶμεν — Λαμενναί.

ΠΟΙΚΙΛΙΑ.

* Ἐφημερίδες κατὰ τὸ 1848. Κατὰ τὸ 1848 Ἄγγλος τις ἠρίθμησε τὰς ἐφημερίδας, αἵτινες τότε ἐξεδίδοντο εἰς τὰς διαφόρους τῆς σφαίρας χώρας. Ἐὖρε δὲ, ὅτι ἐξεδίδοντο 6 ἐν Ἀφρικῇ, 34 ἐν Αὐστραλίᾳ, 36 ἐν Αὐστρίᾳ, 75 ἐν Βελγίῳ, 51 ἐν Καναδᾷ, 54 ἐν Δανίᾳ, 375 ἐν Ἀγγλίᾳ, 489 ἐν Γαλλίᾳ, 9 ἐν Ἑλλάδι, 4 ἐν Ἀννοβέρῳ, 80 ἐν Ἰρλανδίᾳ, 70 ἐν Σουηδίᾳ καὶ Νορβηγίᾳ, 49 ἐν Πολωνίᾳ, 20 ἐν Πορτογαλίᾳ, 168 ἐν Πρωσσίᾳ, 154 ἐν Ῥωσίᾳ, 77 ἐν Σκωτίᾳ, 51 ἐν Ἑλβετίᾳ καὶ 800 ἐν ταῖς ἠνωμέναις Πολιτεῖαις τῆς Ἀμερικῆς.

* Περὶ τοῦ ἀνθρώπου. — Κατὰ μέσον ὄρον ὁ μὲν μυελὸς τοῦ ἀνδρὸς ζυγίζεται 3 1/2 λίτρας, ὁ δὲ τῆς γυναικὸς 2 λίτρας καὶ 2/3.

Κατὰ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν ὁ σφυγμὸς ἔχει 180 παλμοὺς καθ' ἕκαστον λεπτόν· κατὰ τὴν νεότητα 80 καὶ κατὰ τὸ τέλος τῆς ἀνδρικῆς ἡλικίας 60.

Ἡ μέση τοῦ αἵματος θερμότης εἶναι τοῦ μὲν ἀνθρώπου 92 βαθμῶν, τοῦ προβάτου 102 καὶ τῆς νύσσης 107.

Τὸ αἷμα 42 ἀνθρώπων ἠδύνατο νὰ χρηρηγήσῃ ἱκανὸν σίδηρον, ὥστε νὰ σφυρηλατήσῃ τις εἰς αὐτοῦ τὴν ὕνιν ἀρότρου 24 λίτρων βάρους.

* Περὶ τῶν ζώων. — Ἡ διάρκεια τῆς ζωῆς τοῦ ἐλέφαντος εἶναι 200, 300 καὶ ἐνίοτε 400 ἐτῶν.

Νομίζεται, ὅτι ἡ ἀγρία νύσσα διατρέχει ἐν μιᾷ ὥρᾳ διάστημα 30 λευγῶν. Ἡ πτήσις τῆς χελιδόνος εἶναι ἔτι ταχύτερα· ἡ δὲ τῶν μυιῶν παρουσιάζει ταχύτητα 60 λευγῶν εἰς μίαν ὥραν.

* Γονιμότης τῶν ἐντόμων καὶ τῶν ἰχθύων. Μία βρασιλίσα μελισσῶν δύναται νὰ γεννήσῃ καθ' ἑκάστην ἐπὶ δύο μῆνας 200 ὠά, ἅτινα ἐκκολλῶνται εἰς διάστημα τριῶν ἡμερῶν.

Μία μόνη μυῖα ἐκ τοῦ εἶδους τῶν εἰς τὰς οἰκίας εὐρισκομένων γεννᾷ εἰς μίαν ὥραν (τοῦ ἔτους) 20,000,000 ὠά.

Μία φωλεὰ σφηκῶν περιέχει συνήθως 15—16,000 κελίων.

Ἐκάστη λίτρα πρινοκοκκίου περιέχει 70,000 ἐντόμων· ἐπειδὴ δὲ καθ' ἕκαστον ἔτος εἰσάγονται ἐν Εὐρώπῃ 600—700,000 λίτρων πρινοκοκκίου, εἰσάγονται ἐπομένως 42—49,000,000,000 ἐντόμων.

Ὁ κυπρίνος, ἡ πέρκη γεννᾷσι 50—200,000 ὠά· ἡ ἀρίγγα 20—30,000 τὸ σκαμβρίον 400—500,000· ὁ καλλαρίας (mogue) 2—3,000,000· ὁ δὲ σκλομὸς γεννᾷ καθ' ἕκαστον ἔτος 8—10,000,000 ὠά.

* Χρήσις τοῦ κοκκοφοίνικος. — Ὁ κοκκοφοίνιξ χρησιμεύει τοῖς Ἰνδοῖς εἰς κατασκευὴν ἄρτου, οἴνου, ὕδατος, βρακίου, ὄζου γάλακτος, ἐλαίου, μέλιτος καὶ σκικχάρως.

Τοῖς παρέχει ἐκ τῶν φύλλων, τῶν κλάδων καὶ τῶν ἰνῶν αὐτοῦ βελόνας, νῆμα, ἐνδύματα, ἀγγεῖα, κάνιστρα, χάρτιν καὶ ὑφάσματα.

Ω.

ΠΟΛΗΣΕΙΣ ΠΕΡΙΦΗΜΟΙ. (1)

Ἐν ἀντίτυπον τῶν διηγημάτων τοῦ Βοκκακίου, ἔκδοσις Ἐνετίας τοῦ ἔτους 1474, ἐπωλήθη διὰ τὸ σπάνιον 2260 λίρας στερλίνας. Τὸ ἐλεφαντοκόλλητον σκαμνίον τὸ δοθὲν παρὰ τῆς πόλεως Λουβέκης εἰς τὸν βασιλέα τῆς Σουηδίας Γουστάβον Βάσαν ἠγοράσθη ἐπὶ δημαπρασίας τῷ 1823, 58,000 φλωρίνια, ἧτοι περίπου 120,000 φράγκα. Ἐν βιβλίον φέρον τὴν ἰδιόχειρον ὑπογραφήν τοῦ Σακεσπέρου καὶ ἀνήκον ποτὲ εἰς τὸν ποιητὴν τοῦτον, ἐτιμήθη 120 λίρας στερλίνας. Τῷ 1816 ὁ Λόρδος Σατέσβουρις ἔδωκε δι' ἑνα ὀδόντα τοῦ Νεύτωνος 730 λίρας στερλίνας, τουτέστι 46,550 φράγκα, καὶ ἐσφῆκωσεν αὐτὸν ἐν τῇ σφενδόνη τοῦ δακτυλιδίου του. Ὅτε ἐγένεον ἡ μετακομιδὴ τῶν λειψάνων τοῦ Ἀβαιλάρδου καὶ τῆς Ἐλουησίας ἐκ τοῦ ἐν Παρισίοις νεκροταφείου (α), λέγεται ὅτι εἰς Ἄγγλος προσέφερεν 100,000 φράγκα, δι' ἑνα ὀδόντα τῆς Ἐλουησίας. Ἐν ἔτει 1820 τὸ κρανίον

(1) Βλέπε καὶ τὰ ὑπὸ τὸν τίτλον «Πολύτιμα κειμήλια» ἐν σελ. 568 Τ. Α'. Χρυσάλλιδος.

(α) Διαβόητος εἶναι οἱ ἔρωτες τοῦ Ἀβαιλάρδου, τοῦ μεγαλοφυοῦς τούτου φιλοσόφου καὶ θεολόγου τοῦ Μεσαίωνος, καὶ τῆς μαθητρίας αὐτοῦ Ἐλουησίας, ἡ καταδρομὴ αὐτῶν, ὁ μοναχικὸς βίος των, καὶ ἡ ἐκ τοῦ μοναστηρίου πλήρης περιπαθοῦς ποιήσεως ἀλληλογραφία τῶν δύο ἐραστῶν ἢ συζύγων. Ἐκ τούτου καὶ ὁ Ῥουσσὸς ἐπέγραψε τὸ μυθιστόρημά του

Νέαν Ἐλουησίαν La nouvelle Eloise.

τοῦ φιλοσόφου Καρτεσίου ἠγοράσθη παρὰ τινος εἰς τὴν μετρίαν τιμὴν 99 φράγκων. Μία παλαιὰ καὶ ἐφθαρμένη φενάκη τοῦ φιλοσόφου Καντίου εὗρεν ἀγοραστὴν εἰς 200 φράγκα· τῷ δὲ 1822 μία ἄλλη φενάκη τοῦ Στερνίου (συγγραφέως Ἀγγλοῦ) δημοπρατηθεῖσα κατεκυρώθη, μετὰ πολλὴν καὶ ἐνθερμον διαμάχην τῶν ἀγοραστῶν, εἰς τὴν τιμὴν 200 γουίνεων, δηλαδή 5340 φράγκων. Κάποιος Φραγκίσκος Βουρδέττος ἠγόρασεν ἀντὶ 12,750 φράγκων δύο κονδύλια δι' ὧν ὑπεγράφη ἡ ἐν Ἀμιεναῖ (Amiens) συνόμολογηθεῖσα συνθήκη τῇ 27 Μαρτίου 1801. Μία δὲ εἰκὼν τοῦ περιφθόμου Ἰσπανοῦ Ζωγράφου Μυρίλλου παριστώσα τὴν Θεοτόκον, καὶ ἐκτεθειμένη νῦν εἰς τὸ Μουσεῖον τοῦ Λουβροῦ, ἠγοράσθη κατὰ τὴν πώλησιν τῆς πινακοθήκης τοῦ στρατάρχου Σούλτ, φράγκα 500 χιλιάδας, ἡμισυ ἑκατομμύριον!

Ἑλληνικὴ τοῦ Θιέρσου καταγωγή.

Γνωστὸν ὑπάρχει ὅτι οἱ δύο ἀδελφοὶ Σενιέροι, Ἀνδρέας ὁ Λυρικὸς ποιητὴς, καὶ Ἰωσήφ ὁ τραγωδιοποιός, ἐγεννήθησαν ἐκ μητρὸς Ἑλληνίδος, ἣν ὁ πατὴρ αὐτῶν ἐνουμφεύθη πρόξενος ὢν τῆς Γαλλίας ἐν Κωνσταντινουπόλει, περὶ τὰ μέσα τοῦ δεκάτου ὀγδόου αἰῶνος. Ὀλίγοι ὅμως γινώσκουσιν ὅτι καὶ ὁ ἑνδοξὸς πολιτικὸς καὶ ἱστοριογράφος Θιέρσος φέρει αἷμα ἑλληνικὸν εἰς τὰς φλέβας του. Ἰδοὺ τί περὶ τούτου λέγει ὁ Κ. Ἐρξίκος Λατούχιος (H. de Latche) ὁ πρῶτος ἐκδότης τὰ ποιήματα τοῦ Ἀνδρέου Σενιέρου, καὶ καταστήσας γνωστὸν εἰς τὴν Εὐρώπην τὸν τέως ἄγνωστον ποιητὴν. «Sa mère était une Grecque dont l'esprit et la beauté sont célèbres. Elle était propre soeur de la grand mère de M. Thiers. Ce dernier est donc, à la mode de Bretagne, neveu d'André Chenier.» Ἢτοι· «ἡ μήτηρ αὐτοῦ (τοῦ Ἀνδρέου Σενιέρου) ἦτον Ἑλληνὶς περίφημος διὰ τὸ πνεῦμα καὶ τὴν καλλονὴν της, αὐταδέλφη τῆς μάμμης τοῦ Κ. Θιέρσου· εἶναι ἄρα οὗτος, κατὰ τὴν γενεαλογικὴν μέθοδον τῆς ἐν Γαλλίᾳ Βρετανίας, ἀνεψιὸς τοῦ Ἀνδρέου.»

Ὅστε ἂν οἱ ποιηταὶ τῆς νέας Ἑλλάδος συγγενέωσι μετὰ τῶν ἀδελφῶν Σενιέρων, δύνανται καὶ οἱ διπλωμάται ἡμῶν νὰ καυχῶνται ἐπὶ τῇ μετὰ τοῦ Κυρίου Θιέρσου, ἂν καὶ ὀλίγον τι πλέον μακρυνῇ, συγγένειά των.

I. K.

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΠΑΣΧΑ.

Ἡ ἡμέρα αὕτη ἦτις ἐλύτρωσε τὸ ἀνθρώπινον γένος ἐκ τῆς ἁμαρτίας ἐφθασεν. Ἐφθασε καὶ πάντες λησμονοῦντες τὰ πάθη καὶ τὰς ἐριδας ἀσπάζονται ἀλλήλους καὶ ἀφ' ὧν τῶν στομάτων μία φωνὴ ἀντηχεῖ «Χριστὸς Ἀνέστη.»

Χριστὸς Ἀνέστη νέοι γέροι καὶ κόραις,
 Ὅλοι μικροὶ μεγάλοι ἐτοιμαστῆτε
 Μέσα σταῖς ἐκκλησίαις ταῖς δαφνοφόραις
 Μὲ τὸ φῶς τῆς χαρᾶς συμμαζεχτήτε·
 Ἀνοίξετε ἀγκαλιὰς εἰρηνοφόραις
 Ὅμπροστά στοὺς Ἄγιους καὶ φιληθῆτε.
 Φιληθῆτε γλυκὰ χεῖλη μὲ χεῖλη,
 Πέστε Χριστὸς Ἀνέστη ἐχθροὶ καὶ φίλοι (1).

Καὶ ἀληθῶς ἡ ἡμέρα αὕτη τῆς λαμπρᾶς εἶναι ἡ ἐπισημοτέρα ἑορτὴ διὰ τὸν Χριστιανὸν, διότι κατ' αὐτὴν βλέπει τὴν ἄπειρον ἀγαθότητα τοῦ Πλάστου, πέμψαντος τὸν μονογενῆ αὐτοῦ υἱὸν ὄπως ἐκ τοῦ ὕψους τοῦ σταυροῦ σώσῃ τοὺς ἀνθρώπους. Καὶ ὁ σταυρὸς ὅστις μέχρι τοῦ Χριστοῦ ἦτο τὸ σύμβολον τῆς ἀτιμώσεως ἐγένεον ἐκτοτε τὸ σύμβολον τῆς αἰωνίου παρηγορίας, καὶ ἀπεκατέστη ἡ σημασία, τὸ λάβαρον ὡς εἶπειν, ὀλοκλήρου τοῦ ἀνθρώπινου γένους· διότι ἀποῦ χρησιμεύει ὡς κόσμημα τῶν παρθένων, καὶ παράσημον τῶν πολεμιστῶν, συνάγει τοὺς τελευταίους μας στεναγμοὺς καὶ ἐπὶ τέλους καλύπτει τοὺς τᾶφους μας.

Ἐνταῦθα ἡ ἑορτὴ τοῦ Πάσχα ἐτελέσθη κατὰ τοὺς συνήθεις τύπους. Τὸ μεσονύκτιον ἀκριβῶς ὁ βασιλεὺς ἀνεχώρησεν ἐκ τῶν ἀνακτόρων καὶ πορευθεὶς εἰς τὴν Μητρόπολιν ἀνέβη εἰς τὸ κατασκευασθὲν θεωρεῖον. Τότε ὁ μητροπολίτης ἐξεφώνησε τὸ Χριστὸς ἀνέστη καὶ εὐθὺς τὰ πυροβόλα ἀντεπεκρίθησαν ἐκ τοῦ ὕψους τοῦ λόφου τῶν Νυμφῶν, αἱ δὲ βοκέται, τὰ Βεγγαλικά καὶ τὰ ἀνημένα κηρία διεσπαρμένα εἰς ἅπασαν τὴν πλα-

(1) Σολωμοῦ ἡ ἡμέρα τῆς λαμπρᾶς.

τείαν παρίστων ώραϊον θέαμα. Μετά ταῦτα ὁ βασιλεὺς εἰσῆλθεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἔνθα ἔμεινε μέχρι τοῦ τέλους τῆς λειτουργίας.

Ἐχομεν ὑπ' ὄψιν μας ἐπιστολὴν ἐκ Κερκύρας περιγράφουσαν τὴν ἐορτὴν τοῦ Πάσχα ἐν τῇ πόλει ταύτῃ. εἰς γνωστὸν εἰς Κέρκυραν μέχρι τοῦδε ἐκτός δὲ τῆς τριωνέκκλησιων αἱ λοιπαὶ ἐτέλουν τὴν τελετὴν τοῦ Πάσχα τὴν ἡμέραν. Ὡς ἐφέτος μετὰ τὴν ἀφίξιν τοῦ Ἑλλ. στρατοῦ τὸ ἔθιμον τοῦτο ἔλαβε πλεοντέραν ἔντασιν. Παραθέτομεν αὐτολεξεί τὴν ἐπιστολὴν.

Κερκύρα 6/18 Ἀπριλίου 1865.

«Χριστὸς Ἀνάστη! Πόσον σὰς ἐπεθύμησα τὰς ἡμέρας ταύτας εἰς Κέρκυραν διὰ νὰ ἐορτάσῃτε καὶ σεῖς τὸ Χριστὸς ἀνάστη μετὰ τῶν ἀδελφῶν μας ἐκεῖ, ὅπου ἕως πρὸ ὀλίγων μηνῶν ἠκούετο τοῦ ξένου ἢ ἀφιλος φωνῆ, καὶ νὰ ἴδῃτε εἰς τὰ φρούρια μας τὴν κνίσσαν τῶν ὀππομένων ἀρνίων. Δὲν ὠνειροπολήσατε καὶ ὑμεῖς ὅτι θὰ κάμητέ ποτε τὴν Ἀνάστασιν εἰς τὸ φρούριον μετὰ τοῦ στρατοῦ μας; ἐγὼ πολλάκις μικρὸς τὸ ἐπανελάμβανα, ὅτε μάλιστα ἐκτίζετο ἢ ἐν αὐτῷ ἐκκλησίᾳ ἤδη τὸ ἐπραγματοποίησα.

Μετέβην πρὸ τοῦ μεσονυκτίου εἰς τὸ φρούριον, ἔνθα εἰς τὸ μέσον τῆς πρὸ τῆς ἐκκλησίας μεγάλης πλατείας ἦτο ἠτοιμασμένη τράπεζα μετὰ τὴν εἰκόνα τῆς Ἀναστάσεως. Ὁ στρατὸς πέριξ ἐσχημάτιζε τετράγωνον εἰς μίαν δὲ αὐτοῦ πλευρὰν ἕστασαν ὁ νομάρχης, ὁ στρατηγὸς, ὅλον τὸ ἐπιτελεῖον, ἄρα δὲ ἐπεκράτει σιωπὴ τὸ μεσονύκτιον ἀκριβῶς ἐγένετο ἢ ἀνάστασις, τὴν ὁποίαν ἐχαιρέτησαν οἱ κκνονοβουλισμοὶ τοῦ φρουρίου. Ἡ νύξ ἦτο ὠραία τὰ ἐκ βήτηνης πυρᾶ ἄτινα ἐκαίοντο εἰς τὰ πέριξ ὑψώματα, τὸ πλῆθος τῶν κηρίων, αἱ λαμπραὶ στολαὶ, ἢ μουσικὴ, παρίστων μαγικῶν θέαμα καὶ συνεκίνουν καὶ τοῦ μᾶλλον ψυχροῦ πρὸς τὰ ἐθνικὰ τὴν καρδίαν. Ἄν καὶ δὲν ἦτο κελῶς διαδεδομένον εἰς τὴν πόλιν, παρευρέθησαν ὅχι ὀλίγοι πολῖται, οἵτινες ἔμειναν ὑπερευχαριστημένοι. Οἱ στρατιῶται περικόσμησαν μετὰ ἀρκετὴν φιλοκαλίαν τοὺς στρατῶνάς των μετὰ τράπικα ὄπλων, μετὰ σημαίας, μετὰ κλάδους δένδρων δάφνης, εἰκόνας. Ἡ εἰσοδος ἦτο ἐλευθέρως εἰς ἅπαντας, ἀδικόπως ἄπειρος λαὸς τῆς πόλεως καὶ τῶν χωρίων καὶ προαστείων τοὺς ἐπεσκέφθη. Τὰ τοιαῦτα ὡς καὶ αἱ λιτανεῖαι, αἵτινες ἀπὸ τῶν Βαίων ἤρχιταν ἐπενήργησαν πολλὸν εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ λαοῦ.

Τὴν ἄλλην ἡμέραν ἦτο γεῦμα τοῦ πυροβολι-

κοῦ εἰς τὴν ἡμέραν νὰ παρευρεθῶ ἅπαντες δὲ οἱ παρευρεθέντες συνεκινήθησαν μέχρι θακρῶν. Ἡ τράπεζα ἦτο παρεσκευασμένη εἰς τὸ ὑπαιθρον κάτωθεν τῶν στρατῶνων, ἐστρωμένη μετὰ δάφνης, φέρουσα τὰ κόκκινα αὐγά. Ἀφοῦ οἱ στρατιῶται συνήχθησαν, ἦλθον ὁ διοικητὴς τοῦ τάγματος Ἀργυρόπουλος, ὁ ἀρχηγὸς τῶν ἐπιτελῶν Μάνος καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ πυροβολικοῦ καὶ ἔλαβον θέσιν εἰς τὸ κέντρον τῆς τράπεζης. Μετὰ τὸν βασιλικὸν ὕμνον ἤρχησε τὸ γεῦμα μετὰ τὸ Χριστὸς ἀνάστη τῶν ὡν συνέκρουσαν τὰ ὄρα τῶν ἀξιωματικῶν μετὰ τοὺς στρατιῶτας καὶ ἡ εὐθυμία προέβαινε, παικνιζούσης τῆς μουσικῆς. Ὁ Ἀργυρόπουλος προέβην ὑπὲρ τοῦ βασιλέως, μετὰ ταῦτα ὑπὲρ τοῦ σώματος τοῦ πυροβολικοῦ πρὸς τὸ ἐξέφρασεν ὡς διοικητὴς τὴν εὐαρέσειάν του διὰ τὴν πειθαρχίαν του καὶ πρόδόν του καὶ ἄλλαι ὑπὸ διαφόρων προπόσεις ἔγειναν, ἐπευφημοῦντος καὶ τοῦ παρευρισκομένου λαοῦ. Ἐρχισαν ἔπειτα οἱ στρατιῶται τὰ ἄσματα μετ' ὃ προσεκλήθησαν νὰ λάθωσι μέρος εἰς τὸν ἐθνικὸν χορὸν σινηθήθησαν λοιπὸν ἀναμέσον στρατιῶται καὶ ἀξιωματικοὶ καὶ ἤρχισαν τὸν τζάμικον.

Ἀπελθόντων ἔπειτα τῶν ἀξιωματικῶν ἐξηκολούθησαν τοὺς χοροὺς οἱ στρατιῶται μετὰ πολλῆς ἡσυχίας. Τοιουτοτρόπως διήλθον αἱ ἄγαι ἢ μέραι τοῦ Πάσχα».

Ἀλλὰ καὶ ἡ 25 Μαρτίου ἐορτάσθη εἰς Κέρκυραν ἀρκετὰ καλὰ, καὶ μετὰ πλεοντέραν ἢ ἄλλοτε ὡς ζωηρότητα. Δύο τρόπαια ὄπλων καὶ εἰκόνας ἐστήθησαν πρὸ τῆς εἰσοδοῦ τοῦ φρουρίου ὃ δὲ ἀνδρῶν τοῦ Σουλεμβούργου τοῦ τὴν Κέρκυραν ἀπὸ τοὺς Τούρκους ἐλευθερώσαντος ἐστέφθη μετὰ στέφανον ἐκ δάφνης. Δοξολογία ἐψάλη τὴν μεσημβρίαν ἐν τῷ ναῷ τοῦ πολιούχου Κερκύρας Σπυρίδωνος, τὸ δὲ ἐσπέρας ἦν φωτοχυσία καθ' ἅπασαν σχεδὸν τὴν πόλιν.

ΕΥΘΥΛΗΜΟΣ.

ΑΙΝΙΓΜΑ.

Ἐάν τρέχῃς δὲν με βλέπεις
Θὰ με ἴδῃς ἂν περπατῇς.
Ἐάν στέκεσαι με χάνεις.
Θὰ με ἴδῃς ἐάν σταθῇς.

Ἡ ΕΠΑΥΛΙΣ ΤΗΣ ΟΖΕΡΑΙΗΣ.

(Συνέχεια ἀπὸ φυλλ. 54).

τοῦ παραθύρου πάλιν ἄλλ' ἄς ὀμιλήσωμεν ταχύτερον ἐνόσω λείπει ἢ γυνή μου, καὶ μάθετε μετὰ τοὺς ἄλλους ἐμπιστεύομαι τὴν ἐπαυλίαν τῆς Ὀζεραίας εἰς ἄνθρωπον ὡς ὑμᾶς.

Ὁ Ραβινότος ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ θυλακίου του κερρατίνην ταμβακοθήκην, προσέφερε νὰ λάβῃ ἐξ ἀπῆς εἰς τὸν Γρανσάμ, ὅστις ἀπεποιήθη, καὶ ἐβρίφησεν ἀπνευστεὶ μεγάλην δόσιν ταμβάκου.

— Λέγετε λοιπὸν, εἶπε μετὰ ὕψος ἐπίσημον.

— Θὰ μάθητε λοιπὸν, Ραβινότε, ὅτι ἂν ἀποπέμπω τὸν Λαμβέρτον, πράττω τοῦτο διότι ἔχω περὶ τῆς Ὀζεραίας σχέδια, τὰ ὅποια θὰ με συνδράμῃτε νὰ ἐκπληρώσω. Οἱ Λαμβέρτοι οὗτοι ἦσαν λίαν ἀφωσιωμένοι εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν Σανσομόν, καὶ ἂν ἐμάντευσατε τὸν σκοπὸν μου, θέλω ν' ἀποφύγω φρικώδη τινα περίστασιν. Δὲν ἀγνοεῖτε ἀναμφιβόλως ὅτι τὸ κτήμα τῆς Ὀζεραίας ἀνήκει εἰς τὴν γυναῖκά μου, καὶ ὅτι μόνον τὴν ἐπιεσπίαν του νέμομαι.

Ὁ Ραβινότος ὑπεμεϊδίασεν.

— Ἐνοῶ, εἶπεν ἡσύχως, ἂν ἢ σύζυγός σας ἀποθάνη, τὰ πάντα περιέρχονται εἰς τὸ μικρὸν σας, καὶ τὰ μικρὰ εἶνε τόσον ἀχάριστα!

Ὁ Κάρλος προσεποιήθη ὅτι δὲν ἤκουσε τὴν παρατήρησιν ταύτην.

— Ἡ προσωπικὴ μου περιουσία εἶνε περιορισμένη, εἶπε, καὶ αἰσθάνομαι ὅτι ἔχω ἀνάγκην νὰ ἐπαυξήσω τὰ εἰσοδήματά μου δι' ὄλων τῶν δυνατῶν μέσων. Ἄλλως τε ὑπάρχουσιν εἰς Ὀζεραίην πηγαὶ πλοῦτου, ἃς οὐδέποτε ἐστοχάσθησαν νὰ ἐκμεταλλευσθῶσιν. Οἱ Σανσομόν ἐκεῖνοι ἦσαν γελοιοῦδες μωροὶ, καὶ δὲν θέλω νὰ τοὺς μιμηθῶ.

— Πολὺ καλὰ! ἀνέκραξεν ὁ ἀγρονόμος· τόρα βλέπω διατὶ πρὸ ὀλίγου εἶπατε νὰ κόψωμεν τὰ δένδρα, ἐνῶ μὰ τὴν τιμὴν μου! ἔχετε τὰ ὠραιότερα δένδρα τοῦ τόπου!

— Καὶ ὅμως εἴμεθα ἠναγκασμένοι, εἶπεν ὁ Γρανσάμ μετὰ ἦθος περιαλγῆς, τὸν χειμῶνα τοῦτον νὰ κόψωμεν τοὺλάχιστον ἓν μέρος. Τὰ ξύλα εἶνε σπάνια καὶ ἀκριβὰ εἰς τὰ περίχωρα, ὥστε θὰ ὠφελῆθωμεν μεγάλως.

— Ναί, ἀλλὰ τὸ κτήμα θὰ γυμνωθῇ δένδρων καὶ θὰ χάσῃ τὸ τρίτον τῆς ἀξίας του· τέλος, αὐτὸ δὲν με ἐνδιαφέρει. . . ἔχετε καὶ ἄλλο;

— Ἄγνοῦ, Ραβινότε, ἂν ἐνόητε καλῶς τὰ σχέδιά μου, ἐξηκολούθησεν ὁ Γρανσάμ χαμηλῶν ἀ-

κόμη τὴν φωνήν. Θέλω, καταλαμβάνετε, τὸ κτήμα νὰ μοὶ ἀποφέρῃ πρὸς τὸ παρὸν ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερα χρήματα, ἔστω καὶ ἂν ὀλίγον βραδύτερον. . .

— Πολὺ καλὰ! ἀφήσατε αὐτὸ εἰς ἐμὲ, καὶ ἐγὼ γνωρίζω τί θὰ πράξω. . . Ἀμα μοὶ δώσατε ἄδειαν νὰ πράττω ὅ,τι θέλω, δυνάμεθα νὰ συμφωνήσωμεν. . . Κατὰ τὰ τρία ἔτη, κατὰ τὰ ὅποια θὰ διαρκέσῃ ἡ ἐκμίσθωσίς μου θέλω σὰς πληρωσῇ τριάκοντα χιλιάδας φράγκων κατ' ἔτος, ἦτοι τὸ διπλάσιον τῶν ὅσων ἐπλήρωσεν ὁ Λαμβέρτος. Περελθόντων ὅμως τῶν τριῶν ἐτῶν, δὲν ἀνακατόνομαι πλέον. Καὶ ἤρχισε νὰ γελά.

— Εἶχον δίκαιον, εἶπε φαιδρῶς ὁ Γρανσάμ, νὰ νομίζω, Ραβινότε, ὅτι εἴσθε ὁ ἄνθρωπος τὸν ὁποῖον ἐχρειαζόμην. Βλέπω ὅτι συμφωνοῦμεν καὶ ἐλπίζω ὅτι ἔκτοτε ἢ Ὀζεραίη θ' ἀλλάξῃ φάσιν.

— Θὰ τὴν ξυρίσωμεν τόσον καλὰ, ὅσον ὁ ξυρὸς τοῦ μαστρο-Πουλέττου, τοῦ κουρέως, ξυρίζει τοὺς πώγωνας, εἶπεν ὁ μέλλον ἀγρονόμος καγαχάζων.

— Οἱ ἄθλιοι! ὑπετονθόρισεν ἔξωθεν ὑπόκωφός τις φωνὴ, θέλουσι νὰ ἐρημώσωσι τὴν Ὀζεραίην.

Καὶ αὐτοχρόνως σκιά τις ἀπειλητικὴ ὠρθώθη πρὸ τοῦ παραθύρου τοῦ κήπου ἐκ νέου, ἀλλὰ θόρυβός τις αἰφνίδιος τὴν ἔκαμε νὰ γείνη ἄφαντος παραχρῆμα. Ἦτον ἢ Ἀδελαΐ; εἰσερχομένη εἰς τὸ ἐστιατόριον.

Ἐναντίον τῶν ἐπιπόνων προσπαθειῶν οὐδὲ εἶχε καταβάλλει ἢ Κ. Γρανσάμ ὅπως φαιδρῶν τὴν φυσιογνωμίαν τῆς, ὅλον τὸ πρόσωπόν τῆς ἐπρόδιδε τὰς σφοδρὰς συγκινήσεις, ἃς πρὸ μικροῦ εἶχεν ὑποστῆ. Τὸ βᾶδιμά τῆς ἦτον ἀσταθές, τὸ πρόσωπόν τῆς ὠχρὸν καὶ οἱ περιεκομμένοι ὄφθαλμοὶ τῆς ἔφερον ἀκόμη ἔχνη θακρῶν. Εἰς τὴν θέαν τῆς οἱ τέως συνδιαλεγόμενοι ἐφάνησαν ὀλίγον ταραχθέντες, καὶ ὁ μὲν Ραβινότος ἐγερεῖται ἐχαιρέτησε μετὰ ὕψος ἐπιτετηθευμένον καὶ γελοῖον, ὃ δὲ Γρανσάμ ἐπροχώρησε πρὸς τὴν γυναῖκά του, ἥτις εἶχε μόλις τὴν δύναμιν νὰ στηριχθῇ. . .

— Ἦλθατε λοιπὸν, φιλότατη Ἀδελαΐς μου, εἶπε μετὰ τὴν ὑποκριτικὴν καὶ μειλίχιον φωνὴν του ἀσπαζόμενος αὐτήν. Δὲν πρέπει νὰ σὰς συμβουλευθῶ περὶ τῆς μεγάλης ὑποθέσεως, ἣν πρόκειται νὰ περατώσω μετὰ τὸν ἀγαθὸν ἄνθρωπον, τὴν εὐγενεῖαν του, τὸν κύριον Ραβινότον, τὸν νέον ἀγρονόμον μας; . . .

— Καὶ δούλον σας, κυρίως, εἶπεν ὁ χωρικός προσπαθῶν νὰ λάβῃ ἦθος ἐπίχαρι.

Ἡ νέα γυνὴ ἀπήντησε διὰ χειρονομίας βεβήχης.
— Ἐρχεσθε εἰς κατάλληλον ὄραν, Ἀδελαίς, ἐξηκολούθησεν ὁ Γρανσάμ μετὰ γλυκύτητος, διὰ νὰ μάθητε πόσον ἡ οικογένειά σας ἐζημιούτο ἐκ τῆς πρὸς τοὺς Λαμβέρτους αὐτοὺς ἀπεριόριστου ἐμπιστοσύνης της. Ἡ Ὄζεραιὴ δὲν ἀπέφερε μέχρι τοῦδε εἰμὴ δεκαπέντε χιλιάδων φράγκων πρόσδοτον ἠξέστερε πόσον μοὶ προσφέρει ὁ Ραβινότος; Τριάκοντά χιλιάδας φράγκων, φιλιότη, τριάκοντα χιλιάδας! Ἐπειτα μοὶ κατηγορεῖτε τὴν αὐστηρότητα μου καὶ ἐκθειάζετε τὴν τιμιότητα τῶν παυόρων ἐκείνων.

— Κάρολε, εἶπεν ἡ Ἀδελαίς με ἤθος; περίλυπον καὶ ἀφροκλήμον, κυχόνην ἐκείνος ὅστις ἔκκευ προσφορὰν τοσοῦτον ἐπωφελεῖ νὰ ἴδωται νὰ ἐκπληρώσῃ τὰς ὑποχρεώσεις του μετὰ τῆς αὐτῆς εὐθύτητος.

— Ἀμφιβάλλετε περὶ τῆς εὐθύτητός μου! κυρία, ἀνέκραξεν ὁ ἀγρονόμος με τόνον ἐνκρέτου ἀγανακτικῶς· δύναμαι νὰ ὀρκισθῶ . . .

— Ἀφήσατε, ἀφήσατε, εἶπεν ὁ Γρανσάμ πρὸς τὸν προστατευόμενόν του· δὲν πρέπει νὰ λησμονήσητε ὅτι ἡ κυρία ἔχει ἀδυναμίαν εἰς αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλ' αὐτὴ δὲν θὰ διαρκέσῃ πολὺ. Θὰ σὰς ἀγαπήσῃ ἐντὸς μικροῦ καὶ θὰ γείνη καλὴ κυρία δι' ὑμᾶς ὡς καὶ διὰ τοὺς ἄλλους . . . Λοιπὸν, ἐξηκολούθησε φαιδρῶς, ἃς καθήσωμεν εἰς τὴν τράπεζαν, καὶ πιστεύω τὰ πάντα νὰ ἐξομαλύνωμεν πρὶν τοῦ προγεύματος.

Ἡ Ἀδελαίς κατὰ τὴν συνδιάλεξιν ταύτην ἦτον ἀνήσυχος, τεταραγμένη καὶ δύσθυμος.

— Κάρολε, εἶπε με φωνὴν ἀσθενῆ καὶ νεύοντα ὀρθαλμῶς· συγχωρήσατέ μοι ἂν δὲν παρευρεθῶ εἰς τὸ πρόγευμα. Ἐπιθυμῶ νὰ σὰς ὁμιλήσω μίαν στιγμὴν διὰ νὰ σὰς ἀνακοινώσω ἕν νέον . . .

— Ἐν νέον; ἠρώτησεν ὁ Γρανσάμ ῥίπτων ἐπ' αὐτῆς βλέμμα ὑπονοίας.

— Ὄ! ὄχι ἐδῶ, ἐνώπιον τοῦ ξένου, ἐψιθίρισεν ἡ Ἀδελαίς.

— Λοιπὸν μετὰ τὸ πρόγευμα, ὅταν θὰ τελειώσω τὴν μετὰ τοῦ Ραβινότου ὑπόθεσίν μου, εἶπεν ὁ σύζυγός της, φοβούμενος μὴ ὁ νέος ἀγρονόμος μετανοήσῃ καὶ δι' αὐτὸ μὴ θέλων οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν νὰ μακρυνθῇ αὐτοῦ, μέχρι τῆς ὀριστικῆς ἐκμισθώσεως.

— Κάρολε! Κάρολε! ἐπνεύλαθεν ἡ νέα γυνὴ ἐπιμόνως, ἂν ἐγνωρίζετε . . .

Ἀκόμη ἰδιοτροπίας! νεῦρα τεταραγμένα! φαν-

ταπλιόπληξια! εἶπεν ὁ Γρανσάμ εὐθύμως. Ἰδατε ἀναμφιβόλως πάλιν αὐτοὺς τοὺς Λαμβέρτους καὶ σὰς ἐγέμισαν τὴν κεφαλὴν μετὰ τὰ παράπονα καὶ τὰς ὑποσχέσεις των! Ἄς ἀφήσωμεν αὐτὰ, κυρία· τόρα εἰμὶ ἀπασχολημένος, σκέφθητε ὅτι ἀναχωροῦμεν αὔριον τὸ πρῶτ' καὶ ὅτι ὁ καιρὸς ἐπείγει.

Καὶ ἐπλησίασεν ἀποτόμως πρὸς τὸν Ραβινότον, ὅστις ἤκουε μετὰ τὸ ἕν οὖς. Ἡ δυστυχὴς Ἀδελαίς ἐξέπεμψε βρονὴν στεναγμῶν, καὶ ἐξῆλθεν ἵνα δώσῃ τὰς πρὸς ὑπερσίαν τῆς τράπεζης διαταγὰς, ὅτε φωνὴ τις ἀντηχῆσασα εἰς τὸ παρακείμενον δωμάτιον, τὴν ὑπεχρέωτε νὰ σταθῇ· δοῦσα δὲ προσοχῆν, ἔμεινεν ὡς κεραυνόπληκτος.

— Πρέπει νὰ τῷ ὁμιλήω! ἔλεγεν ἡ πνευστιώσα ἐκείνη καὶ διακοπτομένη φωνῆ, πρέπει νὰ ἴδω ἄνευ ἀναβολῆς τὸν Κ. Γρανσάμ.

Τῇ ἀπεκρίθησάν τι ὑπερ ἡ Ἀδελαίς δὲν ἐδυνήθη νὰ ἀκούσῃ· ἡ δὲ φωνὴ ἐπανελάθε μετὰ τόνον ὑψηλότερον.

— Σὰς ἐπνεύλαθα ὅτι εἶνε μεγάλη ἀνάγκη νὰ ἴδω τὸν κύριόν σας ἀμέσως· ὑπάγετε νὰ τὸν εἰδοποιήσητε ὅτι . . .

— Τί διάβολος εἶνε; ἀνέκραξεν ὁ Γρανσάμ μετ' ἐκπλήξεως.

Ὁ ἀγνωστός ἤκουσεν ἀναμφιβόλως τὴν φωνὴν ταύτην, διότι εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἐστιατόριον. Ἐνῶ δὲ ἡ Ἀδελαίς ἐξέπεμπε κραυγὴν σπαρακτικὴν καὶ ἐξίπτετο ὀπισθεν, ὁ Ἀλφρέδος Δουκλέρκ, εἰσῆλθε κατεσπευσμένως μ' ἐνδύματα ἐν ἀταξίᾳ καὶ βορβόρῳ, ἄνευ πύλου, καὶ με βεβρεγμένον ὑπὸ τοῦ αἵματος πρόσωπον.

— Τίς εἶνε ὁ ἄνθρωπος αὐτός; Τί θέλει; εἶπεν ὁ Γρανσάμ βραδύων βήματά τινε πρὸς αὐτόν.

Ὁ Ἀλφρέδος ἔμεινε βωβῶς ἐν μέσῳ τοῦ ἐστιατορίου. Τὸ αἰσθητικὸν τῆς γενειοπροσόνης καὶ φιλικῆς ὀφθαλμίας, ὑπερ τὸν ὠδήγησεν εἰς τὴν οἰκίαν ταύτην διὰ νὰ σώσῃ τὴν ζωὴν τοῦ ἐπυχθοῦς ἀντιζήλου του, δὲν τῷ εἶχε δώσει καιρὸν νὰ σκεφθῇ ἄλλο τι, καὶ τόρα μόνον ἤρξατο κατανοῶν τὸ ἀλλότριον καὶ ὑποπτον τοῦ τοιοῦτου διαβήματός του. Ἡ Ἀδελαίς, ἀνανήψασα ἤδη ἐκ τῆς ταραχῆς της ἐλάμβανεν ὕψος αὐστηρῶν, ὁ δὲ Γρανσάμ, ὅστις δὲν τὸν εἶχεν ἀκόμη ἀναγνωρίσει, ἵστατο ὀρθος πρὸ αὐτοῦ καὶ τὸν κατεμέτρει ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν μετ' αὐθαδείας ὁ Ραβινότος τέλος, σταυρώσας τὰς κνήμας τὴν μὲν ἐπὶ τῆς δὲ, παρετήρησεν τὴν παράστασιν ταύτην με ἤθος νωχελείας ὑποκρυπτούσης ζωηρὰν περιέργειαν.

— Τέλος, κύριε! ἀνέκραξεν ὁ κύριος τοῦ πύργου, μετ' ἀνυπομονησίας, θὰ μ' εἰπῆτε . . . ἡ μὴ θέλητε νὰ κράξω τοὺς ὑπηρέτας καὶ σὰς βίψουν ἐξω ἀπ' ἐδῶ;

Ὁ νέος ἐφάνη τότε ἀνανήψας· ἐπροχώρησε πρὸς τὸν σύζυγον τῆς Ἀδελαίδος καὶ τῷ εἶπεν εἰρωνικῶς,

— Κύριε Γρανσάμ, ἔχετε πραγματικῶς τὴν δύναμιν νὰ διώξητε τοῦ πύργου τῆς Ὄζεραιῆς ἕνα ἀρχαῖον φίλον τοῦ Γουστάβου δὲ Σαινσομόν; Ἐγὼ τοῦλάχιστον δὲν δύναμαι νὰ συνειθίσω εἰς τὴν ἰδέαν ταύτην!

Ὁ Κάρολος Γρανσάμ τὸν παρετήρησε τότε μετὰ πλείονος προσοχῆς, καὶ ἤρχισε νὰ ὠχρηθῆ καὶ νὰ τρέμῃ, τεκμηρίον βέβαιον ὅτι τὸν ἀνεγνώριζεν. Ἐν τούτοις προσεπάθησε νὰ κρύψῃ τὸν τρόμον του, προσποιούμενος ἐκπλήξιν καὶ χαρὰν.

— Πῶς, πτωχέ μου Ἀλφρέδε, ὑπετονθόρῃσεν, εἶσαι; σὺ, εἶσθε σεις . . . Δὲν ἀπέθανες λοιπὸν, ὡς εἶπον; . . . Ἀλλ' αὐτὸ εἶνε θαῦμα, νεκρανάστασις.

Καλῶς ὤρισεν εἰς Ὄζεραιὴν, ἀρχαῖέ μου φίλε, καλῶς ὤρισεν, μ' ὄλονθι ὁ πτωχός μας Γουστάβος δὲν εἶνε πλέον ἐδῶ διὰ νὰ σὲ ὑποδεχθῇ! Ἀλλὰ με ἐτάραξες, ἐξηκολούθησεν ἀνοίγων τοὺς βραχίονας ἵνα τὸν περιβάλῃ· οὕτως ἔπρεπε νὰ ἐπνεύλαθον ἀλλήλους μετὰ τοσοῦτου χρόνου ἀποχωριζομένων;

Ὁ Δουκλέρκ ἔμεινεν ἀκίνητος καὶ ψυχρὸς.

— Πιστεῖσατέ μοι, Γρανσάμ, εἶπε ῥίψας πρὸς αὐτόν βλέμμα περιφρονήσεως, ὅτι δὲν πρέπει δι' ὑποκρισίας νὰ ἐξκαπῶμεν ἀλλήλους. Γνωρίζετε ὅτι ἕκτοτε δὲν δυνάμεθα νὰ ἤμεθα φίλοι.

— Ὅπως θέλετε, εἶπεν ὁ Γρανσάμ ἔμφοβος· ἀλλ' ἂν μνησικακῆτε δι' ὅτι συνέβη ἐν τῇ ἀπουσίᾳ σας, ἡ Ἀδελαίς δύναται νὰ σὰς εἴπῃ . . .

— Γνωρίζω ὅτι ἡ Κ. Γρανσάμ ἦτο κυρία τῆς ἐκλογῆς της; καὶ οὐδαίς δύναται νὰ τῆς ζητήσῃ λόγον διὰ τοῦτο . . . Δὲν ἦλθον πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν ἐνταῦθα, ἐνθα ἡ παρουσία μου εἰς οὐδένα βεβαίως εἶν' εὐχάριστος.

— Ἄστε, κύριε, εἶπεν ἡ Ἀδελαίς ἐνγωνίως, ἡθέλην εἶσθαι γενναῖον ἂν δὲν ἤρχασθε.

— Ὁ λόγος οὗτος εἶνε πολὺ σκληρὸς, κυρία, εἶπεν ὁ Ἀλφρέδος περιαλγῆς, καὶ ἴσως θὰ μετανοήσητε ὅταν μάθητε τὸν λόγον δι' ὃν ἦλθον . . . Κύριε, ἐξηκολούθησε στρεφόμενος πρὸς τὸν Γρανσάμ, ἐκ τύχης ἔμαθον μυστικόν τι, τὸ ὅποιον εἶναι δι' ὑμᾶς μεγίστης σπουδαιότητος. Τὴν στιγμὴν

ταύτην ἔχετε εἰς τὰ περίεξ ἐχθρὸν μανιώδη, καὶ ἂν ἐξέλθητε, διατελεῖτε εἰς κίνδυνον θανάτου. Τοῦτου ἕνεκα ἦλθον νὰ σὰς εἰδοποιήσω, καίτοι οὕτως ἐνδεδυμένος, καίτοι κεκοπιαικῶς καὶ δυσανασχετῶν νὰ εὐρεθῶ ἀπέναντι ὑμῶν.

— Κίνδυνος θανάτου! ἀνέκραξεν ἐμβρόντητος ὁ Κάρολος. Εἶσθε βέβαιος, Δουκλέρκ;

— Αὐτὸς ὁ ἐχθρὸς σας μοὶ τὸν ὠμολόγησε πρὸ μικροῦ ἢ εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἔλους.

— Εἰς τὴν ἐκκλησίαν; ἐπνεύλαθεν ὁ Γρανσάμ στρεφόμενος πρὸς τὴν σύζυγόν του· ἀλλὰ σεις ἤσθε, κυρία, ἐκεῖ;

— Ναί, φίλε μου, εἶπεν ἡ Ἀδελαίς μετ' εὐγενούς σταθερότητος, καὶ συνήντησα τὸ πρῶτ' τὸν Κ. Δουκλέρκ, ὅστις ὑπέγε νὰ κάμῃ εὐσεβῆ τινα ἐπίσκεψιν εἰς τὸν τάφον τοῦ ἀδελφοῦ μου. Τῷ ὠμίλησα, καὶ περὶ τούτου ἀκριβῶς ἐπεθύμουν πρὸ ὀλίγου νὰ σὰς εἴπω ἰδιαιτέρως,

Ὁ Γρανσάμ περιέφερον ἐπὶ τῶν δύο βλέμμα ὑποπτον.

— Καὶ λέγετε, κυρία, ὅτι ἐκ τύχης μόνος συννητήθητε τόσον πρῶτ' εἰς παρόμοιον τόπον; Αὐτὴ ἡ τύχη εἶνε τῇ ἀληθείᾳ παράδοξος!

Ἡ Ἀδελαίς ἠτοιμάζετο ἤδη ὅπως ἀποκριθῆ, ὅτε ὁ Ἀλφρέδος ἀνέκραξε μετὰ σφοδρότητος.

— Μὴ ἐξυβρίζετε διὰ τῆς προσβλητικῆς δυσπιστίας σας γυναικᾶ ἀξίαν ὅλων τοῦ σεβασμοῦ σας· καὶ ἂν τις δικαιοῦται νὰ μεμψιμοιρήσῃ δι' αὐτὴν, δὲν εἶσθε ὑμεῖς, κύριε, πρὸς τὸν ὅποιον αὐτὴ ἔδειξεν ἀφασίωσιν, τῆς ὁποίας οὐδένα ἐνόμιζον ἰκανόν . . . Σὰς τὸ ἐπαναλαμβάνω, Γρανσάμ, καὶ σὰς τὸ λέγω ἐν τιμῇ, ὅτι κατὰ τύχην μόνον συννητήθημεν μετὰ τῆς ἀδελφῆς τοῦ Γουστάβου ἐν τῷ ἐκκλησιδίῳ τοῦ ἔλους, καὶ παρουσία ἀξιότιμου προσώπου τὸ ὅποιον μ' ἐσυνώδεε.

— Δὲν ἐνοῶ τίποτε ἀπὸ τὰς ἐξηγήσεις ταύτας, διέκοψεν ὁ Γρανσάμ, καὶ εἶπε τὴν στιγμὴν ταύτην ὅλων ἀνωφελεῖς· ὅτι ἐπιθυμῶ νὰ μάθω εἶνε τὸ αἴτιον ὅπου φέρει ἐνταῦθα ἀκουσίως τοὺς τὸν Κ. Δουκλέρκ. Εἶπατε, νομίζω, κύριε, ὅτι διέτρεχον μέγαν κίνδυνον, καὶ ὅτι ἐχθρὸς ἀσπονδος ὤμοσε τὸν θάνατόν μου· δύναμαι λοιπὸν νὰ μάθω ἀκριβέστερον τὴν φύσιν τοῦ κινδύνου ὅστις με ἀπειλεῖ;

— Δὲν δύναμαι νὰ προδώσω κινένα· ἐν τούτοις ὀφείλω νὰ σὰς εἰδοποιήσω, ὅτι ἂν ἐξέλθητε, ἐνδεχόμενον νὰ ἀπκνητήσητέ τινα ὅστις νὰ σὰς προσβάλῃ κακίως.

— Και δύναμαι νά μάθω τὸ ὄνομα τοῦ κινδυνώδους τούτου ἐχθροῦ :

— Δὲν θὰ σὰς τὸ εἶπω, κύριε, ἀρκεῖ μόνον ὅτι σὰς εἰδοποίησα νά φυλαχθῆτε.

— Ἀπὸ μυστήριον εἰς μυστήριον, ὑπέλαθον ὁ Γρανσάμ εἰρωνικῶς. Ἀρνεῖσθε νά μοι φανερώσητε τὸ ὄνομα ἐκείνου πρὸς ὃν ὀφείλω νά δυσπιστῶ, καὶ ὁμῶς φωνή τις μοὶ λέγει ἵδιαι εἶσθε σεῖς. Ὑποπιεῖω, κύριε, ὅτι ὅλα αὐτὰ εἶνε τέχνασμα διὰ νά εἰσέλθῃτε εἰς τὸν οἶκόν μου καὶ κατασκοπεύσητε ὅ,τι ἐν αὐτῷ συμβαίνει.

Ὁ Γρανσάμ δὲν ἤθελεν ἔχει τὴν τόλμην νά λαλήσῃ οὕτως, ἀν δὲν ἔβλεπε τὸν Ῥαβινότον ἐγειρόμενον καὶ πλησιάζοντα πρὸς αὐτὸν ὡς διὰ νά τὸν συνδράμῃ ἐν ἀνάγκῃ· ἀλλ' ὁ Ἄλφρέδος δὲν διανοεῖτο νά μεταχειρισθῇ τὴν βίαν. Ἡ ὑπόψια τοῦ Κ. Γρανσάμ τῷ ἐφαίνετο ἀρκούντως φυσικῆ, καὶ τῷ ἀπέβαινε ἀδύνατον νά τὴν καταπολεμήσῃ.

— Κύριε, εἶπε, μετ' εὐγενείας, δὲν εἶμαι ἀρμόδιος νά σὰς εἶπω τίς εἶνε ὁ ἐχθρὸς σας ἐκεῖνος· μάθετε ὅμως ὅτι ἀφροσύνη τις δύναται νά σὰς ἐπιφέρῃ τὸν θάνατον, καὶ πιστεύσατε προσέτι ὅτι διὰ νά σὰς κάμω γνωστὸν τοῦτο ἠναγκάσθην νά ὑποστῶ φρικώδη πάλιν, νά θραύσω τὴν θύραν τῆς ἐκκλησίας, ἐν ἧ μὲ ἐκλεισαν, καὶ νά τρέξω ἐδῶ εἰς ἡν κατὰστασιν μὲ βλέπετε. Τοῦτο δὲ πράττων, ἐξεπλήρωσα καθῆκον φιλανθρωπίας, καὶ δὲν ζητῶ τὴν εὐγνωμοσύνην σας, ἀν ἡ εὐγνωμοσύνη σας ἐνοχλῇ. . . Ἀνάγκην ταύτης δὲν ἔχω.

— Καὶ ἀν δὲν σὰς εὐχαριστῇ ἐκεῖνος, σὰς εὐχαριστῶ ἐγὼ! ἀνέκραξεν ἡ Ἀδελαΐς μετὰ παραφοράς.

Ἄλλὰ παραρῆμα ἔνευσε χαμαὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἠρυθρίασε, ὑπὸ τὸ τρομερὸν βλέμμα ὑπερ τῆ ἐξηκόντισεν ὁ σύζυγός της.

— Θαυμάσια! ἀνέκραξεν ὁ Κάρλος πεπεισμένος ὅτι ὁ Ῥαβινότος ἦτο πάντοτε πλησίον του. Ἰδοὺ ἡ Κ. Γρανσάμ ὑποβουθεῖ τὸ τέχνασμα. Θέλω νά πιστεύσω ὅτι ὅλα αὐτὰ δὲν συνεφωνήθησαν προηγουμένως. Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ, κύριε, διὰ τὸν κίνδυνον περὶ οὗ μοὶ λαλεῖτε, γνωρίζω ὅτι ὑπάρχουσιν εἰς τὸν τόπον αὐτόν, ἴσως δὲ καὶ ἐνταῦθα τινές, δι' οὓς ὁ θάνατός μου θὰ ἦτον εὐεργέτημα. Ἄλλὰ δὲν πιστεύω ὅτι περὶ αὐτῶν θέλετε νά μοι εἰπῆτε.

— Κύριε, εἶπεν ὁ Δουκλέρκ δεκνύων ὅτι δὲν ἐνόησε τὴν ἐννοίαν τῶν λόγων ἐκείνων, ἡ συνέ-

δησις σας δὲν σὰς λέγει ὅτι εἶσθε ἀξίος τοῦ φρικώδους μίσους, οὐ ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν περιμένετε τὴν ἐκρήξιν;

— Ἰσως· ἀλλ' οἱ μισοῦντές με εἶνε λίαν χαῖνοι, ὥστε δὲν τολμῶσι νά μὲ προσβάλλωσι κατὰ μέτωπον.

— Οὐά! ἀντήχησεν ἰσχυρὰ τις φωνὴ ἐξωθεν.

Καὶ ταῦτο χερόνως ὁ Λαμβέρτος ἐξεληθὼν τῶν κλημάτων ὑπὸ τὰ ὅποια ἐνρύπτετο ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς σκηνῆς ταύτης, ἐστάθη εἰς τὸ παράθυρον καὶ ἔφερε τὸ πυροβόλον του πρὸς τὸν ὦμον.

— Λαμβέρτε! Διονύσιε! ἀνέκραξεν ὁ Ἄλφρέδος ὁρμῶν ἐν ἀποστρέψῃ τὸ ὄπλον.

Φρικώδης ἐκπυροσκορότησις ἠκούσθη καὶ κραυγαὶ σπαρακτικαὶ ἀντήχησαν καθ' ὅλην τὴν αἴθουσαν. Ὁ Κάρλος ἔπεσεν ἐπὶ τινος ἐδρας πελιδῆος καὶ σπασμωδικῶς κινούμενος· ἡ δ' Ἀδελαΐς εἶχε λειποθυμήσει. Ὁ Ἄλφρέδος, ἰδὼν διὰ τοῦ πυκνοῦ καπνοῦ, ὅστις διεδόθη ἐν τῷ δωματίῳ, τὴν ἄκραν τοῦ πυροβόλου διευθυνομένην πάντοτε κατὰ τοῦ Γρανσάμ, καὶ ὑποπεύσας ὅτι ἔμελλε νά ἐκκενωθῇ καὶ τὸ δεύτερον στόμιόν του, χωρὶς ν' ἀναλογισθῇ τὸν κίνδυνον εἰς ὃν ἐξετίθετο, ἀπώθησε τὸ ὀλέθριον ὄπλον καὶ πηδήσας δι' ἐνὸς ἄλματος ἀπὸ τοῦ παράθυρον, ἐδράξατο τὸν Λαμβέρτον, κραυγάζων μὲ φωνὴν ἠλλοιωμένην,

— Δυστυχῆ! δὲν σοῦ φθάνει πλέον;

Ὁ ἀγρονόμος ἔμενε καὶ αὐτὸς ἐκπληκτός ἐκ τῆς τόλμης τῆς πράξεώς του· ἐπέτρψε λοιπὸν νά τὸν ἀποπλίσωσι χωρὶς τὴν ἐλαχίστην ν' ἀντιτάξῃ ἀντίστασιν, καὶ χωρὶς ν' ἀπαγγεῖλῃ οὐδὲ λόγον. Ὁ Ἄλφρέδος λοιπὸν μόνος ὦν μετ' αὐτοῦ, τῷ ἐψιθύρισε ταχέως εἰς τὸ οὐς τοὺς ἐξῆς λόγους.

— Φύγετε, Διονύσιε, φύγετε. . . Ὁφελήθητε τῆς καταπλήξεως καὶ τοῦ τρόμου τῶν παρεστώτων. Φύγετε καὶ ὁ Θεὸς νά σας συγχωρήσῃ.

— Θὰ μείνω! εἶπεν ὁ Λαμβέρτος μὲ φωνὴν ὑπόκωπον.

Καὶ δὲν ἦτο πλέον καιρὸς νά φύγῃ, διότι ὁ Ῥαβινότος, παρὰ τὴν ἡλικίαν καὶ τὴν εὐσαρκίαν του, ἐπήδησεν ἐλαφρῶς διὰ τοῦ παραθύρου εἰς τὸν κῆπον, ἐνῶ ἀφ' ἐτέρου ἔσπευδον καὶ οἱ ὑπηρεταὶ εἰς τὸν κρότον τῆς ἐκπυροσκοροτήσεως. Ἄλλ' ἡ θέα τοῦ Ῥαβινότου, ὅστις ὕψωνεν ἤδη τὴν χεῖρα ἐπ' αὐτοῦ, ἐφάνη ὅτι ἀνεγέννησεν ὅλην τὴν ἐνεργητικότητά εἰς τὸν Λαμβέρτον. Ἀπεσπάσθη λοιπὸν αἰφνιδίως ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ Δουκλέρκ, ὅστις ὅμως, θέον νά ὁμολογήσωμεν, δὲν τὸν ἔσφιγγε μὲ

ὄλας τὰς δυνάμεις του, καὶ ἀπωθῶν διὰ χειρονομίας τὸν διάδοχον αὐτοῦ ἐν τῇ ἐπαύλει τῆς Ὀζεραΐνης, ἀνέκραξε,

— Μὴ μὲ πλησιάσῃ ὁ ἄθλιος αὐτός. Ἄς μὲ κάμωσιν ὅ,τι θέλουσιν, ἀλλ' ὅσον ἐνοχὸς καὶ ἀν' ἡμᾶς, ὁ κκοῦργος αὐτός μὴ μὲ πλησιάσῃ.

Ἡ ἀποφασιστικὴ στάσις αὐτοῦ ἐπανήργησε μεγάλως ὥστε πάντες πρὸς στιγμὴν ἐδίστασαν· ἀλλ' αἰφνης ἠκούσθη φωνή τις, ἣτις ἀπέδωσεν αὐτοῖς τὴν θάρρος.

— Συλλάβετέ τον! ἀνέκραξεν ὁ Γρανσάμ προβαίνων ἐκ τοῦ παραθύρου. Δέσατέ του σφιγκτὰς τῆς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας, μέχρις οὗ παραδοθῇ εἰς τὴν δικαιοσύνην· ἀλλὰ προσέξατε μὴ σὰς φύγῃ.

Ἡ αἰφνιδία αὕτη ἐφάνισεν ἀνθρώπου, ὃν εἶδον πεσόντα καὶ ὑπελάμβανον φονευθέντα, ἐξήγειρε τὴν μεγαλειτέραν ἐκπληξιν.

— Κύριε, ἠρώτησεν ὁ Ἄλφρέδος μετ' ἐνδιαφέροντος οὐχὶ προσπεποιημένου, εἶνε δυνατὸν νά μὴ ἐπληγώθητε;

— Ἦκουσα τὴν σφαιραν νά τυρῖξῃ πλησίον τοῦ μετώπου μου, ἀλλὰ δὲν μὲ ἤγγισε μόνον, ἐπειδὴ εἶμαι λίαν νευρικός, ἡ ἐντύπωσις, ἦν μοὶ ἔκαμε τὸ ὄπλον ἐκεῖνο διευθυνομένον κατ' ἐμοῦ. . .

— Τὸν ἀπέτυχον! ἀνέκραξεν ὁ Διονύσιος μετ' ἀπελπισίας. Ἐχάθην ἀνευ ἀποτελέσματος! Βλέπετε λοιπὸν, Κύριε Ἄλφρέδε, ὅτι δὲν ὑπάρχει Θεός! — Λοιπὸν, τί περιμένετε καὶ δὲν τὸν συλλαμβάνετε; ἀνέκραξεν ὁ Κάρλος μὲ τόνον ἐν τῷ ὀπίῳ κατεφαίνετο εἰσέτι ὁ τρόμος. Θέλετε νά τὸν ἀφήσητε διὰ ν' ἀρχίσῃ ἐκ νέου;

Αἱ λέξεις αὗται ἠρέθισαν ὅλους ὅσοι ἐπερικύκλουν τὸν Λαμβέρτον, οἵτινες ἐρρίφθησαν ταυτοχρόνως πανταχόθεν κατ' αὐτοῦ. Ἐν μιᾷ λοιπὸν στιγμῇ ἐρρίφθη χαμαὶ καὶ ἐδεσμεύθη εἰς τρόπον ὥστε δὲν ἐδύνατο πλέον νά κινηθῇ. Ὁ Δουκλέρκ δὲν ἐδύνατο ν' ἀντιστῇ πρὸς τὸ σκληρὸν τοῦτο μέτρον, ἀλλ' ἡ φυσιογνωμία καὶ τὸ βλέμμα του ἐμαρτύρουν μερίστην πρὸς τὸν δέσμιον συμπαθείαν. Τοῦτο δὲ παρατηρήσας ὁ Λαμβέρτος εἶπε μετὰ πικρίας.

— Βλέπετε, κύριε Ἄλφρέδε, τώρα εἶνε ἡ σειρά μου νά δεθῶ. Μὴ πιστεύσητε ὅμως, ὑμεῖς, ὅτι εἶσθε εἰς καλὸς πυροβολητῆς, ὅτι κακῶς ἐσκόπευσα πρὸ μικροῦ. Ἄν δὲν ἐπέτυχον τὸν μικρὸν αὐτὸν ἀνθρώπον, ἄς χρεωσθῇ χάριν εἰς ὑμᾶς, διότι δὲν εἶμαι πλέον τόσον ἀδέξις σκοπευτής.

Ὅλος ὁ πύργος ἦτον εἰς κίνησιν, διότι οἱ μὲν ὑπηρεταὶ ἔτρεχον κύκλῳ τοῦ κυρίου των διὰ ν' ἀποδείξωσι τὸν ζῆλον των, ἐνῶ κατὰ βάθος οἱ πλείστοι ἐλυποῦντο διὰ τὸ δυστύχημα τοῦ Διονυσίου, αἱ δὲ γυναῖκες ἐπεριποιούντο τὴν Ἀδελαΐδα, ἣτις εἶχε λειποθυμήσει ἐν τῷ μέσῳ τῆς καταστροφῆς, καὶ τῇ προσέφερον ὄλας τὰς ἀπαιτούμενας βοήθειάς· ὑπήαινον ἤρχοντο, ἐν ἀταξίᾳ λίαν φυσικῇ μετὰ παραπλήσιον γεγονός. Ἡ δὲ ἐπιθυμία τῆς ἐδικαίσεως ἀπέδωσεν εἰς πρῶτον τὸν Γρανσάμ ὅλην τὴν παρουσίαν τοῦ πνεύματος.

— Ὁδηγήσατε τὸν μανιώδη αὐτὸν εἰς τὸ μικρὸν φαιόχρονον δωμάτιον, ἔλεγε πρὸς ἐκείνους οἵτινες ἐκράτουν τὸν ἀγρονόμον, καὶ προσέχετε μὴ σὰς διαφύγῃ. . . Σὺ, Ἰάκωβε, ἐζηκολούθησεν ἀπευθυνόμενος πρὸς ἕνα ὑπηρετήν, ἔπλευσε καὶ ὑπαγε νά εἰδοποιήσῃς εἰς Δ. . . τὸν ἐνωμοτάρχην, διὰ νά ἔλθῃ ἀμέσως μὲ τοὺς ἀνθρώπους του. Ἄς σκάσῃ ὁ ἵππος, ἀδιάρητος! προσπάθησε ὅμως νά ὑπάγῃς ταχέως.

Καὶ ἔσυρον τὸν Λαμβέρτον, ὅστις οὐδεμίαν ἐπρόφερε λέξιν, ἐνῶ ὁ ὑπηρετῆς ἔσπευσε νά ὑπακούσῃ εἰς τὸν κύριόν του. Τότε ὁ Ῥαβινότος, ὅστις καθ' ὅλην τὴν σκηνὴν ταύτην εἶχεν ἀναπτύξει ἀξιοθαύμαστον ἀταραξίαν, εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἐστιατόριον ὡς εἰ οὐδὲν συνέβη ἔκτακτον· σφίγγας δὲ ὁ Γρανσάμ ἐγκαρδίως τὴν χεῖρα αὐτοῦ.

— Εὐχαριστῶ, ἀνδρεῖ μου Ῥαβινότε, τῷ εἶπε, ἐφάνης τῷ ὄντι φίλος μου κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην καὶ δὲν θὰ τὸ λησμονήσω ποτέ. . . Πλὴν μὴ σὰς μέλη! ἐκεῖνος ὅστις μᾶς ἀνησούχησεν ὀλίγον, μετὰ τινὰς μῆνας θ' ἀνησούχησῃ πολὺ περισσότερον.

— Ἠά! εἶπεν ὁ Ῥαβινότος μὲ ὕφος πολυέθμωνος καὶ βοφῶν μεγάλην δόσιν ταμβάκου· δέκα ἐτῶν εἰρηκτῆ, καὶ τίποτε ἄλλο.

— Δέκα ἐτῶν εἰρηκτῆ δι' ἀπόπειραν φόνου! ἐπανελάθεν ὁ Γρανσάμ μὲ ὕφος ἐκπληξέως, πιστεύετε ὅτι ἡ ποινὴ δὲν θὰ ἦνε αὐστηροτέρα;

— Θὰ λάθωσιν ὑπ' ὅψιν τὰ προηγούμενα τοῦ κατηγορουμένου, καὶ θ' ἀπορρίψωσι τὴν προμελέτην. — Τὴν προμελέτην! ἀλλὰ δὲν εἶνε βεβκιάτατον ὅτι ὑπάρχει αὕτη;

Καὶ περιστρέψας περὶ αὐτὸν τὸ βλέμμα του, παρετήρησε τὸν Δουκλέρκ, ὅστις ἐπερίμενεν ἐκεῖ πλησίον ἐναγωνίως μέχρις οὗ ἡ Ἀδελαΐς ἤθελεν ἀνοίξει τοὺς ὀφθαλμούς. Βαδίσας λοιπὸν πρὸς αὐτὸν, τῷ εἶπε ἔγρω:

— Κύριε, φρονείτε έσως ότι έχετε δικαιώματα επί των επαίνων και της εύγνωμοσύνης μου, άδιαφορῶ δέ αν και άλλοι φρονώσι τὸ αὐτό. Τὸ κατ' ἐμὲ, πιστεύω ὅτι ὅλα ὅσα συνέβησαν ἐνταῦθα εἶνε τραγωδία, τῆς ὁποίας ὁ πρῶν μου ἀγρονόμος δὲν εἶνε τὸ μόνον πρόσωπον. Ἀλλὰ δὲν ἀνήκει εἰς ἐμὲ νὰ ἐμβαθίνω εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην· ταῦτα εἶνε ἔργον τῆς δικαιοσύνης. Ἐκείνη θὰ μάθῃ πῶς ὁ δολοφόνος εὗρέθη εἰς σχέσιν πρὸς ὑμᾶς· ὀλίγον πρὸ τῆς ἐπιθέσεως, θὰ σᾶς ἀνακρίνη ἂν ὑμεῖς καὶ τις ἄλλος εἴχετε συμφέρον νὰ παρατρέψετε δολοφόνον καθ' ἑνὸς συζύγου ἀλλήρου, δυσαρεστοῦντος...

— Σιωπή, κύριε, σιωπή! ἀνέκραξεν ὁ Δουκλέρκ μετ' ἀγκυακτῆσεως, τοῦματὲ νὰ ὑποπτεύσῃ ἓ μίαν γυναῖκα καθαρὰν καὶ ὁμώμητον, ἧς εἶσθε ἀνάξιος σύζυγος;

— Σᾶς ἐπικυαλαμβάνω, κύριε, ὅτι ἡ στιγμή δὲν εἶνε ἀρμόδιχ διὰ τοιαύτας ἐξηγήσεις· ἐννοεῖτε δὲ ὅτι μετὰ τὸ συμβᾶν ἐκεῖνο, οὐ παρέστητε μάρτυς, ἔχω ἀνάγκη νὰ μείνω μόνος, ἢ τοῦλάχιστον μετ' ἀνθρώπων ἐχόντων δικαίωμα εἰς τὴν εύγνωμοσύνην μου.

— Ἀρκεῖ! εἶπεν ὁ Ἀλφρέδος μετ' ἐπάρσεως, ἐτοιμαζόμενος ν' ἀναχωρήσῃ.

Ἐν τούτοις ἐστάθη ὀλίγον, σχεδὸν ἀκουσίως του, ἀπέναντι τῆς Ἀδελαΐδας, ἀρξάμενης ἤδη νὰ συνέρχηται. Οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς νέας γυναικῆς ἦσαν ἤδη ἡμιανεωγμένοι, ἐρυθρότης τις εἶχε βᾶψει τὰς παρειάς τῆς, καὶ ἔστειε τοὺς βραχίονας ὡς διὰ νὰ ἐκδιώξῃ ὀχληρὸν τι δειρὸν. Τέλος τὰ χεῖλη τῆς ἐκινήθησαν σχεδὸν ἀπαρατηρήτως καὶ ἐπρόφραξεν ὄνομά τι διὰ φωνῆς ἀσθινοῦς δίκην στεναγμοῦ. Τὸ ὄνομα ἐκεῖνο ἦν τὸ τοῦ Ἀλφρέδου.

— Τί λέγεις; ἐπιθύρῃσεν ὁ Δουκλέρκ ὠχρῶν.

Ἄλλ' ἐν ταύτῳ ἡ Κ. Γρανσάμ προσέθηκε μετ' εὐσθενεστεροῦ τόνου.

— Τὸν Κάρολον! τὸν σύζυγόν μου! Θεέ μου! τὸν ἐφόνευσαν.

Ὁ Ἀλφρέδος ἐκλίνε τὴν κεφαλὴν μελαγχολικῶς, ψιθυρίσας.

— Ὡ! ἠπκτῆθη! παρεφρόνει!

Ὁ Γρανσάμ ἐπλησίασε πρὸς τὴν Ἀδελαΐδα, ἧτις τῷ ἤνοιγε τοὺς βραχίονας, καὶ ἀπέθεσεν ἐπὶ τοῦ μετώπου τῆς ὑποκριτικὸν ἀσπασμόν.

— Ἴδου ἐγὼ πῶς καὶ ἀβλαβῆς, εἶπα μὲ φωνὴν μειλίχιν, ἐν ἧ κατεφκίνατο ἡ εἰρωνεία. Ἐνθαρρύνθητε, φιλιτάτη, δὲν εἶσθε χήρα ἀκόμη, χάρις τῷ

Θεῷ ἐλπίζω νὰ ζήσω ἀκόμη πολὺ διὰ νὰ ἦμαι εὐτυχῆς πλησίον σας.

Ἡ νεαρὰ γυνὴ τὸν παρετήρει πάντοτε, ὡς νὰ μὴ ἐδύνάτο νὰ πιστεῦσῃ εἰς τοὺς ὀφθαλμούς τῆς. — Δὲν ἀπατώματι; ἠρώτησεν ἐκπληκτος. Εἶσθε σεῖς, Κάρολε, ὁ σύζυγός μου, ὁ πατὴρ τοῦ τέκνου μου; σεῖς τὸν ὁποῖον ἐξέλεπον πρὸ μικροῦ... ἐκεῖ, πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου, πίπτοντα, τετραυματισμένον;

— Δὲν ἐτραυματίσθη εἰμὴ τὸ ὠραῖον βαρόμετρόν σας, ἀπεκρίθη ὁ Γρανσάμ μετὰ προσποιημένης φαιδρότητος δεικνύων βαρόμετρόν τι, ὕπερ ἐκρέματο εἰς τὸν τοῖχον ἀπέναντι αὐτῆς. Ἴδου, ἡ σφαῖρα ἠγγίσεν ἰδίως τὴν λέξιν *Τρικυμία*, καὶ διὰ τελευταίαν φωνὰν τὸ δυστυχῆς βαρόμετρον εἶπεν ἀλήθειαν, διότι δὲν θὰ ἐπέλθῃ καλὸν ἀποτέλεσμα ἐξ ὅλων αὐτῶν διὰ τινος· ἀλλὰ...

Ἡ ὀργὴ τοῦ ἐκοψε τὸν λόγον, διότι εἶδεν εἰς τὸ κατώφλιον τῆς θύρας τὸν ὑπρέτην Ἰάκωβον, τὸν ὁποῖον εἶχε διατάξει νὰ ἱππεύσῃ καὶ ὑπάγῃ νὰ ζητήσῃ τὴν ἐνοπλον δύναμιν εἰς τὸ παρακείμενον χωρίον.

— Πῶς, ἄθλιε! ἀνέκραξε μὲ φωνὴν φρικώδη ἀπειλῶν αὐτὸν διὰ χειρονομίας, εἶσαι ἀκόμη ἐδῶ; Τί περιμένεις λοιπὸν διὰ νὰ ἐκτελέσῃς τὰς διαταγὰς μου; Δὲν ἔπρεπε τὸρα νὰ ἦσαι εἰς τὸ ἦμισυ τῆς ὁδοῦ; Ἐλησμόνησε; τί σὲ διέταξ;

— Συγχωρήσατε, κύριε, ἀπεκρίθη ὁ πτωχὸς ὑπρέτης περίφοβος· ἦμην καθ' ὁδόν, ὅτε συνήτησα εἰς τὴν πύραρον τινὰ ὅστις μὲ ὑπεχρέωσε νὰ ἐπαπέλθω...

— Καὶ τίς ἐτόλμησεν...

— Ἡ Σουσάννα Λαμβέρτου, κύριε.

— Καὶ τί δικαίωμα ἔχει ἡ Σουσάννα νὰ σοὶ διδῇ διαταγὰς;

— Θὰ σᾶς ὁμιλήσῃ ἡ ἰδίᾳ, κύριε. Ὅταν τὴν ἀπήνησα εἰς τὸν υἱόν τῆς, ὃν δὲν εἶχεν ἰδεῖ ἀπὸ χθὲς. Τῇ ἐδιηγήθη λοιπὸν φυσικῶ τῷ λόγῳ ὅ,τι συνέβη ἐνταῦθα καὶ τί ὑπήγαινα νὰ πράξω, καὶ τότε ἐκείνη μοὶ εἶπεν ἡσύχως· «Ἐπίστρεψε, Ἰάκωβε, καὶ ἔλθε μετ' ἐμοῦ εἰς τὸν πύργον. Εἰς αὐτὴν τὴν ἱστορίαν ὑπάρχει κακὴ συνεννόησις, τὴν ὁποῖαν θὰ ἐξηγήσω εἰς τὸν κύριόν σου, καὶ ὅλα θὰ ἐξομαλυνθῶσιν. Ἐπιστρέψατε καὶ ἐγὼ ἀναδέχομαι τὴν εὐθύνην.» Ὡστε δὲν ἐγνώριζον, κύριε, ἂν ἔπρεπε...

— Μὰ τὴν ψυχὴν μου! ἀνέκραξεν ὁ Κάρολος, ἄλλο εἶδος ταραχῆς! Καὶ λέγεις ὅτι ἡ γυνὴ αὐτῆ εἶν' ἐδῶ;

— Περιμένει νὰ τὴν δεχθῆτε.

— Δὲν θέλω νὰ τὴν ἰδῶ! ἀνέκραξεν ὁ Γρανσάμ μετ' ὀνόνητον ἄς τὴν διώξωσι.

— Φίλε μου, ἀνέκραξεν ἡ Ἀδελαΐς, ἧτις εἶχε μάθει παρὰ τινος τῶν θεραπεινῶν τὴν κράτησιν τοῦ Διονυσίου· μὴ μεταχειρίζεσθε τόσον σκληρῶς τὴν πτωχὴν ταύτην μητέρα! λάθετε οἰκτον...

— Ζητήσατε οἰκτον δι' ὑμᾶς αὐτὴν, κυρία! ὑπέλαβεν ὁ σύζυγός τῆς μετὰ πικρίας. Ἄς μὲ ἀφήσωσιν ἤτοιχον, ἐξηκολούθησεν ὑψιφώνως, καὶ ἄς μὴ μ' ἐνοχλῶσι περισσότερο· ἐβκρύνθη, ἀπέκαμα, ἐρθεῖσάσα... Εἶπατε εἰς τὴν γυναῖκα αὐτὴν ὅτι δὲν δύναμαι νὰ πράξω τίποτε ὑπὲρ αὐτῆς, καὶ δὲν θέλω νὰ τὴν ἀκούσω.

— Καὶ ὅμως θὰ μὲ ἀκούσῃτε! κύριε Κάρολε Γρανσάμ, εἶπε σοδρωδῶς φωνή τις.

Καὶ ταῦτοχρόνως, ἐσθλήθεν εἰς τὴν αἰθουσαν μὲ βῆμα σταθερὸν καὶ κελόνητον ἡ Καλὴ Γυναῖκα.

Ἀδύνατον εἶνε νὰ περιγράψωμεν, τὴν ἐντύπωσιν, ἣν ἐπροῖένησε τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἡ παρουσία τῆς Σουσάννης ἐφ' ὅλων τῶν περυστῶτων. Ἡ μεγάλη φήμη τῆς ἀρετῆς τῆς γυναικῆς ταύτης, αἱ ἀναριθμητοὶ ὑπηρεσίαι, αἱ προσήνεγκεν εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν Σαινσομόν, ἡ πασίγνωστος ἀγάπη τῆς πρὸς τὸν μόνον υἱόν τῆς, προπαρσεσκιάζον τοὺς θεατὰς εἰς μίαν τῶν συγκινητικωτέρων σκηνῶν, ἐνώπιον τῶν ὁποίων καὶ οἱ ἀναισθητότεροι συγκινουῦνται. Ἐν τούτοις ἡ Κ. Λαμβέρτου ἦτον ἀτάραχος, τὸ πρόσωπόν τῆς εἶχε τὴν συνήθη αὐτοῦ σοδρότητα καὶ εὐγένειαν, τὸ σῶμά τῆς ἦτον εὐθὺ καὶ τὸ ἦθος τῆς πλήρες εὐγενείας ὡς οὐδόλως ἠθέλε τις πιστεύσει ὅτι ἦτο μήτηρ ἐλθούσῃνα ζητήσῃ χάριν ὑπὲρ τοῦ μόνου υἱοῦ τῆς, οὐ ἡ τιμὴ καὶ ἡ ζωὴ διετέλουν εἰς κίνδυνον.

Πάντες οἱ παριστάμενοι, μὴδ' αὐτοῦ τοῦ Γρανσάμ ἐξαιρουμένου, ἔμενον ἐκπληκτοὶ, βλέποντες αὐτὴν τοσοῦτω διάφορον ἀφ' ὅ,τι ἠλπίζον. Ἐχαιρέτησε λοιπὸν διὰ τῆς κεφαλῆς καὶ προσῆλθεν εἰς τὸν κύριον τοῦ πύργου, ὅστις, ἀνανήψας ἐκ τῆς ἐκπλήξεως αὐτοῦ, τῇ εἶπε μετὰ τραχύτητος.

— Ἀ! εἶσθε σεῖς Σουσάννα... Σᾶς παρακαλῶ νὰ μὲ ἀπκλλάξῃτε ἀπὸ δάκρυα καὶ παρακλήσεις, διότι δὲν τὰ ἀγαπῶ. Ἄλλως τε δὲν δύναμαι τίποτε νὰ πράξω· λοιπὸν τί ζητεῖτε;

— Ζητῶ τὸν υἱόν μου, εἶπεν ἡ Κ. Λαμβέρτου μὲ τὸ σύνθηος αὐτῇ μειλίχιον ὕφος.

— Τὸν υἱόν σας; δὲν ἀνήκει πλέον οὔτε εἰς σᾶς, οὔ-

τε εἰς ἐμὲ, οὔτε εἰς κἀνέναν. Ἀνήκει εἰς τὸν νόμον ὅστις θὰ τὸν δικάσῃ.

— Σᾶς ἀνήκει ἀκόμη, Κ. Γρανσάμ, καὶ ἂν θέλητε...

— Δὲν θέλω...

— Θέλετε σκερθῆ, κύριε, ἔνεκα τῆς εὐκρινοῦς φιλίας καὶ τῶν προηγουμένων ὑπηρεσιῶν καὶ σχέσεων αἰτινες ἀπὸ τοσοῦτων ἡλῆ χρόνων συνοδεύουσι τὴν εὐγενῆ οἰκογένειαν τῶν Σαινσομόν καὶ τοῦ πτωχοῦ Λαμβέρτου... Δὲν θὰ συγκάτανεύσητε ν' ἀτιμάσητε τὸ ὄνομά των, νὰ σπαράξῃτε τὴν καρδίαν μιᾶς δυστυχοῦς γυναικῆς ἧτις ἐνεθέρησε τὴν Ἀδελαΐδα ταύτην, ἣν τοσοῦτον ἀγαπᾶτε.

— Τί μὲ μέλει!

Ἡ Σουσάννα ἐφάνη δισταζούσα πρὸς στιγμὴν.

— Λοιπὸν ἐπειδὴ πρέπει, εἶπεν ἐγειρομένη μετὰ μεγαλοπρεπείας, θὰ ὁμιλήσω... Κύριε Γρανσάμ, ὑπῆρξατε ἀδίκος καὶ ἀμείλικτος πρὸς τοὺς οἰκείους μου καὶ πρὸς ἐμὲ, ἀφ' ὅτου κατέστητε κύριος τῆς Ὀζεραῖης. Μὲ ἀπηγορεύσατε νὰ βλέπω τὴν γυναῖκά σας, τὴν μαθήτριάν μου, ἣν ἀγαπῶ ὡς ἰδίόν μου τέκνον, καὶ ἐντούτοις ὑπεσχέθη νὰ σᾶς ὑπακούσω. Ἀπεπέμψατε τὸν υἱόν μου ἐκ τῆς ἐπαύλειος ἐν ἧ ἐγεννήθη, καὶ ἦν πάντοτε διεύθυνε μετὰ τιμιότητος ὡς ὁ πατὴρ του καὶ ἐγὼ, καὶ ἀκόμη ὑπέμεινα. Εἶδον τὸν πτωχόν μου Διονύτιον τηλούμενον ἐκ θλίψεως καὶ ἀπελπισίας καὶ δὲν εὗρον λόγον ὀργῆς καὶ μίσους νὰ ἐκφέρω καθ' ὕμων... Ἄλλ' ἤδη, ὅτε ὁ υἱός μου, ἀπληπισμένος ἔνεκα τοσοῦτων ἀδικημάτων, περιῆλθε καθ' ὕμων εἰς πράξεις, αἱ οἰκτεῖρω, θέλετε νὰ λάθητε τὴν τιμὴν καὶ τὴν ζωὴν του, δὲν θὰ τὸ ὑποφέρω, κύριε, καὶ ἂν μὲ ἀκούσητε μίαν στιγμὴν κατὰ μόνος, θὰ σᾶς πείσω εὐκόλως, ἐλπίζω, περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς ἐπιεικεῖας.

Ταῦτα τῆς Σουσάννης λεγούσης, οἱ χαρακτῆρες αὐτῆς ἀπετέλουν κρᾶμα εἰρωνείας καὶ ἀπειλῆς, ἧτις ὅμως δὲν ἐτάρασε τὴν χάριεσαν ἀταραξίαν αὐτῆς. Ὁ Κάρολος τέλος ἔκαμε χειρονομίαν ἀνυπομονησίας.

— Τί διάβολον λέγετε; Σᾶς βεβαίῳ, κυρία μου, ὅτι δὲν δύναμαι νὰ μαντεύσω αἰνίγματα.

— Θὰ σᾶς ὁμιλήσω σαφῶς, κύριε, ἀμα δὲν μὲ ἀκούῃ ἄλλος τις πλὴν ὕμων.

— Συνομιλία κατὰ μόνος μεθ' ὕμων τὴν στιγμὴν ταύτην θὰ ἦνε πρέλλα... Δὲν ἔχω νὰ κρύψω τίποτε ἀπὸ κἀνέναν.

Ἡ Καλή Γυναίκα ἔκυψε εἰς τὸ οὖς του, καὶ τῷ εἶπε λόγους τινὰς μυστηριώδεις· τὸ δὲ ἀποτέλεσμα τῶν λόγων τούτων ὑπῆρξεν ἄμεσον, διότι ὁ Γρανσάμ ἔνευσε τὴν κεφαλὴν, ὡς εἰ ὄλος ὁ πύργος κατέβρυσεν ἐπ' αὐτῆς. Τὸ πρόσωπόν του κατέστη πελιδνόν, καὶ ἔρριψεν ἐπὶ τῆς Σουσάννης βλέμμα μανίας καὶ τρόμου, ὅμοιον πρὸς τὸ βλέμμα ἐκείνου, ὃ ῥίπτει θηρίον πρὸς τὸν τραυματίσαντα αὐτὸν κυνηγόν. Ἀλλὰ σχεδὸν πάραυτα, δι' ἰσχυροῦ ἀγῶνος τῆς θελήσεώς του, ἐμετρίασε τὴν συγκίνησιν ταύτην καὶ ἐψύχρυσεν ἐγειρόμενος.

— Ἐλθετε λοιπὸν εἰς τὸ γραχεῖόν μου, Σουσάννα, ὑποχωρῶ τέλος εἰς τὰς περὶ ἀκλήσεις σας. Ἐθακοίσθητε ἐπὶ τῆς ἀγαθότητος τῆς καρδίας μου καὶ δὲν ἠπατήθητε.

Καὶ ταυτοχρόνως διπυθύνθη πρὸς τὴν θύραν ἐν ταραχῇ πνεύματος καὶ συγκινήσει, ἥτις οὐδένα διέφυγεν. Ἡ Καλή Γυναίκα ἐποίησε πρὸς τὴν Ἀδελαΐδα νεῦμα ἐνθαβρόντικόν καὶ ἠκολούθησε τὸν Γρανσάμ μετ' ὁ βραδύ καὶ ἀ-ἀραχον βημά της.

Ἡ συνδιάλεξις διήρκεσεν ἡμίσειαν ὥραν περὶ πού· κατὰ τὸν χρόνον δὲ τούτον ὁ Δουκλέρκ ἐμεινε πλησίον τῆς Ἀδελαΐδος, χωρὶς ὅμως οὐδὲ λέξιν ν' ἀνταλλάξῃ πρὸς αὐτήν· τοσοῦτον ἦσαν ἀμφοτέρω ἀφηρημένοι ἕνεκα τῶν παραδόξων πραγμάτων, ἃ ἔκριναν συνέβαινον ἐνώπιόν των τὴν στιγμὴν ἐκείνην.

Τέλος θόρυβος βημάτων πολλῶν ἀνθρώπων ἠκούσθη εἰς τὸ παρακείμενον δωμάτιον, καὶ ἡ Σουσάννα ἐφάνη μετ' οὐ πολὺ, ἐρειδομένη ἐπὶ τοῦ υἱοῦ της, ὅστις ἐβάδιζε μετ' ἐκεῖνην κεφαλὴν νεύουσαν χαμαί, τεταραγμένος καὶ περίλυπος. Τὰ δεσμά του ἦσαν λελυμένα καὶ ἐφαίνετο ἀπολαύων πάσης ἐλευθερίας.

Κραυγὴ ἐκπληξέως διέφυγε τὰ στόματα ὄλων, διότι ἡ ἀπολύτρωσις αὐτῆ τοῦ ἀγρονόμου ἦτο θαῦμα εἰς ὄλους, γνωρίζοντας τὴν ἀμείλικτον τοῦ Γρανσάμ καρδίαν. Ἡ δὲ Ἀδελαΐς ἔδραμε πρὸς τὴν Κ. Λαμβέρτου μετ' ἀνοικτοῦς βραχίονας.

— Καλή μου μῆτερ, φιλάτη μου Σουσάννα, ἀνέκραξεν, εἶνε δυνατόν ὅτι ἐπέτυχες νὰ τὸν μάλαξῃς!

— Ὁ υἱός μου εἶνε τῷ ὄντι ἐλεύθερος, κυρία, ὑπέλαβεν ἡ Καλή Γυναίκα μετ' ἀπλότητος, καὶ ὁ σύζυγός σας ἐπισήμως μοὶ ὤρκισθη ὅτι ποτὲ ὁ Διονύσιος δὲν θὰ καταδιωχθῇ διὰ τὴν ἐλευθερίαν ταύτην ὑπόθεσιν. Περιπλέον ὁ Κ. Γρανσάμ εὐπρεστέθη νὰ παράσῃ πλήρη συγχώρησιν εἰς τὸν υἱόν μου, καὶ συγκατένευσε ν' ἀνανεώσῃ τὴν ἐκ-

μίσθωσιν τῆς ἐπαύλεως ἐπὶ ἕτερα δέκα ἔτη μετὰς αὐτάς, ὡς καὶ ἄλλοτε συμφωνίας.

Ἡ Ἀδελαΐς τὴν παρετήρει ἑλθαμβος, μὴ δυναμένη νὰ ἐννοήσῃ τὴν μεγαλοφυχίαν ἐκ μέρους τοῦ συζύγου της.

— Ναί, ἀνέκραξεν ὁ Διονύσιος ἐν παραφορᾷ εὐγνωμοσύνης, εἶνε ἀξιότιμος ἄνθρωπος καὶ ἀγαθὸς κύριος. Ἐγὼ εἶμαι ἐπαίτης, κακοῦργος, φαυλόβιος· καὶ ἔπρεπε δικαίως νὰ τουφεκισθῶ! Εἶδε ἐκεῖ! ἀφοῦ ἠθέλησα νὰ τὸν φονεύσω, ἔχει καρδίαν τόσον γενναίαν, ὥστε μετ' ὑποχωρεῖ, καὶ μοὶ ἀφίνει τὴν ἐπαυλιν ἀκόμη! Χιλιάς ζωᾶς ἂν εἶχον ἠθέλον τὰς προσφέρει δι' αὐτὸν, καὶ δὲν θὰ συγχωρήσω ποτὲ τὸν ἑαυτὸν μου δι' ὅτι ἔπραξα, ποτέ, ποτέ.

Ἡ Σουσάννα παρετήρησε τέλος τὸ ὄψος τῆς δυσπιστίας καὶ ὑποψίας ὅπερ ἐξωγραφίζετο εἰς τὸ πρόσωπον τῆς Κ. Γρανσάμ καὶ τοῦ Δουκλέρκ.

— Τί παράδοξον εἶνε, εἶπεν, ἂν αἱ ἐκείσιναι μου καὶ ἡ μεταμέλεια τοῦ υἱοῦ μου συνεκίνησαν τέλος τὸν Κ. Γρανσάμ, ἅμα ἡ πρώτη ἀρχὴ του παρῆλθεν; Αἱ ταραχαὶ αὗται ὅμως καὶ αἱ λύπαι σκληρῶς τὸν προσέβαλον, Ἀδελαΐς, καὶ ἔχει ἀνάγκην τῶν φροντίδων σας. . . Τὸν ἄφησα μόνον εἰς τὸ γραφεῖόν του, καὶ δὲν δύναται εἰμὴ σὰς μόνον νὰ ἴδῃ. Ὁ υἱός μου καὶ ἐγὼ θέλομεν ἀποσυρθῆ, καὶ φρονῶ ὅτι ὄλοι οἱ ξένοι ὄσοι περιστάνται ἐνταῦθα, θέλουσιν ἐννοήσαι ὅτι ὀφείλουσι νὰ πράξωσι τὸ αὐτὸ μετ' ἡμᾶς.

Ἡ παρατήρησις αὕτη ἀππυθύνετο πρὸς τὸν Ἀλφρέδον, ὅστις ἔμεινε σκυθρωπὸς καὶ περιεσκεμμένος.

— Σουσάννα εἶπεν ἡ Ἀδελαΐς μετ' ὀφθαλμῶν χαμηλῶν δραττομένη τῆς χειρὸς τῆς Καλῆς Γυναίκος· πρέπει νὰ μοὶ διασαφίσθη τὸ μυστήριον. . . Οἱ λόγοι οἵτινες μετέβαλον αἴφνης τὴν καρδίαν τοῦ συζύγου μου μετ' ἀμνηστίας νὰ ὑποπτεύσω. . .

— Τίποτε μὴ ὑποπτεύητε, κόρη μου· ἀγαπάτε καὶ σεβασθε ἐκεῖνον μετὰ τοῦ ὁποῦ ἠνώσκατε τὴν τύχην σας, διότι εἶνε ἀξίος τῆς ἀγάπης καὶ τοῦ σεβασμοῦ σας.

— Ἐν τούτοις, Σουσάννα, εἶμι βεβαία ὅτι ἐπετύχετε τὴν χάριν ταύτην δι' ὄρων. . .

— Ναί, κόρη μου, τῷ ὑπεσχέθη ὅτι δὲν θὰ βλεπώμεθα ποτὲ εἰμὴ ἐπὶ παρουσίᾳ του.

— Τὸ ἤξευρον.

Καὶ αἱ δύο γυναῖκες ἀντήλλαξαν χαμηλῆ τῆ φωνῆ λόγους τινάς.